UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Avgvstae Tavrinorvm, 1578

Legato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96846

Visual Library

quēniū minime ualituris, an duret poſt quinquenniū iuriſdictio, quo ad cœpta? teneo ꝙ non; ut ſcripſi in præal. decre. ult. in ult. glo. eo. tit. lib. 6. Tertio dubitatur conceſſa: ut ſupra dr̄ iudiciali indagine, & quod ſubdelegare poſſit etiam totum; & non obſtante cōſtitutione Bonifa. per ſe & alios procedere; etiam extra locum, in quo deputatus eſt conſeruator; & an index poſſit ſubdelegare his; qui de iure poſſunt eſſe delegati; ſed non ꝯſeruatores; ut canonici eccleſiarum cathedralium; quos conſtat delegari & ſubdelegari poſſe; per decre. de reſcr. ſtatutum, lib. 6. & dubium ſumitur. ex decr. fi. prædicta eo. tit. & potiſſime quo ad illa; quæ requirunt iudicialem indaginem; procedit dubium; fortificatum per illud uerbum; conſeruator; & iudex; quod in quæſtione ponitur. De facto fuit nuper hæc quæſtio mihi de Apulia delata; quam adoptiuo communicaui. qui illam diſputauit; & mecum tenuit; ꝙ iſte non eſt purus delegatus; ſed eſt conſeruator; habens poteſtatem prorogatā ad quædam prohibita; Sed decr. vlt. præd. de off. del. §. uices. lib. 6. apte probat; ꝙ ex beneficio literarum competit conſeruatori committere; neceſſe habet committere perſonis in dignitate; uel perſonatu conſtitutis in eccleſijs cathedralib. uel collegiatis. Clauſula igiť; ꝙ poſſit ꝑ ſe uel aliū; utilis ē ī hoc: quia exceptis citationib. & denūciationib. ſententiarū, nō poterant cōmittere, modo poſſunt ex vi clauſulæ ꝑdicta. Nō ſunt aūt priuilegiati circa ꝑſonas, q̄b. fiēda eſt ꝯmiſſio. Stat igiť in ſuis finib. virtus clauſulæ, maxime in materia reſtringibili, qualis eſt iſta, q̄ iudiciorū ordinē tollit, & extendiť ad futura, ꝙ ſimplex iuriſdictio delegata nō facit. de reſcr. ad hæc. & c. fi. & uide ꝙ ſcripſi in præal. decre. ult. lib. 6. ſuper verbo, dietam. & dic q̄d nomen & officium conſeruatoris retinet, licet eius iuriſdictio amplietur? ut dixi in decre. præal. ſumma. Et fateor eum iudicem, ſed non ſimpliciter delegatum ſed delegatum conſeruatorem. & ſic non obſtat illud verbum, conſeruator, & iudex: imo facit pro. & facit ipſius conſeruatoris deſcriptio, quam poſui in ſumma prædicta. in princip. Et quomodo prorogatum primam naturam retinet, uide extra. e. titu. de offic. dele. P. & G. ad. fi. vlt. gl. & ſuper ea, ſi latius videre vis, quære quæſtionem de qua ſ. copioſe & ſubtiliter pertractatum, ſcilicet, quod teneat in totum ſubdelegatio. Secundo quod ſolum ad iudicialem indaginem. Tertio quod in membro teneat, & hoc placuit. ut ſupra.

a Vber. ¶ Vbi ſupra. uer. nonne in genere. Adde, quod ſi in prouincia, in qua ſunt dati conſeruatores, ſint aliqui legati nati, ad quos inferentes iniurias monaſteriis appellent de ſententiis contra eos latis a conſeruatoribus, q̄d legati quouis modo non poſſint ſe intromittere de geſtis per conſeruatores nec ualet conſuetudo, quod à ſententijs conſeruatorum appelletur ad legatos vel metropolitanos. Ita conſuluit Petr. de Anch. conſil, cxxxi. incipiente, In Chriſti nomine. in primo dubio. Delegatus etiam datus ſuper violentiis & iniuriis illatis alicui monaſterio, poteſt per viam inquiſitionis procedere.

b Approbo. ¶ Nec ipſe Vber. approbat: quia etiam dixit ſe dixiſſe, ut daret cauſam ſtudendi: & de principali dicto loquitur auctor, non de proxima ratione dicta. Certum enim eſt, quod teſtis eſſe non poteſt, niſi habens factum notum.

QVAESTIONES.

* 1 An delegatus teneatur ſequi conſuetudinem delegantis, an loci vbi eſt, an ius commune? no. 12. diſt. c. fi. & Io. An. ext. de conſue. ſuper rub. in nouel. & in Spe. de ſe. §. 1 uer. ſed pone de eo qui mittitur. & Inn. in c. poſtulaſti. de fo. comp. & c. Romana. de ſent. exc. lib 6. & tenēt ꝙ conſuetudo rei debet ſeruari, niſi ratione cōtractus, uel delicti ſortiatur forum.

* 2 In l. ſi cum ipſe. ff. de excu. tu per hanc l. ſoluit. Vber. de bo. talem quæſtionem. Pone quod delegata fuit cauſa certo tempore finienda, & per reum ſtetit, forſan pluribus exceptionibus uſum, quo minus infra id tempus cauſa finiretur: nunquid vltra id tempus poterit delegatus cognoſcere? & dicit quod ſic per hanc l. ad quod fac. l. petendæ. C. de temp. in inte. reſt. peten. & l. intra utile. ff. de min. & ibi gloſſ. ſuper verbo ętatem. & in auct. ut ſponſ. largi. §. hic quoque. & ita ſentit Guido de Suza. aliud eſt in cauſa in qua ſtatuitur triennium. ut in ciuili, & biennium in criminali: quia iſta nunquam durat, ut no. in auct. de ap. §. j. Nicol. de Neap.

* 3 Si habenti iuriſdictionem mandatur aliquid explicandum, an uideatur iniunctum vt ordinario, an vt delegato? no. in l. ius ciuile. ff. de iuſt. & in. In. & Vin. in c. licet. extr. de off. ord. Alberi. in l. ſæpe audiui. ff de offi. præſi.

* 4 An delegatus cognoſcens de cauſa ante receptionem literarum delegationis proceſſus valeat? Bal. in l. eum qui. de iu. om. iu. gl. in l. inſtar. C. de iur. fi. ꝙ non. contra no. in l. 1. C. qui pro ſua iur. no. in c. conqueſtus. de reſt. ſpo.

* 5 Quod epiſcopus poteſt eſſe delegatus imperatoris in cauſa eccleſiæ. & not. quod in cauſa eccleſiæ ſuper re eccleſiaſtica contra laicum iudex ſecularis eſt iudex. Anton. de But. in c. inter dilectos de fid. inſt.

¶ Bal. de Iudice delegato.

OMNIS delegatus dicitur pedaneus iudex, excepto eo, q̄ delegatur à principe. in §. 1. uer. omnis autem. Gui. & Cyn. qui pro ſua iuriſd. l. j. in fi. Bar. Delegatus ab inferiore à principe non poteſt cōmittere receptionē teſtiū: ſecus in auditorib. curiæ, uel alijs domini papæ, vt eo tit. §. 1. ver. ſed nunquid & ver. ſeq. tamen iſti auditores nil poſſunt diffinire ſine ſpeciali mandato papæ, & facta prius relatione. G. & vide c. j. de of. dele. in cle. & an iſti auditores domini papę ſint ordinarij vel delegati, vide in Speç. de off. iudi. §. 1. verſi. quid de auditorib. ubi tenet, quod in audiendo habent ordinariam poteſtatē, ſecus in diffiniendo. Item an vacante ſede Apoſtolica poſſint iura eorum exercere, & generaliter de materia auditorum, vide Spec de aud. ꝑ totum. Qualiter autem referre debeant, vide in Spec. de dila. §. qualiter. uer. fin. contrahens poteſt nec conueniri niſi coram delegato. quia idem eſt forum ordinarij & deleg. de fo. compe. dilecti. per Innoc. Electus ab una parte. non poteſt committere vices electo ab altera parte. in § ſequitur 2. in prin. G. An impedientes exercitium delegatę iuriſdictionis qui non ſunt in literis nominati, poſſint a delegato puniri. eod §. uerſi. quid ergo. G. An delegatus poſſit inuocare brachium ſeculare, tene quod ſic in delegato papæ. uerſ. ſed nunquid. alle. Innocē. extr. ca. ſignificauit, & illa clauſula, Inuocatis, & c. non addit, ſed exprimit. G. ¶ Tertius, qui datur ex officio auditoris contradictarum, ut no. ff. de indi. l. obſeruandum non poteſt alteri committere vices ſuas. ponit eo. §. uer. item poteſt. quod eſt no. G. Vide q̄d no. ff. de arbi. l. ſicut. ubi no. ꝙ animi motus non p̄t cōmitti. ¶ Impeditus cognoſcere de impedimento iuris, non pōt cōmittere alteri uices ſuas: ſecus, ſi impedimēto facti. e. §. uer. verum. G. ¶ Si ꝯmittiť cauſa trib. & tunc vnus erat mortuus, vr̄ nulla ꝯmiſſio, q̄ ꝯmiſſio eſt indiuidua ꝯ̄riū ſentit. §. reſtat. ver. q̄d ſi cauſa. G. Prima verior, arg. ff. de arbi. l. Pedius. §. 1. cum ſi. & l. non diſtinguemus. §. cum plures. & l. ſicuti. Nam non tranſit ad hæredem reſcriptum nō ꝑpetuatū. eo. § ver. q̄d ſi impetraui. G. q̄a expirat morte, vt cōſiliū, ꝑceptū nō. Secus in ꝯmiſſiōe re integra. e. §. ver. itē mortuo. G. quia commiſſio depēdet à mera voluntate, & voluntas morte finitur, ſed præceptum ab auctoritate eſt, ꝙ eſt no. dignū. Vide ĩ. de ar. §. pręceptum. De conſilio vide ĩ. de appella. §. lata. & de arbi. §. an poſſit. ¶ Quomodo intelligitur re integra, uide ĩ. de iudi. ordi. delegato. ¶ Tempus compromiſſi non detrahitur de tempore inſtantiæ, niſi in cauſa appellationis. e. §. uer. ſed nunquid de tempore. ꝙ no. vide ĩ. de app. ante ti. de app. §. ille, qui cōpromittit. & ĩ. e. §. pen. ¶ Si per ſtatutū aſſignatur menſis ad diffiniendū cauſam, tn̄ eo decurſo adhuc durat inſtantia uſq; ad trienniū, de iure communi. e §. uer. quid ſi ſtatuto. G. ſubaudi, ſi terminus ſtatuitur iudici: ſecus, ſi liti, ut l. ꝓperādum. C. de iudiciis per Cynū. Et finitur officium delegati tranſactione. e. §. uerſ. fi. Officium dico, nō iuriſdictio. ff. de condictione indebiti. l. eleganter. § ſi quis. Nam adhuc ſi pronunciaretur, valeret ſententia. ergo nō eſt functus iuriſdictione, ſed officio: quia non dēt amodo partes ſuas interponere. G. ¶ Si petitur reſcindi à reo principale inſtrumentum, ut vſurarium: iſta cauſa non dicitur eſſe cū fideiuſſore, & ideo frater fideiuſſoris poteſt in ea eſſe iudex. in § ſupereſt uidere q̄s. ad fi. G. ergo inhibitoria facta iudici ſeculari, ne capiat interim reum, nō extenditur ad fideiuſſorem ꝯ̄ctus, ſecus in fideiuſſore iudicatū ſolui. Facit ff. mand. l creditor. in prin. Nō ob. C. de diuer. reſcr. l. ſi libellū. quia ibi in libello ſupplicatorio, nō in conuentionali. Item ĩ. ꝑſumiť reſponſio ad interrogata. no. Bal. ¶ Infamis pōt procedere. ſi non opponiť in §. excipi pōt. uer. ſed nunquid infamis. G. Nec obſtat ꝙ no. ff. de infa. l. ſecunda. §. miles & de ſena. l. Caſſius. ꝙ dēt intelligi ope exceptionis, non ipſo iure. Bal. & no. & uide ĩ. e §. exceptio. ¶ Simplici monacho uel regulari canonico non cōmittunť cauſæ, ēt ſi officiū aliquod gerat intra clauſtrum, vt quia ſit ſacriſta, uel prior clauſtri, camerarius, uel cuſtos. & c. ſecus ſi ſit prælatus vel prior eccleſiæ: e §. uer. nunquid ergo monacho. G. ¶ Nota ꝙ c. ſtatutum. de reſcri. locum habet, ſiue papa deleget, ſiue delegatus papæ ſubdeleget, ſcilicet plenam iuriſdictionem: ſecus ſi cōmittat unū articulū cauſæ. e. §. uer. quid ſi certus. G. in alijs ordinarijs hoc non habet locum. ff. de iud. l. fi. Bal. & no. ¶ Cauſa ſimpliciter cōmiſſa, intelligitur cōmiſſa ciuilis & criminalis: de reſcriptis. c. diſpendia. lib. vi. in nouella. Bal. ¶ Poſt lapſum termini non p̄t prorogari iuriſdictio, in uer. item ꝙ iuriſdictio. G. ¶ Cauſæ criminales nō delegant̄, niſi a principe, uel eius delegato. uerſi. itē ꝙ eſt. C. qui pro ſua iuriſdictio. l. 1. in fi. ¶ Quod nullū eſt ipſo iure, non p̄t ratificari. ver. quid ſi cōmittēs. G. & C. cōmunia utriuſq; iudi. l. ſecunda. Bal. ¶ Qn̄ eſt præceptū alicui, quod perſonaliter exequatur, non p̄t committere ēt de partium voluntate, quia partes non poſſunt mutare formā mandati. uer. item quod iniunctum. G. ff de pollic. Bal. ¶ Exceptio criminis non poteſt opponi ordinario. quandiu reſidet in officio. ver. ſed nunquid idem. G. uide ĩ. e. §. uerſ. infamis. ¶ Si ſunt duo collegæ, & eſt cōpromiſſum parere mandatis unius, & alter procedat, an cōmittatur ſtipulatio? Non, ſi nomine proprio: ſecus, ſi appellatiuo. uer. ſed quid ſi plures ſunt cōſules. G. l. pe. ff. iudi. ſol. & ſ. e. § tēpus ꝯpromiſſum.

¶ De Legato. Rubrica.

Auctor in hac Rubrica nihil eſt adiutus per ſuos practicos, q̄ ſpecialiter de legatis nil tractauerunt in libris: de q̄b. dixi in ꝓœmio, ſaluo ꝙ ꝑ Roſ. adiutus fuit in materia de procurationibus legatorum, q̄ uide ĩ. §. ſupereſt. uer. illud quoq;. vſq; ad ver. legatus quoque. q̄nā in libel. iuris canonici poſuit Roſ. rubri. de procurationibus.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

bus.In tractatu ēt diſpenſationū,per quos extra illos adiutus fue-
rit,ibi dicā:in aliis habuit neceſſe ad Summiſtas recurrere, & ad
gloſſ. Azo tamen in Summa de offic. procon. & legat. nihil pro-
fuit, noſtri Summiſtæ multum contribuere, & uide de hoc titu.
quod ſtatim ſubdam, & iura noſtra antiqua loquentia de legatis
nuncijs.Item de legatis iudicibus.ſcripſi in Nouella,eodem titu.
ſuper rubrica.Item excipe de alijs,quę habes j.de ſen.§.ſequitur.
& § pen & fi.

QVONIAM legati officium ſeu poteſtas,
paucis prudentibus innoteſcit, ſuper quo
dubia oriri videmus infinita,& peritos ad
inuicem diſſentire:idcirco de officio Le-
a gati plene tractare præuidimus,& quod
dam breue ac prælucidum formare Spe-
culū legatorū. [a] Cæterum quoniam quæ
ſit eorum,vel etiam aliorū in diſpenſan-
do poteſtas, ſemiplene à doctoribus iuris
Canonici traditum eſt:idcirco hoc tractatu quadam noua doctri
na plene de diſpenſationib.diſſeremus.Primo igitur de officio le-
gati.Secundo de diſpenſationib.duſputare intendimus: ut ſic bi-
nario numero huius tractatus lectio compleatur.Nobis ergo pri
mo de Legati officio tractaturis videndum eſt, Quid ſit Lega-
tus,& qualiter ſit tractandus,Qualiter conſtituatur,Quot ſpecies
ſint,ſeu genera Legatorū.Quid ad Legati pertineat officium, &
quæ ſit eius iuriſdictio,ſiue poteſtas.Vtrum poſſit beneficia con-
ferre, Quæ ſint ei interdicta, & ſoli ſedi Apoſtolicæ reſeruata,
b Quando, & ubi [b] ſuam valeat iuriſdictionem exercere. Qualiter
eius poteſtas,ſeu iuriſdictio finiatur

ADDITIONES.

a Legatorum. ¶ De hoc loquendi modo quo in aliis rubricis non utitur, non mireris : quia hunc titulum à principio fecit, & publicauit Speculator.Et quia ſic publicatum erat in prima publicatione Speculi huius,illud non inſeruit:poſtea mutato conſilio,& bene,illum hic inſeruit,aliquibus adiectis. Vnde s.tit.,pxi no.nu.20.verſ.ſed nunquid.idē allegabat rubricā ſequentē ꝗ proxima præcedētis rubricæ.& idē videri pōt.s.ti.,pxi.§.2.ante uerſ. ſed fin.& j.ti.,pxi.§.fi.

b Et vbi. ¶ Hoſt.de his fecit duo membra.

SVMMARIVM.

1 *Legatus quis ſit,& qualiter ſit tractandus.*
Legatus dicitur vicarius muneris alieni.
2 *Epiſcopi funguntur Chriſti legatione:& qui eos perſequitur,Chriſtum perſequi dicitur.*
3 *Legatus & nuncius Apoſtolicæ ſedis ſunt honorandi,& benigne tractandi:& contra facientes qua pęna puniantur.*
4 *Legatus poteſt vlciſci iniuriam ſibi,uel ſuis manifeſte illatam.*
5 *Debitor Reipublicæ prohibet iure ciuili eſſe legatus,nō aūt debitor fiſci.*
6 *Mitti debet legatus talis:q habeat ſpiritum Dei,& præcepta eius in conſpectu ſuo,& qui Moyſi,idest,papę notus ſit & familiaris.*
7 *Conſtituit Moyſes tribunos & centuriones,id eſt,ſuperiores & legatos,in quib.erat veritas,& qui odio habebant munera.*

1 1.§.Legatus eſt † ſeu dici poteſt,quincunq; ab alio miſ
ſus eſt,ut 50 diſti presbyterum. 25 quæſt.
1.ſatagendū.3 q 6.hoc quippe xcvii.diſtin.nobiliſſimus.lxii.diſt.
ego ad ſi.xciiii.diſt.ſi qui legatione.j.diſt.ius gentiū.ff de legati.
onib.l.j.& 2.& l.ſciendū §.fi.ſiue a principe,uel a papa ad alios,ut
ff.de off.aſſeſſor.l.diem.ſiue ab aliqua eccleſia ad papā,ut in Aut.
colla.ix.de ſanct.epiſ.§.ſi vero epiſcopi ſiue ab aliqua ciuitate,uel
a ,puincia ad principem,uel ad alium,ut C.lib.x.de legationib.per
totū.[a] ſiue ēt a proconſule,ut ff.de off.proconſ.& le.l.obſeruare
§.fi.& l.ſeq.& l.legatus & l.ſeq.Hinc eſt,quod legatus dicitur vi-
carius muneris alieni.ff.de leg.vicarius.& l.legatus.Sed & nuncij,
quos apud nos hoſtes mittunt,legati dicuntur,quorum legatorū
cauſa ſancta res eſt.Nam ſi quis eos pulſauerit,hoſtibus,quorum
legati erāt,tradēdus eſt,ut illorum ſeruus efficiatur.ff.de legatio-
nib.l.fi.¶ Nos tamen hic principaliter de illo legatorum genere
tractare intendimus,quib.a ſede Apoſtolica certa prouincia gu-
bernanda mandat:extr.de off.leg.c.1 & c nouit.& c.ſeq.qui uoca
ri poteſt miſſus Dominicus,vt ex.de regular.& tranſeun.ad reli.c.
2.extr.de frig.& malefic.c.1.Vel apocriſarius,vt extr. de ele. ſigni
2 ficaſti.† ¶ Epiſcopi quoque Chriſti legatione funguntur:vnde q
eos perſequitur,Chriſtum perſequi dicitur.7 q.1.omnis,qu.¶ I-
tem ſacerdotes legati Chriſti ſunt:vnde illorum iniuria ad Chri-
ſtum pertinet,cuius legatione funguntur,vt xxj.diſt in nouo.2.q.
3 5.habet hoc proprium.in fi.2.q.7.accuſatio.in fine.† ¶ Honoran
dus autem eſt legatus,& nuncius Apoſtolicæ ſedis,ac benigne tra
ctandus,tanquam domini Papæ vicem gerens, & ſi quis ſecus ty-
rannice præſumpſerit,gradu proprio repulſus, ultimus omniū
in ordine ſuo fiat,ut 93.di.c.fi.& eundo & redeundo in ſuis eſt ne
ceſſitatibus adiuuandus,vt ex.de preſc.accedentes. Et hoc quili
bet epiſcopus in ſua conſecratione obſeruaturum ſe iurat,vt ext.
de iureiur.ego.Quod autem legatus domini Papæ ſicut ipſe ſit ho
norandus,probatur.ff de off.præfect.præ.enim.l.unica ibi:Credi-
dit princeps,&c. xciiii.diſt.c.1.C.de ſum.tri.liquet.in prin.& in fi.
vnde in parabolis Salomonis,c 25. Sicut frigus niuis in die meſ-
ſis:ita legatus fidelis ei,qui miſit illum.animam illius quieſcere fa
cit.Vnde ſedes Apoſtolica honoratur in eius honore,vt ext eod.
tit.uolentes.imo qui legatum Apoſtolicę ſedis impedierit,exco
municandus eſt.iuxta illud:Debent legati triſtia nulla pati.De iu-
re enim gentium eſt legatorum non violandorum religio, ut j.di
ſtinct.ius gentium.Vnde Alex.Papa ait:Si quis legationem, ideſt,
legatum impedierit,non vnius.ſed multorum profectum auertit
& ſicut multis nocet,ita a multis arguendus eſt, & bonorum ſo-
cietate priuandus,& quia Dei cauſam impedit, & ſtatum turbat
eccleſiæ: ideo ab eius liminibus arceatur. Ab omnib.itaque talis
eſt cauendus,& non in communicationem fidelium uſque ad ſa-
tisfactionem recipiendus.Leguntur hæc xciiii. diſtinct. ſi quis le-
b gationem.Nam legatus fidelis,ſanitas [b] :quies quoque populorū
& diſciplina ſpectaculorum ad eius curam pertinet:ut ff. de offi.
4 præfect.ur.l.1.§.quies quoque.† ¶ Sed nunquid legatus poterit
excommunicare,& punire eos,qui ſibi, uel ſuis, vel eius nunciis
iniuriam, uel damnum inferunt, vel eius iuriſdictionem impe-
diunt? Ad quod,omiſſa ſolita doctorum diſputatione, quæ no-
tari conſueuit 23.q 4.inter querelas.& c.Guiliſarius & 2.q.7.ſi qs
erga.& c.ſi quis ab epiſcop. reſpond. quod legatus poteſt vlciſci
iniuriam manifeſte ſibi,vel ſuis illatam.arg.ff de off præſid.l Sena
tuſc.ext.de fo.comp.cum contingat ad fi ext.de off.arc.c. fi.ver-
ſi.& poteſt ſuam iuriſdictionem impedientes,& ſibi non obedi-
entes punire.arg.ext.de pœn,Romana.lib.6.& de offi deleg.c.j.&
c.præterea.cum ſuis concor.ff.de offic eius,cui mand.eſt iur.l. fi.
xciiii.diſt.ca.2.alias deluſoria videretur eius poteſtas, ſi coercitio
nem eius non haberet extr.de offi.deleg.ex literis.Potius enim in
hoc iniuriam Romanæ eccleſiæ proſequitur,quam ſuam:ut 2 q.
7.accuſatio ſecundum ea quæ notantur extr.de ſententia excom.
contingit.Quis autem dicatur viſitator, & quis interceſſor, &
quid ad eorum ſpectet officium,colligitur,& no.lxi.diſt obitum.
& c.Cathinenſis.71.diſtinct.fraternitatem vii.q.1.conſtitutum.
¶ Poteſt autē eſſe legatus ſubdiaconus Apoſtolicæ ſedis, ut xciii.
diſtinct.ca.fin etiam diaconus.vt xciiii.diſt.c.1 & c.2.& quicun-
5 que ſuperior videtur.† ¶ Prohibetur iure ciuili eſſe legatus debi
c tor Reipublicæ, ſed non debitor fiſci [c].¶ Item is, qui poſtulare
non poteſt, nec legatus eſſe poteſt, ſed nec qui alium accuſat de
crimine publico,cogitur legationem ſuſcipere ad amicum ſeu do
meſticum accuſati, ut ff.de legation. ſciendum. & ar.ext.de ac-
cu.repellantur.¶ Item non cogitur quis amplius quam ſemel ſuſ
cipere legationem,niſi neceſſitas ſubſit:vt ff.de mu.& ho. l.exiſti.
mationem §.fi.¶ Item pater trium incolumium liberorum lega-
d tionib.liberatur,vt C.lib.x. de legatio l.1. [d] † ¶ Debet quoque
6 talis legatus mitti qui in ſemetipſo habeat ſpiritum Dei,& præce
pta eius in cōſpectu ſuo ſint:& qui Moyſi,i.Papæ,valde notus, &
familiaris ſit,id eſt,in quo ſit claritas eius,& legis ſcientia ut poſ-
ſint eum audire filij Iſrael,ut 8.q.ſi ergo. Vnde legitur in Exod. c.
7 18.quod Moyſes uiros Deum timentes.in quibus erat ueritas,&
qui odiebant munera,conſtituit tribunos & centuriones,ut popu
lum iudicarent.

ADDITIONES.

a Per totum. ¶ Vide quod ibi plene ſuper rubrica notatur.

b Sanitas. ¶ Prouerb.1.

c Debitor fiſci. ¶ Ponit igitur hæc eſſe diuerſa, ꝙ oſtendit etiam diuerſitas rubricarum. C.lib.x.de iure fiſci.& lib.xi.de iur.Reipublicæ. & vide j. de reſti.in inte.§.2. verſ.item quoq;.& quod ibi dicam in fi.

d De legatio l.j. ¶ Et eſt ſpeciale in hoc caſu,cum aliquando requirantur qn que.quod dic ut ibi no.eo.lib.qui numero ſib.l.3.

SVMMARIVM.

1 *Legatus qualiter conſtituatur.*
2 *Poteſtas legati dependet ex uirtute literarum.*
3 *Inſtructio ſalutifera,quæ in literis legationis apponi eſt ſolita.*
4 *Forma antiqua inſtituendi legatos.*
5 *Litera legationis debet continere pricipalem cauſam commiſſionis legati.*
6 *Legato in regno Franciæ conſtituto,qui ſpecialiter conſueti ſint committi, ſunt tres,uidelicet.Viennen.Lugdunen.& Biſuntin.*
7 *Legatus generalis non eſt mittendus,niſi de conſilio collegij.Cardinaliū.*

2 2.§.Qualiter † autem legatus conſtituatur.licet ad
nos non pertineat tractare,qui hoc ex
2 mittentis illum dependet arbitrio,tamen † quia ex uirtute litera-
rum

rum poteſtas dependet ipſius, vt ext.de priuileg. porro.C. de mā.
prin l.unica.ad aliquam iuſtructionem verba, quæ in literis lega-
tionis modernis apponunt tēporibus, ſupponamus:& cum nego
tiorum uarietas uarietatem formarū requirat, exēplo unico ſum
a ꝯtentus.Præmiſſo eñ præfationis præludio [a], ſic ſubiungi ꝯſueuit.
3 FORMA.† Sane licet ad ſingulas regiones Deo & Apoſtolicæ
ſedi deuotas noſtrę conſiderationis diffundamus intuitum, tales
tñ prouincias, in quib. humani generis inimicus, pacis ęmulus, &
zizaniæ ſeminator, turbationes & ſcandala ſuſcitauit, oculo ſere-
no conſpicimus, & intra clauſtrum noſtri pectoris præ dilectione
portamus, & ad illas, & earum incolas feruor noſtræ dilectionis
exuberat, circa ſui ſtatus proſperitatem cum affectionis paternæ
plenitudine cogitando. Verum, quia innumerabilium quaſi nego
tiorum varietate diſtrahimur. & humana natura non patitur ut
æſſentia noſtri corporis totā ſimul in diuerſis locis exhibeat ſe p̄-
ſentem, illos in partem Apoſtolicæ ſolicitudinis de latere noſtro
nonnunquam aſſumimus, quib. fore perſpicimus cœleſti dono ꝓ
uiſum, ut in arduis negociis ſciant, & poſſint prouide conſulere,
& utili conſilio prouidere. Attendentes itaque, ꝙ perſonā tuam
Dominus ſcientiarum magnitudine prouidentiæ munere, circun
ſpectionis gratia inſigniuit, humeris tuis fortitudinis robur adiici
ens, ut ad laudem ſui nominis onera grandia ſupportantes, plenā
b quoq; de tuis meritis fiduciam obtinentes [b], propter optatam il-
larum partium quietem, de fratrum noſtrorum conſilio illuc tan
quam pacis angelum te duximus deſtinandum fraternitati tuæ in
eiſdem prouinciis vices noſtras & plenæ legationis officium com
mittentes, vt euellas, deſtruas diſſipes & diſperdas ædifices. plan-
tes, & facias auctoritate noſtra quæcunque ad honorem Dei pro
ſperum ſtatum partium earundem, ac reformationem pacis hu-
iuſmodi uideris pertinere: conceſſa tibi auctoritate ſimili, contra
dictores & rebelles quoslibet per excommunicationis, ſuſpēſio-
nis, vel amotionis, aut depoſitionis ſententias, ſiue alias per cenſu
ram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendi libera
facultate, non obſtantibus quibuſlibet indulgentiis, &c. Nos enim
ſententias & pœnas, quas propter hoc rite tuleris in rebelles, ra-
tas habebimus, & faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfacti
4 onem condignam inuiolabiliter obſeruari. Datum, &c. † Antiqs
autem temporibus legatus ſub hac forma conſtituebatur:

FORMA. Valde neceſſarium eſſe preſpeximus, vt ſicut prę
deceſſorum noſtrorum fuit iudicium, uni, eidemq; perſonæ om-
nia committamus, & vbi nos præſentes eſſe non poſſumus, no-
ſtra per eum, cui præcipimus, repræſentetur auctoritas. Quamob
rem Petro ſubdiacono ſedis noſtræ intra prouinciam Siciliam vi
ces noſtras, auxiliante Deo, commiſimus. Nec enim de eius acti-
bus dubitare poſſumus, cui, Deo auxiliante, totum noſtræ eccle-
ſiæ noſcimur patrimonium commiſiſſe: ut notaui.xciiii.diſt. val-
de uel ſic:

FORMA Mandata cœleſtia efficacius gerimus, ſi noſtra cū
fratribus onera partiamur. Proinde ſuper cunctas eccleſias Siciliç
vices Apoſtolicæ ſedis miniſtrare decreuimus, quas non loco tri-
buimus, ſed perſonæ: quia ex tranſacta in te vita didicimus, quid
de ſubſequenti conuerſatione tua præſumamus. ext.de præſum
ptio.mandata.¶ Debet ergo Papa onera ſua partiri, prout ibi no.
& probatur in Exodo, capitulo 18. prope fi. quod eſt contra quoſ
dam Romanos pontifices, qui ſic quos uolunt ſibi in negotijs fa-
miliares efficiunt, quod omnino alios à ſua familiaritate excludūt
contra ſententiam Greg. dicentis: Is qui cunctis præeſt, omnibus
diſtribuat: nec quicquam uni perſonæ honorabilius exhibeat, vn
de alij ſcrupuloſo corde moueantur quia inhoneſtum eſt, ut alij
ſacerdotes habeant, alij vero detrimentum patiantur vt xvi.quæ
5 ſtione.7.c.1.† ¶ Debet autē continere litera legationis principalē
cauſam commiſſionis legati. vt 2.q.1.in primis. Patet ergo ex prę-
miſſis, ꝙ legatus gerit uices domini Papæ: vt j.§.nunc oſtendendū
ver legatus igitur. Et eo ipſo quod princeps uices ſuas, uel plenæ
legationis officium alicui committit in aliqua prouincia, uidetur
illi omnem iuriſdictionem, & omne imperium commiſiſſe in il-
6 la: vt in præd.c.ualde.& c.mandata.† ¶ Hoc autem ſcias, ꝙ legato
in regno Franciæ conſtituto, conſueuerunt ſpecialiter committi
c Viennen Lugdunen.& Biſuntinen.[c] prouinciæ: vt extr.de of. leg.
nouit. Eūdē.n. plures legationes ſuſcipere prohibitum nō eſt, ſi &
ſumptus & itineris compendium ſuadet, vt ff. de lega.l eundem.
7 †¶ Vltimo no. ꝙ legatus generalis de ꝯſilio collegij Cardinaliū,
& non aliter eſt mittendus, ut probatur C.lib.10.de leg.l.fi.ubi dr̄.
Quoties legatio deſtinat̄, vniuerſos curiales, qui intra vrbē conſi-
ſtunt, ſi nō ægritudine, uel alia excuſabili neceſſitate impediantur
in locum curiæ præcipimus conuenire, & decreta ſua propria ſub
ſcriptione firmare, & ſub examine prefecti prætorio, perpenſa le
gatione, res ordinetur, & argu.extr.de his, quæ fiunt a prela. ſine
conſenſu capituli c.nouit.

ADDITIONES.

a Præludio. ¶ Quod uocamus exordium, & quam plurima pulcherrima ui-
deri poſſunt in formulario vel ſtylo Romanæ curiæ, ſub hoc tit. vbi ēt for-
mæ multarū gratiarū quæ ſolent concedi legatis per diuerſas literas deſcri-
buntur: ſed conceduntur hodie multo plures.
b Obtinentes. ¶ Commendationes Alba. legati in Francia habentur vbi ſ̄
in prin. ſed longe pulchrius commendatur miſſus in Angliam in forma, quę
incipit, Pater futuri ſeculi. ante fi. vbi narrat papa, facta excuſatione ſui p
ſonalis itineris, quod ingruentium negotiorum varietas non permitti qđ
deliberauit Sabinenſem vt fortem ad fortia mittere, & onera grandia hu-
meris robuſtis imponere: ſubdens ad literam. Cum enim, ſicut experientia
didicimus, dederit ei Dominus, os & ſapientiam, linguamque adiecerit eru
ditam, vt ſciat quando debeat proferre ſermonem: cum eius, ſicut adipe &
pinguedine repleuerit animam, vt vigeat in ipſo rectitudo iudicii, conſilii
prouidentia, regiditas cenſuræ, in aduerſitate ſecuritas, & in proſperitate,
deuotio, in zelo ſobrietas, & in agendo ſtrenuitas, & in arduis experien-
tia multipliciter apptobata, ſperamus non immerito, &c. Hen.
c Et Biſuntinen. ¶ In Stylo, de quo ſupra. forma prima & ſecunda, fit men-
tio de Biſuntiua.

SVMMARIVM.

Legatorum genera ſunt tria.

1 *Vſus Romanæ eccleſię ſolos Cardinales uocat legatos de latere.*
2 *Cardinales ſunt ſacerdotes Leuitici generis, qui domino papæ in executio-
ne ſacerdotalis officij coadiutores exiſtunt.*
3 *Legati conſtituti, ſunt qui non emanant de latere, ſed eis committitur lega
tionis officium.*
4 *Legatus emanans de latere, excedit legatum natum in quatuor.*
5 *Legato de latere præſente, & inſignijs vtente, patriarchæ ceßant portare
crucem ante ſe.*

3.§.Sequitur videre quot ſint genera legatorum. Et q
dem tria ſunt. Nā alij ſunt laterales, alij
conſtituti, alii nati. Laterales ſunt, qui a latere domini Papæ ema-
nant. Poteſt aūt dici de latere domini Papæ miſſus, ēt ſi nō ſit car
dinalis: puta aliquis officialis eius, uel capellanus uel familiaris, uel
etiam extraneus: dum tamen ab eo mandatum ſuſceperit oracu-
lo viuę uocis, vt ſi tetigerit fimbriam veſtimenti eius, quo ad hoc
a vt ſaluus & priuilegiatus ſit, ſecundum dominum meū [a], v.diſtin.
ad eius.ar.ad hoc extra de maior.& obed.per tuas, & xciii.diſt.c.
fi.& melius 8.quæſt.1.ſi ergo ad fi extra.de conceſ.eccle. vel alta.
quod in dubijs. Hinc eſt, quod epiſcopis à curia uenientibus ob re
uerentiam ſummi pontificis. quem tetigerunt, & oſculati ſunt,
1 vt extra, de priu. cum olim eſſemus, proceſſionaliter obuiatur.
† ¶ Sed Romanæ vſus eccleſiæ ſolos Cardinales Legatos de late
reuocat: ut 2.q.vi. Decreto.& extra, de ſenten.excom.ad eminē
tiam.extra.de offi.leg volentes. Illi enim ſummo pontifici in con
ſiliis, & in arduis negotiis aſſiſtunt.extra, de off del.uenerabili. ex-
tra, de dila.expoſuit.in fin.de reſtit.ſpo.Piſanis in fin.extra, de fi-
de inſtrum.cum Ioannes.prope fi.& ad hoc C.ad Iuſti.Cod. con-
fir l.unica.C.de cad.tol.l.unica.Reſpon.1.quia pars corporis eius
cenſetur, ut 6 quæſt.1.c.ſi quis eum militibus.C.ad.l.Iul ma. quiſ-
quis.& in locum Senatorū ſuccedunt, ut xcvi.diſt. Conſtantinus
2 Vnde eccleſia habet Senatū. 16.quæſt.1. eccleſia habet.†¶ Cardi-
nales enim ſunt ſacerdotes Leuitici generis, qui domino Papæ in
executione ſacerdotalis officii coadiutores exiſtunt: ut extra, qui
fil.ſint leg.per uenerabilem.§.rationibus. Hi autem legati, tanquā
ipſe dominus papa, ſunt honorandi, ut ſ.§.1.& ſunt maximæ au-
ctoritatis: unde & ſicut honoris prærogatiua lætantur, ſic amplio
ri auctoritate in beneficiorum collationibus, & in aliis fungūtur
ut extra, de off.leg.officii.li.6.& c.excōmunicatis.& j.§.ſupereſt.
uer.illud quoq;. Nec eſt credendum, quod ipſi aliter iudicent, q̃
ipſe dominus papa iudicaturus eſſet, ut in præ.§.ſupereſt.uerſ.eſt
3 autem.† ¶ Conſtituti uero proprie ſunt, qui non emanant de la-
tere, ſed eis cōmittit̄ legationis officium.7.quæſt.1.placuit. & hi
ſunt minoris auctoritatis, ut extra, de offi.lega. uolentes.de accu.
cum dilectus. nihil enim poſſunt extra ſuam prouinciam argu. ff.
de iuriſdict.om.iud l.fin ff.de off.præſid.l.3.& j.§.nunc dicamus
¶ Nati ſiue electi ſunt, qui nec emanant, nec eis ſpecialiter com-
mittitur, ſed officiū hoc eſt ſuæ dignitati annexum: & hi ſunt ma
gnę auctoritatis, ut probatur extr.de offi leg.c.1.de appel. ca.1.de
fil.presbyt.c 1.de his tribus legatorum generibus legitur & not.
extr.de off.leg.excōmunicat.& cap.officii.lib.6.& j.§ nunc dica-
mus ¶ Dici ergo poteſt, quod legatorum alii ſunt minimi, ut nun
cii & curſores: & alii magni, ut nati: alii maiores. vt conſtituti: alii
4 maximi, ut laterales.† ¶ Item not. quod legatus de latere emanās
excedit in quatuor legatum natum Primo in abſolutione excom
municatorum extr.de offi legati.excommunicat.prout j.§.nunc
dicamus plenius differemus. Secundo, quia illo prę́ſente natus tā
quam minor, ſuis inſigniis non utitur, nec officiū legationis exer-
cet, ut e.tit.uolentes.extra, de priuileg.antiqua.21.diſt.deniq;. Ter
tio,

ADDITIO.

a Dominum meum. ¶ Summa huius tit.§.2.cuius ſunt verba ſequentia.

a tio,in beneficiorũ collationibus:ut in prædi.c. officium.[a] & dice
b tur ĩ.§ nunc tractemus. Quarto in procurationibus:vt patet, ex
tra. de cenſi procurationes.reſponſo 1.& § 1.[b] Non enim ita ꝓ
curatur ille,qui ordinarius eſt,& in domo ſua conſiſtit ſicut iſte.
¶ Item excedit conſtitutum excõmunicatorũ abſolutione, ut in
præ.§.nunc dicamus.uerſi.circa & in beneficiorum collatione:ut
5 ĩ.§.nunc tractemus. in prin. † Hoc etiam not. ꝙ præſente legato
de latere inſigniis vtente, patriarchæ ceſſant portare crucem an-
c te ſe:ut extra,de priu.antiqua[c].

ADDITIONES.

a Officium. ¶ Vbi de hoc in 3 glo.& ſuper ea.
b Et §.1. ¶ Et uide quod ibi dixi in gl.tene quod.
c Antiqua. ¶ Vidimus certas prærogatiuas cardinaliũ, in quibus excedunt alios legatos.cum ſunt legati. Et uide ꝙ ſcripſi poſt Hoſtien.in Decre.antiqua.hic allegata, ſuper ver.inſigniis.ſcilicet,quod tranſeuntes mare vtuntur veſtibus rubeis,palafredo:alias freno & calcaribus deauratis. Sed & ſine literis creditur ei aſſerenti ſe legatum,ex quo cardinalis eſt. De hoc quidam contra.& uide ĩ.prox.§.ver.quid ſi delegati. Alias prærogatiuas ad alios legatos,collige de elect.ſi abbatem.1.& 2.reſpon.lib.6.& eod.lib.de verb. ſignif.cap.1.in prin. ¶ Sed & ſine legatione priuilegiati ſunt ſuper non reſidendo in titulis uel beneficiis ſuis, vt dicam ĩ.de cle.non reſi.in fin. Item ꝙ eis creditur ſuper actis coram ſe,licet ſcriptura non appareat ſuper hoc. Vide quod ſcripſi de app.conſtitutus.ſuper uerbo,aſſertionem.& ibi remiſi ad ti.ĩ.de teſte.§.1.ver.quid ſi aduocatus.ultra medium. ubi vide dictum Clementis quarti. ¶ Item ſpecialiter ſunt priuilegiati contra offenſores, in decre.Felicis.de pęnis.lib.6. ¶ Itẽ de priui.Decr.quia periculoſum.de ſent.ex com.lib.6.ut ibi ſcripſi poſt Hoſt.& ſuper 1.gl.Decr.1.de cler.non reſiden. & vide ꝙ ſcripſi de ſchiſm.1.c.uno:ſuper verbo,cardin.li.6. ¶ Itẽ per hoc dico idẽ de aliis ſex priuilegiis epiſcoporũ notatis in Decre.ult. de priu. li.6. in gl.pe de quorũ ultimo.ꝙ cardinales exprimunt,nullum eſt dubiũ. in cle. de cele.miſ.dignum. Sunt ẽt vel fuerunt priuilegiati circa Decre.Io.execrabilis.ut ibi patet.ver.nos.itaque.
¶ Adde,quod legato Cardinali credatur de actis coram ſe, conſuluit Abbas conſi.xiii.ii.lib.

SVMMARIVM.

¶ Poteſtas legati.& ad eius officium quid pertineat

1 *Quies populorum,& diſciplina ſpectaculorum,ſpectant ad legatum.*
2 *Legatus in eccleſia ſibi decreta poteſt cognoſcere de omni quæſtione ad forum eccleſiaſticum pertinente.*
Roma eſt patria communis.
3 *Legatus papæ per ſimplicem quærelam poteſt adiri,ſicut & ipſe papa.*
4 *Delegatus legati papæ poteſt mittere in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ.*
5 *Beneficium iuris nemini eſt denegandum.*
6 *Legatus habetur loco Apoſtoli.*
7 *Legatus debet cognoſcere & committere iuris ordine ſeruato.*
8 *Legatus an poteſt de cauſa criminali epiſcopi cognoſcere.*
9 *Legatus an poteſt cognoſcere de cauſa epiſcopatus,ubi duo de eodem epiſcopatu litigant.*
10 *Electionem archiepiſcopi poteſt legatus de latere examinare,& per conſequens confirmare.*
11 *Appellari an poſſit ad legatum,omiſſis medijs.*
12 *A ſententia ſuffraganei,ſi una pars ad legatum,alia ad archiepiſcopum appellet,quis eorum cognoſcet de cauſa.*
13 *Legatus an poſſit officium ſuum exercere in exemptos, qui papæ ſubſunt?*
14 *Pertinentia ad legatos de iure communi,quæ ſint,quibus conſtet eos eſſe legatos etiam ſi ſuper his mandatum ſpeciale non oſtendant.*
15 *Publicare ſolent legati ſedis Apoſtolicæ in ingreſſu decretæ ſibi prouinciæ legationis ſuæ literas,ne quis poſſit ignorantiam allegare.*
16 *Cardinali legato,uel alij noto,& non ſuſpecto,etiam abſque literarum oſtẽſione credendum eſt.*
17 *Leteræ legationis ſi perdantur,quid ſit agendum.*
18 *Gerentis ſe pro legato,cum non ſit,an valeat ſententia.*
Error communis facit ius.
19 *Legatus eccleſiæ Romanæ poteſt particulare concilium celebrare,non generale.*
20 *Iuriſdictione generali commiſſa & mandata,non tranſit poteſtas concilij faciendi.*
Priuilegiũ concilij cõgregãdi ſibi Romanus pontifex ſpecialiter reſeruat.
21 *Legati de latere de conſuetudine poſſunt abſoluere eos,qui propter violentam manuũ iniectionem in clericos,inciderunt in canonem late ſententiæ.*
22 *Inuigilare debet legatus ſaluti & ędificationi cleri & populi ſibi cõmiſſi.*
Auaritia creſcente perit lex à ſacerdote,& viſio à propheta.
23 *Prandia legati ſecundum cuiuſque loci mediocritatem debent eſſe.*
Subditus denegare poteſt iniunctum ſibi tributum,vbi exigens modum excedit.
24 *Expenſæ moderatę quæ ſint,& qui plus aut minus alendi.*
25 *Legati de latere domini papæ miſſi,ſeu alij honorabiles nũcij,decenter ſunt recipiendi.*
26 *Legatus non debet curare ſpecioſas domos,nec lauta cõuiuia,&c.nã locũ tenens Apoſtoli,illius conuerſationem & abſtinentiam imitari debet.*
27 *Sumptus legato proficiſcenti dati,ſi in munere legationis deceſſerit, non ſunt reſtituendi.*
28 *Forma literarum,quas legati,ſeu nuncij ſolent ſuper eſt ſuis procurationibus mittere.*
29 *Legatus conſtitutus qua de cauſa poſſit literas apoſtolicas in irritum reuocare.*
30 *Mandatum papæ poteſt legatus de latere interpretari*
31 *Legatus de latere electionem illius,qui abiurato ſchiſmate ad eccleſiæ redit unitatem,diſpenſatiue poteſt confirmare.*
32 *Legato de latere conſultationis ſuper ſuis dubijs facienti reſpondetur.*
33 *Legatus de latere etiam irregularem,& in minoribus ordinibus conſtitutum,poteſt præficere in abbatem.*
34 *Poteſtas legati de latere in multis cõmittẽdis extendit̃,q̃ non poteſt alius.*
35 *Legatus de latere poteſt condere ſtatuta perpetuo duratura.*
36 *Violatores ſtatutorum legati de latere,per quem abſolui poſſint.*
37 *Legatus cardinalis ſimilis dicitur proconſuli.*
38 *Legati Cæſaris ꝓuincias regentes prẹſides appellant̃,licet ſint ſenatores.*
39 *Indulgentiæ poſſunt à legato pro ædificatione pontium & eccleſiarum concedi.*
40 *Legatus an iure legationis poſſit excedere in literis indulgentiarum numerum quadragenarium.*
41 *Legatus an poſſit aliquem ex aliqua cauſa reddere inhabilem ad beneficia eccleſiaſtica perpetuo duratura.*
Præſes prouincię nõ poteſt alicui interdicere arte ſua vti vltra tẽpus ſuũ.
42 *Prouinciæ epiſcopi,& omnes alij,legato ſubſunt.*
43 *Legato mittenti ſub ſigillo ſuo tenorem aliquorum priuilegiorum credendum eſt.*
44 *Legatus ſecundum interpretationem Romanæ eccleſiæ poteſt xenia recipere non tamen auare modum excedere.*
45 *Patriarcha legatus poteſt ex cauſa reuocare indulgentias domini papæ, & ſuorum prædeceſſorum.*
46 *Legatus de latere poteſt ſe opponere guerris & diſcordijs,& ideo de cauſa,quæ eſt inter duos reges,cognoſcere.*
47 *Legatus an poſſit concedere,interdictis excommunicatis excluſis, & ianuis clauſis & ſuppreſſa voce celebrare diuina.*
48 *Legatus,etiam non de latere,poteſt regem & reginam male coniunctos ſeparare.*
Legatus,cui cauſa aliqua ſpecialiter delegatur,maior eſt legato generali, quantum ad illam cauſam.
49 *Excommunicatus à delegato domini papæ non poteſt abſolui à legato.*
50 *Negligens exequi inquiſitionem commiſſam à papa,an poſſit cogi per legatum ad procedendum.*
51 *Legatus licet alicui in aliqua cauſa ſimpliciter commiſſerit vices ſuas,poteſt nihilominus reuocare ad ſe cauſam*
52 *Papa debet ſeruare id,quod fit per eius legatum,ac ſi ipſe feciſſet.*
53 *Priuilegium legatorum in materia reſponſionis.*
Occupat in negotijs & occupationibus ſeu legationibus publicis à ciuilibus oneribus excipiuntur.
54 *Prẹſes prouinciæ fines prouinciæ excedere nõ debet,niſi voti ſouẽdi cauſa.*
Legatus ita ſe in adeundo facilem præbeat,ut ſe contemni non patiatur.
55 *Legati tam in citationibus,quam in confirmationibus & diſpenſationibus, ſtylum Romanæ curiæ ſequi debent,quia ſuper iure fundatur,*
56 *Commiſſiones primi legati non expirant per aduentum ſecundi,ſi iudices cœperant cognoſcere.*
57 *Legatus primus extra prouinciam incidens in canonem latæ ſententiæ, an poterit abſolui à ſecundo de latere,& quid ſi econuerſo.*
58 *Superueniens legatus an poterit corrigere, & iudicare primum iam ſuſpenſum.*
59 *Papa ſi commiſit primo legato diuerſas cauſas ſingulares,expreſſo nomine proprio,an poſt aduentum ſecundi poterit in illis procedere.*
60 *Legatus de latere peractis negotijs legationis ſuæ remanens, an alius cedat eius priuilegio.*
61 *Legatus de latere exiſtens in prouincia,non poteſt concedere primo ſui officij executionem,quia abdicans à ſe imperium,non admittitur.*
62 *Imperium cuiuslibet legati deponitur in ingreſſu Romæ.*

4. §. Supereſt videre quid ad legati pertineat officiũ &
quæ ſit eius poteſtas. Et quidẽ ad ipſius ꝑ
tinet officium cõmiſſam ſibi ꝓuinciã tenere pacatã, & eã purga
re malis hominibus, & eos punire:ut ff.de offic.præſi.l.3.& l.con
1 gruit.extra,de offi.iud.ordin.c.1.† Quies enim populorũ & diſci
plina ſpectaculorũ ad illum ſpectat:ut ff.de off.præfect. vrb.l.1.§.
quies quoque.qui miſſus eſt & conſtitutus ſuꝑ gentes prouincię
ſibi decretæ.ut euellat vitia, & diſſipet malos:ædificet virtutes,&
a plantet bonos:ut in conſtitut.Cle.papæ quarti, e.tit.ex parte.[a] &
extra,de maio.& obed.ſolitæ.circa medium.ſ.§.qualiter. Ad offi
ciũ legati pertinet,prouincialiũ cauſas audire,quæ ꝑ app.deferun
tur ad eum,ut extr.de offic lega.c.1.& 2 q.6.Decreto. Per ſimpli
cem autem querelam ita demum, ut dicunt quidã,poteſt ipſas
b audire,ſi quis de immediate domini papæ ſubiecto,puta exẽpto[b]
con-

ADDITIONES.

a Ex parte. De qua fuit ſumpta Decr.2.e.tit.lib.6.ut ibi no.in 1.gl.
b Exempto. ¶ De his ĩ.uer.ſed nunquid legatus poteſt.3.

conqueratur:vt 11.qu.1.per uenit.Secus ſi de ſubiecto alicui or-
dinario conqueratur:nam tunc corã ordinario debet cauſa agi:
vt in eodem c.& 25.q.2.in Galliarum.ſicut in metropoli ſeruatur
vt ix.q.iii.conqueſtus.de off.or. duo. niſi forte de partium com-
muni conſenſu.2.q.6.à iudicibus.C.de iuriſd.om.iud. priuatorũ.
extr.de foro compe.ſignificaſti.Nec obſtat extra,de off.lega.c.j.
quia ibi loquitur de illo,qui eſt ſimul ordinarius & legatus.Quã-
nis ergo ibi ratione ordinariæ poteſtatis non poſſit per ſimplicẽ
querelam adiri,ratione tamen legationis hoc fieri poteſt,ut ſic le
gatio aliquid operetur.ff.ad municip.l.1.in fi.ff. de vſu. ſi ſtipula-
tus.Non ergo poterit indiſtincte ſecundum eos cognoſcere de
cauſis ſubditorum epiſcoporum,ipſis epiſcopis omiſſis:quia hoc
eſt ſpeciale priuilegium domini papę,ut dicũt. 2.q.6.ad Romanã.
a ix.q.3.cuncta & in hoc concor Vin.[a] † ¶ Tu dic, quod legatus
2 paſſim poteſt in prouincia ſibi decreta cognoſcere per ſimplicẽ
querelam de omni quæſtione ad forum eccleſiaſticum pertinen
te,omiſſo quolibet ordinario.extra,de foro compe.c.fi.quia Ro
ma communis patria eſt.ff.ad muni.Roma.Ipſe enim pleniſſimã
habet iuriſdictionem,& maius imperium omnibus poſt principẽ
vt j.§ nunc oſtendendum.uer legatus igitur.prædictũ autem ca.
peruenit.loquitur in defenſore,non in legato:uel loquitur in le-
gato cogente ſubditos prælatorum conqueri coram ſe, ſuis ordi
nariis prætermiſſis & contemptis:vel loquitur, quando legatus
de temporali iuriſdictione ad epiſcopum pertinente,cognoſcere
contendebat,ꝙ facere non debebat:cũ ratione illius nõ ſibi, ſed
b regi forte ſubeſſet[b]:ut 8.diſt.quo iure.Poterit ergo legatus paſ-
ſim de omnibus cauſis eccleſiaſticis cognoſcere:unde ſeparat ma
trimoniũ propter errorẽ conditionis:ut extra, de coniug.ſeruo-
rum.c.fin.Item cognoſcit de quæſtione,quæ vertitur inter cleri-
cum & laicum: vt extra, de re iud.cum cauſam quæ.quod hodie
in legato emanante à latere cardinali conſuetudo comprobat ge
neralis:in aliis autem non ſic.Quod tamen & illi poſſint, habetur
3 extra,de re.iu.cum Bertoldus.† ¶ Sicut ergo papa per ſimplicem
querelã põt adiri,qui ordinarius eſt ſingulorum:ut 2.q.7.ſi quis
& q.7.metropolis.9.q.3.cuncta.extra,de appel.dilectis.extra, de
* priuileg.antiqua ſic & legatus eius,qui ipſius vicem gerit:* vt p̄.
uer.legatus igitur.leges tamen ꝯtradicere videntur,prohibentes
etiã ad principem,omiſſis medijs,recurri:ut in Auth.collat. 3.de
man.princ §.ſit tibi.in Auth.collat.9.vt differen.iudices.§.ſi quis
vero exiſtimans.Cum ergo legatus ordinariam habeat iuriſdictio
nem,vt infra uerſic quid de ſententia.generaliter ad ipſius perti-
net officium,cuiuſlibet exceſſus inquirere & corrigere,cauſas diffi
nire,& audire & eas delegare:quis ꝑ appellationem ad eũ non de
ferantur:ut extra e.c.1.& extra de his,quæ fiunt à maio par. cap.
4 c.quanto.& de accuſ.qualiter & quando.& c.inquiſitionis.† ¶ Et
delegatus ab eo poteſt mittere in poſſeſſionem cauſa rei ſeruan-
dæ propter contumaciam & ab illo delegato poteſt appellari ad
papam:& legato recedente,uel decedente,coram alio ſucceſſore
legato poterit præſtari cautio de parẽdo iuri,& recuperabit reus
poſſeſſionem:& hæc leguntur extra,de eo qui mit.in poſſ. cauſa
rei ſeruan.cum veniſſet. Si autem prius quam delegatus eius par-
tes citauerit,legatus ipſe moritur,uel reuocatur, ita quod ſuã ꝓ
c uinciam exiuerit,iuriſdictio illius expirat.ut j.§.finitur[c].¶ Poteſt
quoq; legatus cauſas familiæ ſuæ audire:arg.ff.de off.rec.prouin.
l.ſenatuſcon. Sed nunquid legatus poteſt cognoſcere de aliqua
cauſa,uel eam committere audiendã de plano,ſine ſtrepitu,ſum-
marie,& figura iudicij:de quo nota.infra,de inquiſitione.§.nunc
d tractemus.ver.quid igitur ſi[d].† ¶ Et videtur quod non:quia bñ
5 ficium iuris nemini eſt denegandũ. 28 diſt.de his.extra, de ſecun.
nup.cap.penul.& fin.Non enim poteſt minor tollere legem iudi-
ciorum à ſuperiori tot vigiliis & laboribus adinuentam:vt extra
e de elect eccleſia.2.in fine[e].C de inoff.teſta.ſi quando.21.diſtinct.
in tantum.& c.inferior.xcvi.diſt.quis dubitet.extra, de ma.& ob.
cum inferior.28.q.1.iam nunc.& cap.ſeq.licet ſucceſſor condito
ris,qui pari fungit̃ poteſtate,illam tollere poſſit:ut extra.de elect.
innotuit.ff.de arbitr.l.nam magiſtratus.ff.ad Trebel ille a quo. &
§.tempeſtiuum uel ipſe idem qui condidit:ut xxv.q. 2.c. in Gal-
liarum.uer.ſi ergo.extra,de ſenten.excom.inter alia.arg. contra.
Nam legatus omnia videtur poſſe, quæ papa ſibi ſpecialiter non
reſeruat,quia vices eius gerit:vt j.§.nunc oſtendendum. verſicu.
legatus igitur.& poteſt procedere ſecundum æquitatem, quãdo
6 ſibi uidetur:ut extra, de tranſactionibus.c. finali.† ¶ Et Apoſto-
f lus[f], cuius loco legatus eſt,dicit:Omnia mihi licent. xi.q.i. aliud
Hoc etiam probatur extr.de ſpon. cum in tua. & uidetur expreſ-
ſum.ff.de off.procon.ſi in aliam § fin.Sol.Dicit poteſt,quod non
poteſt tollere iuris ſolennitates,quo ad hoc,niſi ſicut quilibet or
dinarius,cui hoc licet in multis caſibus:ut no.j. de lbel. concept.
§.nunc dicendum.& j.de teſte.§.nunc tractemus.ſous enim prin
ceps poteſt ſuum ius alicui auferre:ut j.§.nunc oſtendendum.uer
7 ſi.lvii.† ¶ Debet igitur legatus cognoſcere & committere ordine
iuris ſeruato.arg.extr.de iureiur.uenientes,cum ſuis concor. & de
iureiuran.c.ego.& eſt expreſſum ff.de off.ꝓconſul.nec quicquã.
§ de plano.& c.ubi decetum.Quæ enim communia ſunt omnib.
præſidibus,debet proconſul obſeruare:ut ea.l.in fin Solennitates
autem non ſubſtantials,& in eorum fauorem inductæ, partium
g conſenſu remitti poſſint:ut extra,de reſcrip.præſentia.in fi.[g] qđ
8 ꝓſequere prout not. extra,de offi.delegat,de cauſis † ¶ Sed nun
h quid legatus poteſt de cauſa criminali[h] epiſcopi diffinire? Vide-
i tur quod ſic:& quod ſi hoc ſpeciale in eo,arg.ad hoc.16.qu.j.fra
ter noſter[i].Sed dic contra:ut ff.de off.proconſul.ſolent.ff de off.
eius:cui man.eſt iuriſ.1.& in concor.poſitis.j.§. nunc oſtenden-
dum.ver.17.niſi hoc habeat ex ſpeciali cõmiſſione:ut 2.q.6. De-
creto.& 23.q.4.ille gladium.ff.de teſt.l.3.§.item diuus arg.tamen
contra,quod poſſit cognoſcere,licet non poſſit diffinire.Nam &
proconſul cognoſcit de omnibus:ut ff.de offic.ꝓconſul.l.1.licet
non poſſit pœnam grauiorem imponere.ut eo.tit.l.1.& conciliũ
examinat cauſam criminalem epiſcopi.ſed diffinire non poteſt.
9 3.q.6.quamuis & c.multum. † ¶ Sed quid dices in cauſa epiſco-
patus,ubi duo de eo litigant.nunquid legatus de hoc poterit co-
K gnoſcere,uel per appelationem,uel per ſimplicem querelam[k]?
Videtur quod non:quia hoc eſt de maiorib.cauſis:quas ſibi Apo-
l ſtolica ſedes reſeruat:ut in conſtitut.Alex.4.de reſcrip.dilecti[l]. &
25.qu.2.in Galliarum extra,de app.ut debitus in fin.contra credo
arg.extra,de app.conſtitutus.1.& de elect.quia.ibi, permittimus
non enim dicit:mandimus: cum hoc poſſit etiam metropolita-
nus,& ipſe omnia poteſt,quæ ille:ut prædict §.nunc oſtendendũ.
uer.

ADDITIONES.

☞ Adde tu,quod legatus de latere habet iuriſdictionem in exemptos. capitu.
j.& quod ibi no.extra,de uerb.ſignifi.lib.vi.Abb.in c.cum uenerabilis.in 3.
notabili,extra,de conſue.

a Concor. Vin. ¶ Et Io.in tribus locis,ut ſcripſi.e.tit.§.i.ſuper 2.gl.ĩn princi.
vbi etiam inueniens quæ concordant opinioni contrariæ, quæ ſequitur &
quæ uera eſt,& ſeruatur.

b Subeſſet. ¶ Quod dic vt de appel.Roma.§.debet.lib.6.

* Vicem gerit. ¶ An legatus poſsit adiri per ſimplicem querelam: uide capi
tu.primo.extra,de off.delegat.ubi videtur dici quod ſic.& capitu. peruenit
& quod ibi not.xi.quæſtio.1.& capitu.conqueſtus.9. quæſtio. 3. per quæ ca-
pitula, & in quibus Ioan.uidetur tenere quod non poſsit. & iſta eſt uera re-
gulariter.

c Finitur. ¶ Vide quod ibi dicam in princip.Adde, in l.exemplo.C. de pro-
bationibus.

* Pone quidam cardinalis tanquam legatus de latere,nec non aſſerens ſe ha-
bere certas ſpeciales commiſsiones,puta ad reſtitutionem famæ, proceſsit
ad uxecutionem iſtorum:tamen poſtea literæ apoſtolicæ non apparent: &
ideo reuocatur in dubium illud quod factum eſt:Quæritur quid iuris:reſpõ
deo ſi publice fecit iſtos actus non ſemel,ſed pluries, præſumitur ꝙ habeat
mandatum ad ea quæ aſſerit, & valent geſta ratione communis erroris &
præſumptæ veritatis in aſſertione talis & tanti viri.extr.de reſtitu. ſpo. qđ
tene menti.& not.in c.dudũ.de elec.in gl.quia cum iam.ibi, pœnitentia im-
poſita per eum qui eſt ipſo iure priuatus vel abſolutus valuit propter bonã
fidem & uide quod not.in reperto.Spe.de pœni.& remiſsionib.

d Igitur ſi. ¶ Hanc quæſtionem vide no.de hæreticis.c.ult.lib.6.in 4.gl.in fin.
¶ Adde tu dom.Abb.in c.1.in 1.no.extr.de reſcr.Item adde eundem in c.
dilecti.in 2.col.extr.de iud.

e In fi. ¶ Et in cle.eo.tit.c.2.in prin.

f Apoſtolus. ¶ j.ad Corinth.vi.& x.c.ante fi.Adde,ꝙ legatus non poſsit cau-
ſam committere,iuris ordine non ſeruato,gloſ.in cle. ſæpe.in uerbo,manda
mus.de uerb.ſigni.Guliel.de Cu.& Bal.in l.nec quicquam.§.de plano. ff. de
off.procon.& le.An.in diſputa.incipien.Aſtenſis miles.Dom.Anto.in c.dile
cti.ubi ponderat tex.extra,de iu.Inn.in c.fi.de tranſ.vbi dicit,quod ex cau-
ſa poteſt committere cauſas ſine ſtrepitu:quod eſt intelligendum, dummo
do de cauſa appareat:quia in inferiore à principe cauſa non præſumitur,ut
uoluit Inno.in c.dudum.el ii.de elect.& dicit Abb.in c.i.de tranſ.quod lega
tus non poteſt ſuplere defectum iuris omiſſum in contractu.& in c.fi.de con
fir.vtil. vel inut.dixit,quod omnia tendentia ad uiolationem iuris ſint pro-
hibita legato.Fed.de Se.conſ.cc.dicit, quod legatus non poteſt tollere ius
alterius.An legatus de latere poſsit committere cauſam cognoſci & termi-
nari debere ſummarie,ſimpliciter,& ſine ſtrepitu,& figura iudicii,uide Ale
xan.conſil.cclv.incip.Proſpectis his.col.4.ver.& bene facit.in ii. volu. & p
And.Sic.conſi.24.inci.Viſo puncto.col.iii.uer.prẹterea.in ii. volu.& adde
Guido.papæ.ſing.dccxci.incipiẽ. De illo.ubi dicit,quod licet legatus ſedis
Apoſtolicæ habeat poteſtatem condendi legem, etiam perpetuam, non ta
men poteſt derogare ſtatutis ſuper ſummum pontificem factis. Et an lega-
tus poſsit excõmunicare & punire eos,qui eius iuriſdictionem impediunt,
uide Ioan.de Turre crema.in c.ſi quis xciiii.diſt.Henr.Ferrandat.

g In fi. ¶ Quam non habemus hodie.

h Criminali. ¶ Quę requirit priuationem officii vel beneficii : alias nedum
legatus, ſed etiam archiepiſcopus & ſine ſynodo de crimine epiſcopi cogno
ſceret.Sic fuit hic diſputando terminatum per c.quia cognouimus. x.q. 3.
in fin.& per capitu.Romana.de offic.ordin.lib.6.in fi.vt plene ſcripſi eo.lib.
& tit.c.vt litigantes.in prin.

i Noſter. ¶ Vbi de hoc in gl.videtur,ibi uide.

K Querelam ? Expeditum eſt, quod legatus de latere cognoſcit, & confir-
mat, etiam ſi epiſcopatus ſint exempti. de cle.ſi abbatem.j. reſpon. libr.
vj.

l Dilecti. ¶ De qua fit mentio in dec.quam ſtatim allegat.

ver.legatus igitur. & uide ibi in uer. legatus quoq; nam & viſita-
tor poteſt examinare quis ex electis melioꝛ ſit:ut 85.diſt. Floren-
tinum.& ſatis habetur expreſſe in conſtit.Greg.X.de elect.quam-
uis.lib. 6. quæ conſtitutio.me procurante, edita fuit in concilio
10 Lugdun.† ¶ Poteſt enim legatus de latere electionem archiepi-
ſcopi examinaret:ut extr.de off.leg.licet.& per conſequens con-
firmare:ut extra,de electio.uenerabilem.ſed ſi poſtquam electio
nem examinatam ad ſedem Apoſtolicam tanſmiſſit,iterum eam
examinauerit,nulla eſt ipſo iure ſecũda examinatio:vt in præ De
11 cre.licet.† ¶ Illud autem quæritur,vtrum ad legatum poſſit omiſ
ſis medijs appellari.Io.Mo.2.q.6.ſi quis uerum quod non: quia
hoc eſt priuilegium ſpeciale domini papæ:ut ĩ.§.nunc oſtenden-
dum.ver.xlvii.Sed cõtrarium de facto obtinet:quia uices eius ge
rit:vt ſ.quod dic plenius,vt ĩ.de appel.§.nunc tractemus. uer. &
nunquid idem eſt.Sed & ſi ab eo appelletur ad papam, debet hu-
militer appellationi deferre:vt extra,de re iud cum cauſa, quæ.ar.
a tamen ɔ̃,extra,de accuſ.ad petitionem [a] † ¶ Quid ſi quis ita dicit:
12 Appello ad archiepiſcopum:appello ad legatum:appello ad pa-
pam:uel quid ſi ita dicit: Appello ad legatum,vel ad papam,reſer
uans mihi optionem coram quo malim proſequi appellationem
Item quid ſi à ſententia ſuffraganei vna pars appellat ad legatum,
alia ad archiepiſcopum.Quæritur quis in his caſibus de appel. co
gnoſcet:de hoc tractatur in prædict.§ nunc tractemus,uer.ſed po
b ne aliquis.& ſequen. [b] † ¶ Sed nunquid legatus poteſt ſuum offi-
13 cium in exemptis,qui ſubſunt papę,exercere,& cauſas contra ip-
ſos mouendas audire:& etiam in eos,ſi res exegerit,animaduerte
re? Videtur quod non.arg.xvii.diſt.huic ſedi.licet poſſit contra
eos inquirere.& arg.extra,de ſup.ne.præla.ſicut.§.fin.& extra,de
ſtat.mon.ea quæ & in præ.Decre.ad petitionem Priuilegia enim
eorum perpetua debent eſſe:vt 35.q.2.ſeruatis.arg.ad idem extra
de app.conſtitutus.§.1 ibi,non vt appellationi interpoſitæ, &c.
c Ar.contra.16.queſtio.1.frater noſter [c].hoc dicit Io.ꝙ non poteſt
& melius facit legatus,ſi abſtineat.ar.ff.de off.proconſul. nec ge-
d quã.Ber.ɔ̃ [d]:vt 11.q.1.peruenit. nõ obſtantibus eorũ priuilegiis:
quia per priuilegia eis ɔceſſa nõ eximunt̃,niſi à iuriſdictione dioceſa
norũ:non à iuriſdictione papæ, vel legatorũ ſuorũ:ut 25.q.2.c.
poſteaq̃.§.ſi ergo.prope.prin.& c.ita nos.§.ſed obiicit̃.uer.q̃q̃.ex
tra.de ſup.ne præla.licet.vnde papa committendo vices ſuas,nec
retinendo exemptos,illos etiam conceſſiſſe videtur ar.extra, de
off.dele.venerabilis.ext.de prẹb.graue.& de ſen.exc.nuper. quod
in legato de latere emanante admitti poteſt:ut probatur extra, de
e verb.ſig.veniens.reſp.1. [e] In aliis autẽ non vr̃,niſi hoc in ſuis priui
legiis ſpecialiter ſit expreſſum:ar.ext.de off.iu.or. graue. Inſpiciẽ
da ſunt ergo priuilegia legati,ut extra,de uſu pal.c.fi.& de priuil.
porro.extra,eod.excommunicatis. Alioquin non eſt ei in omni-
bus credendum:vt infra proxi.ver.& ad hoc facit extra,de iureiu
14 ran.ego.† ¶ Præmiſſa autem,& quæ infra ſequuntur, ad eos de
iure communi pertinent:ex quo conſtat eos eſſe legatos,licet ſu-
per his mandatum ſpeciale non oſtendant.¶ Quid ſi delegati iu-
riſdictione dubitetur? Dic quod de ea fieri debet fides per lite-
ras legationis:nec prius eſt tãquam legatus recipiendus & tractã
dus:vt extra,de iureiuran.ego Nunquam enim Apoſtolicæ ſedis
moris fuit,abſque ſignatis apicibus vndecunque legationem ſuſ
cipere:ut xcvii.diſt.nobiliſſimus. Ad idem lxiii.diſt.lectis.& argu-
mentum,extra.de off.deleg.cum in iure.de reſcriptis,cum contin
gat.C.de mand princ.l.vnica.& lib.x.de iure fiſ.prohibitum.Si igi
tur ſedes Apoſtolica aliorum legatos ſine literis non ſuſcipit: nec
alii etiam ſine literis ſuos recipere coguntur. Nam quod quiſque
iuris in alium ſtatuit, ipſe eodem iure vti debet:ut ff.quod quiſq;
15 iu.l 1.extra,de conſtit.cum omnes.† ¶ Et propter hoc Apoſtoli
cæ ſedis legati in ingreſſu decretæ ſibi prouinciæ ſolent legationis
ſuæ literas publicare, ne quis deinceps poſſit ignorantiam allega-
re:ut 16.diſt.quod dictis.ext.de poſtu.præl.c.1.& vt eorum pote-
f ſtas perpetuetur [f],ſecundum ea, quę no.ĩ.§.finitur.† ¶ Quidam
16 tñ dicunt, legato cardinali,uel alij noto & non ſuſpecto, abſque
literæ oſtenſione eſſe credendum.arg in prædict.c.nobiliſſimus.
& 2.q.v.quæ de cauſa extra,de loc.c.1.in fin.ext.de off.legat. of-
ficij.in fin.& C.de ſum.trinita.liquet.in princ.& prope fin. quod
ſatis ſuſtineri poteſt in his, quæ ad legatum pertinent ex officio
& iure legationis:ſecus autem quoad alia, quæ ſpeciale mandatũ
requirunt:indiſtincte tamen creditur eis: & raro videmus de ip-
ſorum peti copiam poteſtate.Conſulo igitur, vt quicunque ali-
quid à legato recipit, quod ad eum iure legationis non perti-
neat,ſiue fuerit diſpenſatio, vel aliud habeat ſub manu publica te
norẽ literæ,qui quam talis ptãs ipſi legato eſt commiſſa ſpeciali-
g ter [g].arg.ext.de hæret.cũ ex iniuncto. §. ꝙ ſi forte.¶ Vtrum autẽ
ſoli Cardinali aliquid aſſerenti credatur:dicã ĩ.de teſte. §. primo.
17 uer.itẽ ꝙ fuit.† ¶ Sed quid ſi legationis literæ perditę ſunt? Di-
cunt Vber.& Io.ꝙ poteſt probare omiſſionẽ per teſtes:& audie-
tur.C.de teſt.teſtium.in fin.non tñ ſufficit probare tenorem lite
ræ,niſi probetur illam ſine vitio eſſe:ut extra,de priu.cum olim.
1.in fin.C.de fid.inſtru.l.fin.C.de edict.diui Adri.toll.l.1.Ber.uero
no contra in prædi.Decr.cum olim.argum.C.de mand. princi.l.
unica.extra,de offi.deleg.cum in iure.ubi de hoc: quia nec eſſet
ſuperior,coram quo hęc probatio fieri poſſet.extra,de elec.in fi.
alias tamen,vt dicit,ſi honeſtus & notus ſit, poteſt, & debet ei
credi:ut in prædic c.nobiliſſimus.De hoc infra,de inſtru.edi.§.re
ſtat uerſic.quid ſi habet:& ĩ.de ſen.§.fin.ver.ſi autem.Sed nunqd
ſufficit probare mandatum factum fuiſſe ſine literis? Dicit Ioan.
ꝙ non:ut in præ.l.unic.C.de man.prin.Delegatus autem bene po
teſt probare mandatum,vt in Auth.de litig.§.omnem.& argu ex
tra,de reſcriptis.ex parte.& de off.deleg.prudentiam.¶ Tanc.ue
ro & eius ſequaces dixerunt, quod non ſufficit probare amiſſio-
nem inſtrumenti,niſi originale probet̃:quod hic non eſt vlterius
proſequendum.& uide infra,de proba.§.videndum.uer.ſed nun-
18 quid.& ſequenti.† ¶ Quid ergo,ſi quis ſe pro legato gerit, cum
non ſit? quia ſępe etiam Cardinales mittuntur nuncii pro certis
negotiis,ſine plenæ legationis officio.nec ad prouinciam certam
h Et quidem dicunt aliqui [h],quod ualebunt eius ſententiæ, ſi gen
tes ad eum bona fide,tanquam ad legatũ, communiter recurre-
bant,quia communis error facit ius.3.q.7.infamis.§.tria.ff.de off.
prætor.l.Barbarius.ff.ad Macedo.l.3.Quos ergo abſoluit, abſolu
ti erunt.vt extra,de ſent.ex com.ad eminentiam.& ſuper hoc ui-
19 de quod no.extra,de elec.c.dudum.2.prope princ † ¶ Sed nun-
quid legatus eccleſiæ Romanæ poteſt concilium celebrare? Et ui
detur quod ſic:particulare tamen,non generale.ut 3.diſt.c.regu-
la §.porro.xvii.diſt.regula.multa enim concilia particularia,ſine
præſentia domini papæ,præſente legato Romanę ſedis celebrata
inueniuntur:ut xvi.diſt.ſexta.lxiii diſt.c.2.1.q.7.conuenientibus.
i Sed Hug.Lau & Io contra [i],niſi ad hoc ſpecialiter deſtinetur,uel
niſi hoc ei ſpecialiter committatur:& ſecundum hoc intelligunt
iura innuentia legatum concilium facere poſſe.Talis enim legatus
poteſt facere concilium generale, ſi de generali fuerit ei ſpeciali-
ter iniunctum:uel particulare,ſi de particulari.Priuilegium enim
K de concilio congregando [k] ſibi Romanus pontifex ſpecialiter re
ſeruauit:ut 2.q.6.ideo.& ideo nõ tranſit in generali legatione: ut
20 ĩ §.nunc oſtendendum.uerſic præmiſſa.† Quia mandata iuriſdi-
ctione generali,non tranſit poteſtas cõcilij faciendi, vt ff.de offi.
eius,cui man.eſt iuriſdic.l.2.& arg.ext.de elec.ꝙ ſicut.in fi.Sed cõ
l tra eos facit [l]:nã Metropolitanus & Primas faciunt iure proprio
ſua ɔcilia prouincialia & particularia xvi.diſt.c.j.92.diſt.ſi Ss epũs
vacans uocatis ad hoc ſuffraganeis ſuis:vt xviii.di.in multis.c.ibi
poſitis.& extra de accuſ.ſicut olim.Et epiſcopus facit ſuam ſyno
dum epiſcopalem cum clericis ſuis:ut 18.diſt.non oportet.& 38.
diſt.quando.xii.quæ.2.placuit.& epiſcopus. Non ergo omnibus
his inferior erit legatus Romanæ eccleſiæ quoad hoc:imo pote-
rit ɔcilium facere, & prouinciale & particulare cũ epiſcopis pro-
uinciæ ſibi decretæ, & in eo conſtitutiones & ſtatuta edere: ut ĩ.
verſi.põt etiam legatus.Nec obſt p̃dict.c.ideo quia loquit̃ de con
cilio generali & vniuerſali:quod habet fieri uocatis epiſcopis di-
m uerſarũ prouinciarum.Item non obſt.præ.l.ff.de off eius,cui mã.
21 eſt iuriſd.quia de alio diſſimili concilio loquit̃ [m] † ¶ De cõſuetu
dine

ADDITIONES.

a Petitionem. ¶ Facit pro, cum ibi papa improbet ſententiã latã per legatũ
poſt appellationem:ſi dicit, ꝙ approbat eius acta: reſpon.ut ibi no.in glo.2.
b Sequen. ¶ Vbi dicam.
c Noſter. ¶ Non loquitur de legatis de latere, ſed de minoribus,quos reſpõ
ſales vocat.Adde ꝙ id, ꝙ dicitur in hoc ver.ſequitur Abba.conſi. 77.lib. 2.
d Ber.contra. ¶ Qui hoc not.eodem titu.quod translationem.in 1.gl. Adde
ꝙ idẽ tenet Abba.in d.c.& Io.An.in c.1.de uer.ſig.Fel.in gl.cum gratiæ. de
off.or.& ibi q.d ſi ſit datus ſuper correctionẽ criminũ, an exẽpti cõprehẽdãt.
e Reſp.1. ¶ lib.6.Et facit de elec.ſi abbatem.eo.lib.6.
f Perpetuetur. ¶ Hoc non expedit,eod.tit.c 2.lib.6.niſi dicas hæc reſpicere
ſpecialr ɔmiſſa, ꝙ nec expedit,in q̃ tñ ſapiũt ipſius legati gratiã de off.dele.ſi
ſup.li.6.dat̃ tñ hodie litera legatis, ꝙ q̃ cito exiuerint curiã, ipſorũ iuriſdi-
ctio ſit ꝑpetuata quo ad oĩa ſibi cõmiſſa, & hãc habuit dñs meus dñs Carno.
g Specialiter. ¶ Cẽter legati in talib.ponũt in gratia, quã faciunt, totam lite
ram commiſsionis eis factæ de illis. Adde ꝙ legato cardinali credat̃ abſque
literis, ſaluo in his q̃ papæ ſunt reſeruata.tenet Pau.de Caſ.in l.vna.de mã.
prin.q alle.Io.An.in c.j.de off.dele.in 6.in nouel. idẽ tenet Ab. ɔſi.18.ſcd̃o
li.vbi dicit ꝙ ẽt credit̃ illis de geſtis corã ſe.all.Io.An.& Hoſ.in c.ɔſtitutus,
ex̃,de ap.tenuit ẽt Ang.ɔſ.72.ꝙ legato cardinali de latere aſſerẽti ſe habere
ſpalem ɔmiſsionẽ ſup eo ꝙ directo reſpicit ꝑiudiciũ alienũ, nõ credat̃ ſine
pragmate ſuæ legatiõis, ſec⁹ in his q̃ ad nullius ꝑiudiciũ tendũt, ſed ad ɔmo
dũ papæ.Et ita dicit ſe ĩtelligere Inn.ĩ c.cũ iure.d̃ of.d̃.Adde tu.Ab.Sic.in
d.c.cũ ĩ iure.& ex̃.d̃ of.del.vbi notabilr hoc tractat & ibi ꝑ do.ſi ſatis ample,
ampliſsime tñ ꝓ hac mã ſi q̃s vult uidere, ad utrãq; partẽ videat do.An.Sic.
ĩ trac.d̃ ꝑſt ĩt Car.in 2.pte.ĩ §.circa 2.mẽbrũ.ubi hoc diſpitat ꝑ decẽ co.
h Aliqui. ¶ Hoſt.in ſum.eo.tit.§.3.poſt prin.
i Io.contra. ¶ Qui hoc no.in præ.§.porro.& in c.ideo.
K Congregando. ¶ Semper reſeruat:& ſic procedit hoc dictum.
l Eos facit. ¶ Dicit H.vrgens ratio,qui hũc ver.poſuit in ſum.eo.ti.§. 3.in fi.
m Loq̃t.¶ Scilicet manumiſsiões ſiẽdas,ut ibi no.Itẽ ibi ñ loq̃t d̃ legato prin
cipis,ſed p̃ſidis.Et licet vera ſit opi.ꝙ poſsit,ꝑ dubium tñ opinionũ quan-
doq; id ſpecialiter ɔcedit̃:vt patet in ſtylo, de quo dixi ſ.§. qualiter.in prin.
ſub prima legatione: Adde tu ad verſ.ſeq.de ɔſuetudine, &c.ꝙ legatus po-
teſt abſoluere excõicatos.& propter iniectionẽ manuũ in Clericos pro qua
cunque læſione ẽt enormi.Ab.Sic.in c.quod de his.extra,de ſen.exc

dine quoq; introductum eſt, quod legati de latere abſoluere poſ-
ſunt illos, qui propter violentam manuum iniectionem in cleri-
cos in canonem latæ ſententiæ inciderunt: vt extra, de offi. legati.
quod tranſlationem. quod dic, vt infra, eod. §. nunc dicamus, ver.
circa. Poteſt etiam legatus abbatem, vel priorem exemptum tranſ
22 ferre. De hoc infra, §. nunc oſtendendum. ver. 22. † illud quoque
non eſt omittendum quod legatus, dum legatione fungitur, in-
uigilare debet ſaluti, & ædificationi cleri & populi ſibi commiſſi.
a vt ff. de off. pfect. vr. l. j. §. quies quoq;. Nã legatus fidelis ſanitas.[a]
nec debet ſubditos in procurationib. inhumaniter aggrauare, nec
in hoſpitiis præbendis prouinciam onerare: vt ff. de offic. proconſ.
obſeruare. reſpon. ne longi temporis victum. breuis nora conſu-
mat. extra, de cenſib. cum Apoſtolus. Augere enim Rempublicã,
vt diuitiæ augeantur, damnabile eſt, & propterea quadam proui-
dentia militibus ſtipendia conſtituta ſunt ne dũ ſumptus quærit,
prædo graſſetur: vt 22. q. j. militare. prope princi. Talis enim con-
cuſſor eſt: vt ibi in fine. nec ibi per potentiam legationis nominis
totũ, quod Leuitarũ eſt, in ſuos redigat vſus: vt 93. diſtin. diaco-
ni. verſ. ſing. nec cum aliena iactura deſideraret locupletari. vt ex
tra, de pœnis. ſuã. ff. de ↄd. inde. l. nã hoc natura. quia ex quo auari-
tia creuit, perijt lex de ſacerdote. & viſio de ꝓpheta: vt in pd c. c. dia
23 coni circa mediũ, ver. nũc autem. † ¶ Prandia igitur eius ſint ſm
cuiuſq; loci mediocritatem: vt de cẽſib. c. cũ nuper. & 10. q. 3. c. fi.
ſic agens vt nulla eccleſia, ſeu prælatus ſe indebitè grauari rationa
biliter conqueratur. Sed patiatur coniũgi eccleſias procurando,
quæ per ſe non ſufficerent ſigillatim: vt eo. tit. de cenſib. c. cũ inſtã-
tia. extra, de pſcri. accedentes. De talibus enim contributis licet vi
uere, non de ſymbolis vel confertis: vt 44. diſtinct. non oportet.
c. non liceat. Quod ſi debitum modum in exigendo excedat, iure
poterit ſubditus denegare: extra de exceſ. præ. ſane. & c. cum ad
quorundam. Alias autem nullus ſe poteſt ab ipſius procuratione
excuſare nec contra hanc currit præſcriptio, vt in præ. c. cum in-
ſtantia. In modo tamen procurand. forte præſcriptio locum ha-
b bet. arg. in eo. c. §. ſanè. ar. tamen contra, eo titu. quanto[b], ſed nec
legatus, vel nuncius abſq; manifeſta & rationabili cauſa debet ꝓ-
curationem recipere, niſi perſonaliter viſitet: & cum in vno lo-
co oportuerit eum neceſſariam moram contrahere, recipiat mo-
deratas procurationes ab alijs eccleſiis vel perſonis, quę nondum
fuerant ſuis procurationibus aggrauatæ: & cum aliqua non ſuffe
cerit per ſeipſam, duæ vel plures coniunguntur in unum: ita tamẽ
quod numerus procurationum numerum dierum, quibus huiuſ-
24 modi moram fecerit non excedat: vt eo tit. procurationes. † ¶ In-
telligo autem moderatas expenſas, ſi fiant iuxta modum in ſuis li
c teris ſtatutum: vel ſi non ſit ſtatutum, iuxta decentiam ſui ſtatus[c]:
* non enim coguntur diuites pauperũ cibis veſci.* vt 41. diſt. non
cogantur. & arg. extra, de pręben. de mulcta. in fi. & ſecundum cõ
ſuetudinem aliorum legatorum: vt ff. de lega. l. 2. § fin. & extra. de
cenſi. ſuper eo. in fi. Lautius enim procurandi ſunt maiores, quã
minores prælati. arg. 35 diſt. eccleſiæ vt extra. de cenſ. cũ Apoſto-
lus. & 25. diſt. §. alias, ea, demum. prope fi. vbi dicitur, quod veniali
ter peccat, qui pauperibus nimis delicata & ſumptuoſa cibaria mi
niſtrat. Et uide j. de expẽ §. fi. ver. & nota quod expenſæ. & j. de ſa
25 lariis. § j. prope prin. † ¶ Hoc etiam ſciendum eſt, quod legati de
latere domini papæ miſſi, & alij honorabiles nuncii puta epiſco-
pi, abbates & capellani ſui decenter recipiendi, ſunt, & honoran-
di: alijs autem minoribus puta curſoribus Apoſtolicæ ſedis, de-
bet tantum in uictui neceſſa iis pro æquis & perſonis in domibus
prælatorum prouideri, nullis alijs ſibi datis expenſis: vt in conſti-
d tu. Alexã. 4. de cenſi. licet[d] ¶ Item quando nuncij vel alii legati
Apoſtolicæ ſedis tranſeuntes aliquid ab eccleſiaſticis perſonis po
ſtulabunt, ſi ipſi præſentes vel vicini ſint, debent facere copiam li
terarum ſuarum: ſi vero ſint abſentes, illarum tranſcriptum au-
thentico ſigillatum oſtendere tenentur: alioquin nullus tenetur
eis in aliquo reſpondere. Sed ſi oſtenderint, debet eis pro nume-
ro perſonarum & æquorum in literis comprehẽſo iuxta tempus,
quo eos morari contigerit, cõpetenter prouideri: dum tamen il-
li dent ſuas patentes literas continentes quid, quantum & quan
do receperint ab eiſdem: quæ literæ loco ũ ordinariis aſſignentur:
& ſi abſentes per procuratorem aut nuncium procurationẽ exe-
gerint, ſoluentes debent tranſcriptum literarum ſub ſigillo au-
thentico retinere, & ſic ſub aliquorũ teſtimonio ſoluere: nec pe-
tent procurationes, vel alia, niſi ab illis, per quorum diœceſes trã-
ſitum fecerint: niſi fortè alicubi contingat eos moram contrahe-
re, vel niſi forte aliqua diœceſis ſecundum tempus moræ inibi fa-
ctæ nimis in procurationibus ſit grauata: & hæc obtinent in lega-
tis, quibus in aliqua prouincia plenæ legationis officium non eſt
e commiſſum: ut in conſtit. Alexã. 4. eo. tit. ne legati[e]. ¶ Vt autem
26 breuibus vtar, legatus, † quia loco Apoſtoli eſt, illius cõuerſatio
m & abſtinentiam imitetur, non multum curet de ſpecioſis do-
bus, vel de lautis conuiuiis, & multo labore epulis conquiſitis:
35. diſtin. eccleſiæ principes. de conſe. diſti. 5. ne tales. in prin. nõ
ilã & mella faſtidia: vt 12. q. 2. gloria epiſcopi. bonis tamen &
delicatis cibis vtatur: vt in præ. cap. non cogantur. & melioribus
quã Io. ei præparet in gl. q̃ ponit in præ. c. cum inſtantia de cenſib
nec ſuper barbas pauperũ comeſſationes ſiue conuiuia extraordi
naria frequẽter. Nã ſpecies furti eſt, velle de alieno largiri. vt ff. de
fur. l. ſi pignore. §. j. vnde ſecundum Augu. qui offert ſacrificium
ex ſubſtantia pauperis, quaſi qui victimat filium in conſpectu pa-
tris. vt 14. q. 5. immolans. 1. q. 1. non eſt putanda. Et ſi quis totum
tribuit, quod alteri abſtulit, potius addit peccato, quam minuat:
27 vt 24 quæ. 5. forte. † Sumptus autem legato proficiſcenti dati nõ
reſtituentur, ſi deceſſerit in munere legationis prius quam ad pa-
triam reuertatur: vt ff. de legationib. l. legatus antequam. & C. lib.
10. eo. tit l. 2. Sed illud obtinet, quando de publico ſumptus legato
ſubminiſtrantur. Legatus autem ſedis Apoſtolicæ de ſubſtantia
pauperum procuratur: & ideo caueat: quod vltra victui neceſſa-
ria nil imburſet. 47. diſtinction. ſicut hi. in fin. Nam Apoſtolica ſe-
des pro magna parte per ſua priuilegia diuites à præſtatione pro-
f curationum exemit: cum potius pauperes eximere debuiſſet[f]. Si
autem legatus mortuus non fuerit, nec alia vrgens neceſſitas fue-
rit, ſed ſponte legationem deſeruerit, tunc bene reſtituet ſum-
ptus: vt legitur & no. in præ. lib. C. quo etiã caſu punitur: vt j. § pu
nitur. ¶ Itẽ legato de latere cardinali debetur procuratio. extra ꝓ
uinciam ſibi decretam, ſi forte contingat eum alio tranſitum face-
g re, ſecundum dominum meum[g] ſed alteri non, niſi forte hoc
habeat ex priuilegio ſpeciali: ut extra, dè cenſi. cũ inſtantia. extra,
de iureiur. ego. arg. extra, de off. leg. c. officij. & legatus de latere
excedit legatum ↄſtitutũ in ꝓcurationibus: vt s. § ſequitur. ver. &
28 not. † ¶ Solent autem legati & nuncij literas ſuper ſuis procura-
tionibus mittere ſub hac forma:

FORMA. Talis domini papæ nuncius, vel Apoſtolicæ ſedis
legatus, tali epiſcopo ſalutem in domino Ieſu Chriſto. Cum pro
negotijs Apoſtolicæ ſedis nos oporteat in tali prouincia amplius
immorari, & iam receptarum procurationum tempus comple-
tum ſit: decreuimus ad præſens pro tot futuris menſibus die tali
inchoandis, procurationes recipere ordinatas. Facta igitur de
conſilio peritorum diſtributione æquali eccleſijs ciuitatis & diœ
ceſis veſtræ, tot libras pro dicto tempore duximus imponen-
das. Quocirca imponendi, ac proportionabiliter exigendi per
vos, vel alios dictam ſummam, cum moderatis & neceſſarijs ex-
penſis pro exactione huiuſmodi faciendis, ab eccleſijs & eccleſi-
aſticis perſonis exemptis & non exemptis ciuitatis & diœceſis
veſtræ ſecundum vniuſcuiuſque eccleſiæ, & loci facultates prout
fieri conſueuit, auctoritate nobis in hac parte conceſſa pater-
nitati veſtræ, præſentium auctoritate, plenam committimus po
teſtatem. Nos vero ex nunc contradictores quoſlibet & rebelles
ſi legitima per uos monitione præmiſſa de portione ſibi impo-
ſita in præfixo eis termino ſatisfacere contempſerint, in his ſcri-
ptis excommunicationis vinculo innodamus, & eorum eccle-
ſias eccleſiaſtico ſupponimus interdicto. Quarum ſententia-
rum denunciationem & publicationem, & prædictarum etiam
ſi neceſſe fuerit abſolutionem, & interdicti relaxationem poſt
condignam ſatisfactionem vobis tenore præſentium duximus
committendas pecuniam ipſam nobis intra decem dies à præſen-
tatione præſentium computandos, omni excuſatione & dila-
tione ceſſantibus, per aliquem veſtrum certum & fidelem nun-
cium tranſmiſſuri. Porro vrgente nos uiarum difficultate cogi-
mur ex nunc uos monere, & inſuper in his ſcriptis excommuni-
cationis in uos, & in eccleſiam veſtram interdicti ſententias pro-
ferre,

ADDITIONES.

a Fidelis, ſanitas. Prouerb. 13.
b Quantó. ¶ Hoc ca. facit pro & ↄ propter diuerſas lecturas, quas ibi ſcripſi in
pe. gl. Item pro hoc ↄrio facit quod no. j. de cenſi. in fi.
c Status. ¶ Vide quod dixi de cenſi. procurationes. in glo. tene quod.
* Veſci. ¶ Alias vti.
d Licet. ¶ Reuocata eſt: quia non inſerta in 6. ut in proęmio Sexti. in fi.
e Legati. ¶ De qua dic vt proxi. dixi de Decre. licet. Adde Abb. in c. ad eminẽ
tiam. de ſen. excom. vbi dicit, quod legati non coguntur oſtendere mandatũ
expreſſum ſuper his quæ ueniunt iure legationis ex diſpoſitione legis, vel cõ
ſuetudinis, ſecus in alijs. & vide Felin. ibi in j. col. ver. limita omnes. vbi di-
cit, quod ſi ageretur de graui præiudicio alicuius, non crederetur etiam car-
dinali, niſi oſtendat literas: per gl. ſingularẽ in c. ſicut. eo. tit. q̃ gl. allegat ꝓ ſin
gul. Abb. in c. cum in eccleſiis. col 2. verſi. in ea. gl. de maior. & obed. Vide ta-
men Bart. in l. 1. C. de ſuperindic. li. 10. ubi dicit, ꝙ illud quod dicunt Cano-
niſtæ, ꝙ cardinalibus, & quibuſdam præcellentibus creditur, etiam ſi literas
non oſtendant. nec habere ſe dicant: eſt contra illum tex. ubi non creditur ét
præfecto prætorio. Hen. Fer.
f Debuiſſet. ¶ Hoc dixit, ꝓpter hoſpitalarios, & olim templarios, vel ſimiles
habentes talia priuilegia, quibus an obſtent verba generalia, quæ ponuntur
in literis legatorum, ſæpe diſputatum eſt, nec diffinitum. Sed vide quod ſcri
pſi de exceſ. præla. c. vno. lib. 6. ſuper prima gl.
g Dominũ meũ. ¶ Vide qđ dixi de cenſi. ꝓcurationes. in gl. tene, ꝙ ubi videbis
ꝙ legatis & cardinalib. taxat curia in itinerãdo 40. flore. pro die, in ꝓuincia
vero ſua non ſit taxatio, ſed recipiunt vigeſimamquintam redituum.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ferre, ſi moram vel difficultatem aliquam In præmiſſis adhibueri
tis, & præmiſſa adimplere contem pſeritis, vel ſi hac occaſione
aliquid vltra ſummam prædictam à ſubditis veſtris duxeritis ex-
torquendum: ſcituri quod ſuper præſentatione præſentium lite-
rarum fidem earum dabimus potiori. In prima autem impoſi-
tione, oportet quod nuncij faciant fidem de Apoſtolico manda-
to vt ſ. verſi.proxi. & verſi. quid ſi legati. & ſe. ¶Nuncij quoque
& legati viatores ad inſtar formæ prædictę ſuas literas hoc modo
formabunt.

FORMA. Tali epiſcopo talis domini papæ nuncius ſalutem.
Literas Apoſtolicas me recepiſſe noueritis in hac forma, Cle-
mens epiſcopus, &c. veniens igitur ad talem locum pro execu-
tione iniuncti mihi mandati, vel tranſiens per talem locum pro
ſumptibus tot dierum, quibus ibi moram traxi, recepi tantum à
tali procuratore ipſius cleri, veſtræ ciuitatis vel diœceſis dante ac
ſoluente pro ipſo clero. Cum itaque diuiſum in partes onus faci-
lius ſupportetur imponendi, ac proportionabiliter, &c. vt ſ. vſque
29 ibi: pecuniam ipſam, &c. † ¶Legatus quoque conſtitutus po
teſt reuocare in irritum, quod fit per literas apoſtolicas obten-
tas, tacito de diſpenſatione per alias, quibus renunciatum fuerat
obtenta: & decernere impetrantem earum commodo carere: vt
extra de reſcript. ad audientiam. Vel dic, quod ibi proceſſit lega-
30 tus auctoritate mandati Apoſtolici. † ¶Poteſt etiam legatus de
latere interpretari mandatum domini papæ, vt extra, de poſtul.
præ. c. j. verſicul. nec valet. Ex officio legationis poteſt interdice-
re totam terram regi adhærentem: prout ibi not. ſecundum pa-
piam. Imò etiam commendatur proceſſus eius contra regem Fran
ciæ factus poſt appellationem à rege interpoſitam, & poſt cauſas
recuſationis propoſitas: vt extra. de app. nouit. Appellatione aũt
ad dominum papam interpoſita, ſe non intromittat, niſi prout
31 no. j. §. nunc oſtendendum. verſic. 33. † Electionem quoque cele-
bratam de illo, qui abiurato ſchiſmate ad eccleſię redijt vnitatem
poteſt legatus de latere diſpenſatiuè confirmare: vt extra, de elec.
a quia diligentia. arg. tamen contrà 12. diſt. nos conſuetudinem [a].
Item etiam legatus de latere examinat quandoq; quod eſt noto-
rium, quia non eſt ſibi notorium: & papa defendit & excuſat eius
32 proceſſum: vt extra de elect. bonæ. j. & c. venerabilem. † ¶Facit
etiam legatus de latere conſultationes ſuper ſuis dubiis, & ei re-
ſpondetur: vt extra, de elect. dudum. j. & de temp. or. quod tranſ-
lati. & de dolo & contu. cum dilecti. & extra, de priu. recipimus.
& c. quia circa, & de ſenten. excom. officij etiã quo ad forum ani-
mæ: vt extra. de pœ. & re officij & papa libenter debet eius conſul
tationes & relationes audire, ne illius videatur decreſcere aucto-
ritas, ſi eius conſulta veluti prophanorum præces à ſuis aditis re-
pellit: vt C. de offic. vicar. l. 2. Conſulit etiam dominum papam
legatus de latere ſuper proceſſu per legatum non de latere factum
vtrum valeat: vt extra, de elect. officij. delegatus autem legati ip-
ſum legatum conſulere debet in dubiis iuris, & non papam: vt ff.
33 de offi. proconſ. & leg. l. ſolent. §. legatos. † ¶Præficit etiam irregu-
larem, & in minoribus ordinibus ꝯſtitutum in abbatem: ut legi-
tur & no. ſecundum papiam. extra, de æta. & qual. tuam. & de cor
b pore vitia. expoſuiſti [b]. † ¶Poteſt etiam committere alijs prædi
34 care crucem, excommunicare, abſoluere diſpenſare cum irregu-
laribus, & iniungere pœnitentias, ſi hæc fuerint ſibi cõmiſſa, quod
alius facere non poſſet: ut extra, de offic. leg. ca. fin. Si ergo domi
nus Papa aliquid agendum ſpecialiter legato committit, vel ali-
quem de prouincia ſibi commiſſa ad eum remittit, legatus nõ co
gitur hoc ſpecialiter perficere: imo poterit hoc alij ꝯmittere pagẽ
dũ. vt ibi patet, & probatur ff. de off. præſi. l. ſæpe. & l ſeq. ſed & ſi-
ne commiſſione poteſt ex officio legationis abſolutionem ab ex-
35 communicatione committere: vt extra de off. ordi. c. fi. † ¶Poteſt
etiam legatus ſtatuta facere, quæ perpetuò durabunt: vt extra. eo.
ca. fin. & extra, de uerb. ſign. cap. ex parte. & cap ſuper quibuſdam.
§. fi. j. §. finitur. ver. quamuis. & ea interpretari, vt ibi dicitur. & ea
excommunicationis pœna vallare. vt extra, de loc. c. j. vñ & papa
concedit etiam quandoq; aliquibus priuilegium ſaluis inſtitioni-
bus legatorum Apoſtolicæ ſedis: vt extra, de præſcript. veniens.
c Poteſt autem intelligi ſecundum Vin. [c] de illis ſtatutis, quæ perpe-
tua ſunt, quæ legatus edidit in concilijs prouincialibus, de quibus
loquitur 3. diſtin. c. regula. §. porro. 76. diſtinctio. vtinam. De alijs
autem præceptis & inhibitionibus aliud eſt: vt j. ver. ſed nunquid
36 poteſt. † ¶ Sed per quem abſoluentur violatores ſtatutorum ip-
ſorum? Reſpon. l. per ordinarios locorum extra, de ſentent. ex-
communic. nuper. Vtrum autem in condendo ſtatuta requires
prælatorum conſenſum, nota ſecundum papiam, extra, de of-
d fic. leg. capitul. fin. [d] Quid de ſententia, quam ferret ſub hac for-
ma, Quiſquis furtum fecerit, ſit excommunicatus, extra de ſen-
ten. excommunic. à nobis. j. Dic quod valet, & durabit legatione
finita: vt extra, de loc. capitu. & infrà uerſ. ſed nunquid. Legatus
enim eſt iudex ordinarius: ut extra, de off leg. c. 1. & cap. fi. & C.
de offi. rec. prouin. qui ordinariam. & l ſeq. & ad idem. ff. de offic.
proconſ. l. 1. & 2. C. de offic. eius, qui uicem alterius iudicis obtin.
l. 1. & 2 quia habet imperium in prouincia ſibi decreta: ut ff. de of
37 fic. ꝓcõſ. & ideo. † ¶Legatũ enim, ſi ſit cardinalis dicimus ſimilẽ
proconſuli. argu. ff. de offi. proconſ. l. 1. & fin. extra, de ſent. excõ.
ad eminẽntiam. quia cardinalis ſumitur ex conſiliariis domini pa-
pæ: vt ſ. §. ſequitur. ſicut & proconſul. olim eligebatur ex conſuli-
busurbis Romæ ad aliquam prouinciam regendam. ff. de offic.
præſi. l. 1. arg. ff. de offi. quæſto. l. 1. §. ex his. uel potius præfecto prę
torio. ſecundum do. meum, arg. extra. de app. nouit & C. de epiſc.
aud. epiſcopale. Et quod legatus cardinalis ſit ſimilis proconſuli,
& ordinariam habeat iuriſd. habet expreſsè in conſtit. Clem. 4. eo.
e titul. ex parte [e]. Alios autem ſingulos dicimus ſimiles præſidib.
ar. ff. de offic. præſid. l. 2. Illi enim præſides prouinciarũ dicebant,
qui cum non eſſent prius conſules, eligebantur ad regimina pro-
38 uinciarum: præſes autem nomen generale eſt. † ¶ Nam omnes
legati Cæſaris. & alii omnes prouincias regentes, licet ſenatores
ſint præſides appellant: ut ff. de off. præſid. l. 1. & præſes prouincię
ordinarius eſt: ut C. de lega. lib. 10. l. ſi quod extraordinarium. & j.
de offic. ordin. §. j. Præterea apparet eum ordinarium eſſe: quia
uniuerſæ cauſæ criminales & ciuiles totius prouinciæ ſibi decretæ
deferuntur ad eum: ut extra, de offic. leg c. 1. Cum ergo hoc poſ
ſint alij ordinarij facere, ut in præ. dec. à nobis. extra, de ſentent.
excõ. multo fortius legatus poterit hoc: quia habet maius impe-
rium in prouincia poſt principem, ut in præalleg. l. & ideo. & eod.
tit. ſi in aliam. §. fin. & l. nec quicquam. in prin. uicarius etiam ordi-
nariam habet iuriſd. ut not. extra de off. ord. quia in pleriſque. &
hæc ualent ad diſputationem quæſtionis illius, quæ ſequitur, u-
trum uidelicet legati indulgentiæ perpetuæ ſint. argum tamen cõ
tra, quod legatus habet delegatam iuriſdictionem, non ordina-
f riam, 25. quæſt. 2. igitur. & cap. ſeq. [f] & c. in Galliarum. † ¶Poteſt
39 etiam indulgentias pro ædificatione pontium & eccleſiarum hu-
iuſmodi concedere, & illæ perpetuo durant: quia indulgentiæ ex-
tendendæ ſunt: ut ff. de conſtit prin l. fin. & extra. de dona. cum di
lecti. prout not. in præ. Decre. de offic. leg. cap. fin. Si enim epiſco-
pi & archiepiſcopi, dare indulgẽtias poſſunt: ut extra de pę. & re.
cum ex eo. & c. ſeq. multo fortius ipſe hoc poteſt: quia maius im-
40 perium habet in prouincia poſt principem, ut prædixi. † ¶ Sed
nunquid iure legationis poterit excedere numerum quadragena-
rium in literis indulgentiarum? Et uidetur quod non ſicut nec e-
piſcopi, uel archiepiſcopi hoc poſſunt: ut in concilio generali, ex
tra, de pœn. & re. cum ex eo §. final. Reſpond. licet ibi de legatis
non fiat expreſſe mentio: tamen credo, quod ipſi propter reue-
rentiam dicti concilij, in hoc ſe debent alijs prælatis conforma-
re: ut j. §. nunc oſtendendum. uerſ. 57. niſi ſuper hoc uel reſcri-
pto, uel uiuæ uocis oraculo aliquid eis conceſſum fuerit ſpeciale.
41 † ¶ Sed nunquid poteſt aliquem ex aliqua cauſa reddere inhabi-
lem ad beneficia eccleſiaſtica perpetuo obtinenda: Videtur quod
non: quia præſes prouinciæ non poteſt alicui interdicere arte
ſua uti ultra tempus ſuum. ff. de pœnis. l. fin. ff. de poſtul. l. pu-
to. §. fin. argumen. contra. Nam etiam præfectus urbis ad tempus
& in perpetuum, poteſt alicui officium aduocationis, & nego-
tiationem, & profeſſionem, & forum interdicere. ff. de offic. præ
fect. ur. l. 1. §. penultim. & hoc puto: & idem credo in laico ex
cauſa quoad publica officia: quia poteſt illum infamare per ſen-
tententiam, quæ ſententia facit ius, & perpetuo effectum habet,
donec ille reſtitutionis beneficium mereatur: ut extra. de hære.
ſi aduerſus. in fin. & capitul. excommunicamus. § credentes. & 2.
q. 3. ſi quem pœnituerit. in fin. & j. §. fin. Credo etiam, quod quili-
g bet epiſcopus poteſt hoc facere in ſua diœceſi [g]. Quod autem le-
gatus poſſit ferre ſententias ſub conditione: puta, ſi quis ſic fece-
rit, talem pœnam patiatur: & quod poſt finitam legationem du-
ret, probatur, ſ. uerſicul. & quid de ſententia. Nec obſt. pręalle. l.
de pœnis. & de poſtu. quæ loquuntur, ubi iudex abſque cauſæ, co-
gnitione pœnam infert ſine temporis præfinitione, quæ pœna
tempore ſuæ adminiſtrationis tantum intelligitur durare. arg. ex
tra de cõſtit. ex literis. 50. diſt. c. j. in fi. Vnde ſi indignatus fortè prę
cipit,

ADDITIONES.

a Conſuetudinem. ¶Ibi ſoluitur. & vide ſ. eo. §. ver. ſed quid dices.
b Expoſuiſti. ¶ Adde tu, ꝙ legatus de latere poteſt abſoluere ab irregularita-
te, quam quis celebrando ſuſpenſus incurrit: dummodo non celebrauerit in
contemptum. Ita Lapus all. 13.
c Secundum Vincen. ¶ Qui hoc not. in præc. c. fin. ſed uide quod ibi dixi, &
ſtatim ſequitur.
¶Adde tu ꝙ legatus de latere nedum poteſt facere conſtitutiones, vt hic di-
citur: ſed etiam confirmare conſtitutionem, ſeu ſtatutum capituli cuius di-
gnitatis prouiſio ſpectat ad ſummum pontificem, etiã ſi hæc faciat cum præ-
lato ipſius capituli ſeu collegij. Vide Car. in conſ. 6. in fi.
d c. fi. ¶ Et tenet quod non, ut ibi ſcripſi.
e Ex parte. ¶ Vide quod dixi in prin. huius §.
f Ex c. ſeq. ¶ In his duobus large ponitur verſi. delegationis. ſequens nõ facit
g Sua diœceſi. ¶ Facit clemen. de pęnis, ſi quis ſuadente. verſi. ipſius filij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

cipit, vel interdicit alicui ne aduocet: poſt finitam legationem po
a terit aduocare. ff. de pœn. moris. ſ cus ſi ſententialiter.[a] † ¶ Item
42 prouinciæ epiſcopi, & omnes alij legato ſubſunt, & ſibi obedire
tenentur: & ſi fortè aliquis epiſcopus ad ipſius vocationem veni
re contempſerit, mittendus eſt ad ſedem Apoſtolicam, ſuam in-
nocentiam, ſi poterit oſtenſurus. extra, de ap. cum parati. arg. ta
b men ꝯtra. 25 q. 2. in Galliarum.[b] & ipſe debet cogere clericos obe
dire prælatis ſuis, nec debet diſſimulare quin ſignificet domino
papæ ea quæ male aguntur, ut extra, de inſtit. ad decorem. & iudi
care de epiſcoporum proceſſibus, & eos ſecundum iuris trami-
tes, quando expedire viderit, reuocare, & emendare poteſt.
43 † ¶ Creditur quoq; ſigillo legati de latere. Vnde creditur ei mit
tenti ſub ſigillo ſuo tenorem aliquorum priuilegiorum: extra de
confirm. vti. vel inut. cum dilecta. & etiam delegati quandoque.
quod dic, ut ꝫ. de remiſ. §. vtile. verſi. ſed nunquid. Poteſt etiam co
gere dimittere beneficia eccleſiaſtica eos, qui illa minus canonicè
ſunt adepti, non obſtante confirmatione à ſede Apoſtolica ob-
tenta ſub illa forma: Sicut iuſtè poſſides, &c extra, de conceſſio.
præbend. quia diuerſitatem. ſed ibi ex ſpeciali commiſſione pro-
ceſſit legatus etiam, qui iuit ad concedendum pallium alicui præ-
44 lato. † ¶ Et poteſt ſecundum interpretationem eccleſiæ Roma-
næ licitè recipere ab electo equum vnum, & electuaria, vinum,
& ſimilia. extra, de ſimo. & ſi quæſtiones. argum. contra: quia in 6.
c ſol. committitur ſimonia: vt eod. tit. ex tuæ[c] & pro gallina furtũ.
Inſtit. de rerum diui. § gallinarum. Non enim debet in totum ab-
ſtinere ab xeniis, nec etiam auare modum xeniorum excedere: qa
valde inhumanum eſt à nemine recipere: ſed paſſim viliſſimum,
& per omnia auariſſimum. Sed nec xenia producẽda ſunt ad mu
nerum qualitatem. Hæc leguntur ff. de off proconſ. l. ſolent §. fin.
Recipiat igitur confidenter eſculenta & poculẽta, quæ intra dies
proximos prodigantur: vt ff. de offi. præſi. plebiſcito. A donis au-
tem & munerib. abſtineat: ut in præ. l. Hinc eſt ꝙ Moyſes conſti-
tuit tribunos munera odientes: vt ſ̃. § legatus in fin. & ab illicitis
exactionibus: quia ſi debet alios ab hoc cohibere: vt ꝫ. ver in ſum
ma. multo fortius ſe: vt ꝫ §. nunc de epiſcopo. verſic. in his igitur.
45 † ¶ Item patriarcha legatus ex cauſa reuocat indulgentias domi-
d ni papæ,[d] & etiam ſuorum prædeceſſorum: vt extra, de cle. non
reſi. c. pen. Item non poteſt legatus de latere cogere appellãtem
ad papam corem ſe litigare: vt extra, de appel. ſi duob. quia quoli
bet omiſſo appellatur ad papam. 2. q. 6. ideo. arg. extr. de app. con
ſtitutus. Notandum quoque eſt, ꝙ legatus de latere poteſt eccle
ſiam inordinatam in præbendis, & in alijs ordinare: & papa ſentẽ
tialiter approbat quod per eum fit: ut extr. de cle. exc. min. propo
ſuit. Poteſt etiam Græcos & eremitas propter inobedientiam ſu-
ſpenſos & excommunicatos cum manuali abſoluere promiſſio-
46 ne, ſi nullatenus iurare volunt: ut extr. de ſen. exc. ſuper eo. † ¶ Po
teſt etiã ſe opponere guerris & diſcordiis, & propter hoc de cau
ſa, quæ eſt inter duos reges, cognoſcere: vt ext. de iudi. nouit §. 1.
Vtrum legatus uel alius poſſit ſuſpendere interdictum in aliquã
ciuitatem uel caſtrum prolatum. colligitur ex his, quæ not. extr.
de app. ad hęc quoniam & c dilectis & ſecundum papiam in c. ut
priuilegia. quod ꝫ ſequitur. Bene faciet autem legatus, ſi interdi-
ctum per ordinarium prolatum non ſuſpendit. argu. in his quæ
no. ꝫ. § nunc dicamus. verſ quod autem De ſententia autem do-
mini papæ, uel delegati ſui intromittere ſe non poteſt, vt ꝫ. §. nũc
oſtendendum. ver. 26. Hoc tamen nota, ꝙ licet locus interdictus
ſit: tamen ibi poteſt celebrari, de licentia iuris: vt extra. de priui.
priuilegia. & c. ſeq. & etiam hominis: ut extr. de ap. dilectis. ſecun
dum quoſdam Sed ſi perſona ſit interdicta, uel ſuſpenſa, non po-
teſt de licentia alicuius celebrari: nec ſuſpẽdi poteſt interdictum
in perſona ſuſpenſa De quo dic ſecundum papiam, prout not. in
47 prę. c. vt priuilegia. † ¶ Sed nunquid legatus poteſt concedere ali
quib. priuilegium, ꝙ tempore interdicti liceat eis, interdictis &
excommunicatis excluſis, ianuis clauſis ſupreſſa voce celebrare
e diuina?[e] Credo ꝙ ſic, & proderit tale priuilegium, quãtum ad ſen
tentias ſuas & ſuorum ſucceſſorum, in legatione, niſi illi ſpeciali-
ter reuocauerint illud, & quorumlibet ordinariorum prouinciæ
ſuę: quia & ipſi ordinarij ſimile priuilegium, quoad ſuas & ſucceſ
ſorum ſententias, concedere poſſunt, niſi ſucceſſores id expreſſe
ex cauſa duxerint reuocandum. Quo ad ſententias autem Roma
ni pontificis uel delegatorum eius, dicũt quidam, tale priuilegiũ
f non ualere. arg. tamen ꝙ etiam ꝯ illas ualeat. Nam papa cõcedit[f]
priuilegia, ſaluis inſtitutionib. legatorum Apoſtolicæ ſedis: vt ex
tra, de præſcri. ueniens. Pari ergo ratione in ſua & ſui delegati ſen-
tentia nõ intelligitur ea tollere, ſed ſaluare: quia uult iſtorum ſta
tuta & priuilegia perpetuo durare: ut extr. de offic. leg. ca. ſi. Hinc
eſt, ꝙ legatus poteſt ratione pacis, comitis Tholoſæ & præcepta
& ſtatuta facere perpetuo duratura: ut extra de uerbo. ſignifi. ſu-
48 per quibuſdam §. ſi † ¶ Poteſt legatus, etiam nõ de latere, regem
& reginam malè coniunctos ſeparare: vt extra, qui fil. ſint legi. p
uenerabilem. §. verum. Item is, cui aliqua cauſa ſpecialiter delega
tur, maior eſt legato generali, quantum ad illam: nec legatus iu-
riſdictiones illius dẽt aliquatenus impedire vel relaxare, nec ſen-
tentiam per delegatum latam poteſt legatus iure legationis irrita
re: ſed eam ritè latam confirmare poteſt, & ad requiſitionem ſiue
mandatum delegati, cui obedire tenetur, executioni mandare: vt
extra, de off. leg. ſtuduiſti. ext. de treu. & pa. c. 1. §. 1. & ar. 93. diſtin.
præcipimus. & extr. de offi. ordi. paſtoralis. C. ſi aduerſus rem iudi
ca. l. aduerſus ſententiam. Dominus tamen meus dicit, ꝙ delega-
tus non poteſt cogere legatum exequi, ſi ſpõte hoc ille facere no
g lit.[g] † ¶ Patet ergo ex præmiſſis, ꝙ non põt legatus abſoluere ex-
49 communicatum à delegato domini papæ, & multo minus excõ-
municatum ab ipſo papa: nec de ſententia vel proceſſu illius ſe in
tromittere, niſi ad illius requiſitionem: ut in prę. decr. ſtuduiſti. &
11. q. 1. peruenit. Vel dic, ꝙ poteſt confirmare ſententiam illius in
communi forma, quæ parum prodeſſet, ſ. Confirmamus ſicut iu-
ſta eſt, extra. de conceſ. præb. quia diuerſitatem. ſed hoc non pla-
cet. Cum cauſæ autem cognitione non poteſt: quia per conſe-
quens poſſet etiam infirmare. 21. diſt. inferior. de pęn. diſt. 1. ver-
bum. ff. de re iud. qui condemnare. ff. de reg. iu. eius eſt. & l. nemo.
50 & vide ꝫ. § nunc oſtendendum. ver. 33. † ¶ Quid ſi is, cui papa cõ-
miſit inquiſitionem, negligens eſt, nunquid legatus põt illi ꝑcipe
re vt procedat? De hoc ꝫ. de inquiſitione. §. 1. verſi. ſed pone qđ.
hoc etiã nota, ꝙ legatus debet cauſas cõmittere tm̃ perſonis in
dignitatibus, ſeu in eccleſiis cathedralibus, ſeu aliis collegiatis ho
h norabilibus inſtitutis: vt ext. de reſc. prꝫſenti[h]. Et legatus Apoſto-
licæ ſedis, & etiam archiepiſcopus bene poſſunt aliquem trahere
per literas ſuas vltra duas dietas à finibus diœceſis ipſius citati. Et
idẽ videt de delegatis eorũ, cum hoc nõ inueniatur ꝓhibitũ. Cõ-
ſtitutio enim illa de reſcr. nõ nulli loquit in delegato dñi papæ.
Alij aũt ꝯtra dicunt: ſed dominus meus dicit, quod contra literas
legatorũ excipi poteſt, ſi per eas quis vltra duas dietas trahatur
ar. extra, de reſcript. pręſenti. reſpon. 1. quicquid tamen ipſe ſcrip
i ſerit, contrarium videmus vbiq; ſeruari[i]. † ¶ Cęterum licet lega-
51 tus alicui in aliqua cauſa ſimpliciter commiſerit vices ſuas: nihil-
ominus poterit reuocare ad ſe cauſam, licet ille ꝓceſſerit, quod
non eſt in deleg. De hoc not. ꝫ de remiſ §. qui aũt. prope prin. &
ſ̃. de off. deleg. §. ſequit. ver. & nota quod ſimpliciter. & §. reſtat.
52 ver. item reuocato. † ¶ Illud autem notandũ eſt, quod dominus
papa ita ſeruare debet, quod fit p eius legatũ, ac ſi ipſe feciſſet: ut
2. q. 2. de cã & ff de off. procur. Cęſa l. 1. in princ. extra, de cler. ex
com. mi. propoſuit. ext. de app nouit. Credere. n. debet princeps
eum, qui ob ſingularem induſtriam explorata eius fide, & grauita
te, ad huius officij magnitudinẽ adhibetur, non aliter iudicaturũ
eſſe pro ſapientia ac luce dignitatis ſuæ, quam ipſe foret iudicatu
rus: ut ff. de offi. præfec. præto. l. vnica. prope finem, ext. de reſcri-
ptis. ſuper literis. prope finẽ, extra. de off. leg. nouit. Vnde non eſt
intentionis domini papę, lites ſopitas per legatum de ipſius late-
re miſſum ſuſcitare: ut extra, de in integ. reſtit. expoſita, niſi eius
ſententia foret iniuſta, quia illam bene reuocat: ut ex̃, de re iudi.
cum cauſa quæ: imo quod per legatum minus canonicè fit, quan
doque ipſe ex cauſa tolerat: ut extra, de accuſ. ad petitionem. &
idem honor illi exhibendus eſt, ſicut & papæ: ut ſ̃. §. 1. & ipſe fa-
cere dicit, quod eius legatus facit. ff. de adminiſtr. tuto. l. ita tñ. §.
53 geſſiſſe. ex̃, de ſent excom. mulieres 25. q. 2. ſi ea. † ¶ Porro priui-
k legium legatorum[k] eſt, ut legatione, durante, reſpondere nõ te-
neant, niſi de his tantũ quæ legationis tempore contraxerint: niſi
forte legatione finita, in prouincia permanſerint: ut ff. de iud. l. 2.
§. legatis. & §. ſequenti. & ff. de off. præſi Senatus. ſed ſi ipſi agunt,
& contingat eos reconueniri, reſpondere tenent, niſi agant pro
iniuria ſibi illata: uel pro furto uel damno: ut in eadẽ. l. §. ſed & ſi
agant. & ff. de legationibus. l. Paulus. reſponſo 2. & l. ſequenti. põt
tamen in alium compromittere: ff. de arbi. nõ diſtinguemus §. itẽ
ſi qs. Legato aũt tp̃s ꝓdeſt, ex quo legatus creatus eſt, nõ ex quo

Romam

ADDITIONES.

a Sententialiter. ¶ Vide quod ſcripſi eodem titulo cap. fin. ſuper 1. gloſſ.
b In Galliarum. ¶ Ibi limitata erat forma: nec expreſſe loquitur de legato.
c Ex tuæ. ¶ Solue, quòd ibi interuenit pactio, ut ibi dixi ſuper 1. gloſſ.
d Dñi papæ. ¶ Illud de papæ licẽtia. itẽ ibi potius eſt tẽperatio, q̃ reuocatio.
e Diuina. ¶ Hodie quæſtio iſta eſt ſuperflua, cum hoc liceat de iure communi. de ſent. excom. c. ſi. lib. 6.
Adde, quòd ſtante priuilegio prædicto, ac etiam ꝙ poſſint recipere eccleſia-ſtica ſacramenta & mortuis poterunt ſuper cadaueribus cantari diuina offi-cia, & tradi ſepulturæ. Ita conſuluit Fede. conſ. 286. & pręcedenti.
f Concedit. ¶ Sup. quandoque. & hoc ſoluit contrarium. Idem ergo ſi papa interdiceret, ſaluis priuilegijs legatorum.
g Nolit. ¶ Niſi alias eſſet ordinarius in loco, ſecundum Vinc. vt ſcripſi in de-cre. ſtuduiſti. ſuper vlt. glo.
h Præſenti. ¶ Quam non habemus.
i Seruari. ¶ De archiepiſcopis dic ut de off. or. vt litigantes. lib. 6. De legatis uero dic, ꝙ coram ſe bene citant per totam legationem, licet ultra duas die-tas: ſi uero delegãt ipſi & ipſorũ delegati ſeruare dẽnt decr. ſtatutũ. de reſcr. h. c. Adde, ꝙ delegatus habens ſub ſe plures prouincias, non põt trahere ho minem unius prouinciæ ad aliam. Ita no. Ab. in c. nouit. in 3. no. de iud.
k Legatorum. ¶ Qui intelligantur quoad hoc legati: & de materia huius §. la tis ſcripſi de foro compe. c. ſi. ſuper glo. fi.

Romam venit:ut ff.de leg.l.legato.Item qui in legationib.publi-
cis uerſati ſunt,à ciuilibus muneribus & oneribus excipiuntur:ut
C.de lega.l. 4. lib.10. In tranſmarina autem legatione perfuncti,
vacationem biennio habent: non tamen hi,qui de proximo ob-
ſequium Reipublicæ videntur exhibuiſſe:ut eo.tit.l.3. Item præ
ſes prouinciæ fines prouinciç excedere non debet niſi uoti ſol-
uendi cauſa dum tamen ei abnoctare non liceat: ut ff.de off.præ-
ſid.l illud.¶In ſumma no.quod ad officium legati pertinet,ut in
adeundo facilem ſe præbeat: ita tamen, quod ſe contemni non
patiatur, nec in vlteriorem familiaritatem prouinciales admit-
tat.Nam ex conuerſatione æquali contemptus naſcitur digni-
a tatis.[a] Sed nec excādeſcat aduerſus eos,quos malam cauſam fo-
uere putat: nec precibus calamitoſorum eum illachrimari opor-
tet: & ita ius reddere debet, ut auctoritatem dignitatis ingenio
ſuo augeat Hæc legunt ff.de off. præſi.obſeruandū. Illicitas quo-
que exactiones & violentias prohibere debet:& ne potentiores
humiliores iniuriis afficiant, ff.de off.præſi. illicitas.in prin.& §.
54 neq;.4 diſt.factæ.& 23.q.quinta.non fruſtra.†¶Vltimo conſulo
legatis, quod tam in citationibus, quam in confirmationibus,&
in diſpenſationibus,& aliis formis, ſequantur ſtylum Romanæ
curiç, qui ſuper iure fundatur. in ſumma vero nota, quod qui-
buſdam legatis plus conceditur,' & quibuſdam minus, quod ex
ſuarum literarum patet inſpectione: vt ſupra,uerſiculo,nunquid
legatus. in fine. Quid ſi literæ legationis indeterminatè loquun-
tur? Reſpon.plena eſt interpretatio facienda in eis:extra.de uer-
borum ſignificatio.olim. de dona. cum dilecti.ff.de conſtit. prin
cip. l.1. Quædam tamen ſunt,quæ non tranſeunt, quantumcun-
que ſit legatio generalis: vt extra, eo.quod tranſlationem.& j.
§.nunc oſtendendum. Illud etiam nota quod ſuperueniente le-
gato maioris auctoritatis,puta de latere,minoris officium ceſſat,
b quandiu ille præſens eſt:ut extra,eo.volentes.[b]extra, de priui.an-
55 tiqua.† Sed quid erit de cauſis inchoatis coram primo. Dic quòd
ipſe amodo ſe de illis non intromittet. Nam tutor gerere prohi-
bitus,remotus eſſe intelligitur.ff.de ſuſpect.tut.l. hæc enim. Sed
an ſecundus ſuperueniens de illis cognoſcet? Reſpon.ſic.ff.de iu-
di.ſi iudex.extra,de officio ordin.paſtoralis.de eo qui mit.in poſſ.
ſeſ.cauſa rei ſeruan. cum ueniſſent. Argum. tamen contra: quia
qui apud aliquem nomina edidit, apud alium cōſulem manumit
c tere non poteſt.ff.de off conſul.l.1.[c]Idem quoque erit de præbē-
dis, quas minor ſuç donationi reſeruauerat: quoniam ſecundus
d eas conferet.infra.§.proximo.verſi.ſed ecce. [d] Item ſi aliqua acta
perficienda erant,ille perficiet.extra de fide inſtrumentorum. cū
56 P.†¶Quid de cauſis commiſſis per primum ante ſecundi aduen-
tum? Reſpon.non expirant commiſſiones,ſi iudices cęperant co
gnoſcere.ar.extrà,eo.c.fin.j.§.finitur.Sed ad quem appellabitur
ab illis iudicibus? Reſpon.ad legatum de latere,quaſi ad ſucceſſo
rem.Sed quis abſoluet eos, qui excommunicati erant ante aduē
tum ſecundi? Reſpon.iſte ſecundus de latere tanquam ſucceſſor.
Quid ſi lata ſententia per primum ſecundus intra decennium ſu-
peruenit? Reſpon.dicit Vin. non debere appellari ad ſecundum:
quia pares ſunt,licet primus factus ſit priuatus 2.quęſt.6.anterio
rum.§.fi.ar.tamen contra:quia ſecūdus de latere maior ſit.extra,
e eodem,officij. [e] † Quid ſi primus extra prouinciam incidit in ca-
57 nonem latę ſententię? Reſpon.poterit abſolui à ſecundo de late-
re:quia primus inferior eſt illo,quo ad hoc.ar.extrà.c.excommu
nicatis.21.diſt.inferior.extra,de maio. & obed.cum inferior. Sed
quid econuersò, Nunquid miſſus de latere poterit abſolui à pri-
mo, qui non habet executionem? Et videtur quod ſic, quaſi ſe
ſubijciat illius iuriſdictioni.2.quæſtio.7.nos ſi incompetenter.&
quæſt.5.mandaſtis Contrà credo,vt in prædicto ca. inferior.Nec
enim poteſt legatus de latere ſe ſubijcere alicui j. dominum pa-
pam:niſi in iudicio animæ,qui eſt caſus exceptus:vt extrà de pęn.
58 & re.c.fin.†¶Sed nunquid iſte ſuperueniens poterit corrigere &
iudicare primum iam ſuſpenſum? Reſpon.ſic,ſuper his, in quibus
exceſſerit tempore ſuſpenſionis: quia iſtius miſſi de latere eſt iu-
riſdictio.Secus de his,quæ geſſit ante huiuſmodi aduētum. extra.
c.ſtuduiſti.quia par in parem non habet imperium ff. de arb.nam
magiſtratus.extra.de elec.innotuit. ¶Sed an iſte de latere aliquid
poteſt mandare prius quàm ingrediatur prouinciam? Reſp. vide
tur generaliter in quolibet,ꝙ non ff. de of.proconſ.l. obſeruare.
Sed ſi moram neceſſariam facit in via, nunquid poteſt præmitte-
re legatum ad prouinciam,ad quam vadit? Et uidetur quod ſic.ff.
eo l.aliquando. j §.nunc dicamus.in princi. Sed dic quòd prædi-
cta lex non habet locum in caſu, in quo loquimur quando vide-
licet alius legatus eſt in prouincia, qui non tenetur ſuſpēdere ſuæ
legationis officium:niſi demum uiſo legato de latere ſuperueniē
te: nec etiam hoc caſu ante ingreſſum in prouincia exercebit vo-
f luntariam iuriſdictionem [f].quod alias poſſet:vt in præ.§.nunc di-
camus.imo primus iudicabit: & omnia faciet vſque in aduentum
g ſucceſſoris,vel quaſi.[g] ff de offic.proconſ.l.meminiſſe. & valebit
quicquid egerit, donec nouerit illum de latere aduenisſe.vt eodē
59 ti.l.ſi fortè.†¶Sed pone ꝙ dominus papa primo legato commi-
h ſerat diuerſas cauſas ſingulares, expreſſo nomine legationis:[h] &
ipſe ante aduentum ſecundi in illis proceſſerat Apoſtolica aucto
ritate,non legationis:nunquid poſt aduentum ſecundi poterit in
illis procedere? Reſpō.ſic:extra,eodem,ſtuduiſti.extra,de off.de-
leg quoniam.de off.ord. ca. paſtoralis.§.præterea.¶Item, quid ſi
iſte de latere ſe transfert ad aliam prouinciam ſibi ſimiliter com-
miſſam,in qua primus non eſt legatus: nūquid primus poterit re
ſumere officij executionem & legationis,dum ſic ille abeſt? Et vi
detur quòd ſic:vt præd. Decre.volentes.ibi:quandiu legatus,&c.
& ar.ff.de aſſeſ.ſi eandem.Sed dic cōtra nam legatus poteſt nego
60 tia vnius prouinciæ in alia tractare.ut extra,eod nouit.†¶Quid
ſi iſte de latere remanet,peractis negotijs legationis ſuæ:nunquid
alius poteſt reſumere executionem, vel vſum ſuæ iuriſdictionis?
Videtur ꝙ ſic:quia alius uidetur cedere priuilegio.ff.de iud.l.2.§.
omnes.Sed dic contra:niſi tempus certum eſſet ſibi præfixum.ex
tra de off. dele. de cauſis. Sed quid ſi ſecundus egreditur prouin-
ciam animo redeundi ad illam? Dic ꝙ primus nequit vti iure ſu-
ſpenſo:quia ille pro præſenti habetur:licet enim extra prouinciā
iudicare non poſſit,tamen inde cauſas committere poteſt, & iu-
bere ſicut præſes,qui prouinciam egreditur.ff.de off.prę.vrb.l.ſi.
Videtur tamen de mente iuris, quòd huiuſmodi egreſſus non de
61 bet eſſe longe.ff.de off.præſi illud.infra §.finitur.in princ.† Quid
ſi iſte de latere exiſtens in prouincia,concedit primo ut ſuum of-
ficium exequatur? Reſpon. hoc non poteſt:quia abdicando à ſe
imperium non amittit.ff.de off.præſi.legatus. niſi hoc faceret ſi-
bi ſubdelegando:vt j.ver.ſed an hoc.Quid ſi legatus de latere ani
mo non redeundi mare intrat? Reſpon. alius poterit immediatè
iure ſuo reſumere exercitium ſuæ legationis, exceptis cauſis in-
choatis per delegatos à cardinali. Quid de cauſis cœptis coram
ipſo cardinali, vel coram auditoribus curiæ? Reſpon.dici poteſt
62 quòd etiam illas finiet ſecundus.ſ.verſi.ſed an ſeruus†¶Sed po
ne,ꝙ aura aduerſa iterum reducat illum ad portum: nunquid pri
mus tenetur ei cedere? Dixit Vinc. ꝙ ſi in breui rediit, debet illū
admittere:ar.de poe. diſt.1.diuortium.quia in ingreſſu Romæ de-
ponitur imperium ff. de off.proconſ.l.fi.Si autem longo tempo-
re poſt rediit,finito legationis officio per longum exitum ad pro-
uinciam,non videtur ex neceſſitate admittendus.ar.ff.de iudicijs
ſi longius extra.de renun.c.ex transmiſſa. Vel dic ut j.§ finit.ver.
i quid ergo.[i] Sed an hoc caſu primus poteſt ei cedere,ſi vult ob re-
uerentiam Apoſtolicæ ſedis? Et videtur ꝙ non.ſ.ver. quid ſi iſte.
Vnde enim haberet iſte iuriſdictionē,ſi finita ſit, ar.extra,de off.
del.ſignificātibus de ꝯſ.diſt.4 quæris.verſus prin.Vinc.contra &
dicit quòd reuiuiſcit ex eo, ꝙ recipitur. fingitur enim non receſ-
ſiſſe,ſed voluiſſe recedere:ſicut quandoque quis nō petijt,ſed vo
luit petere:vt ff.rem ra.hab.amplius. Præterea in ingreſſu Romæ
dicitur imperium deponere: vt ſ. & ita ante ingreſſum id habet,
licet non habeat executionem,cum non ſit in prouincia:ut ff. de
iud.venditor.§ fin.ſicut & primus legatus,qui ibi erat, præſente
iſto habuit imperium, ſed non executionem, ſi ergo admittitur,
poterit exercere.

ADDITIONES.

a Dignitatis. ¶ Facit 86.diſtin.quando.& quod ibi no.& extra,de Iudęis.& ſi Iudæos.

b Volentes. ¶ Ibi ad literam notauit Vin.omnia quę ſequuntur vſque ad fin. §.ut ibi etiam ſcripſi.in vlt.gl.

c Conſulis.l.1. ¶ De collega loquitur,non de ſucceſſore: & tamen impedito primo,etiam collega id agit:ut ibi.

d Sed ecce.¶Ibi uide.

e Officii.¶lib.6. Verum eſt ꝙ eſt maioris honoris & poteſtatis, quàm ille:ſed non eſt maior illius,id eſt,ſuper illum,cum utriuſque poteſtas ab uno dependeat.

f Iuriſdictionem.¶Sup.quo ad illam prouinciam,ex quo eſt ibi legatus, licet minor:& ſic etiam intellexit Vin.

g Vel quaſi. ¶ Hoc puto dictum propter illos duos dies,quibus deponit cingulum ante ſucceſſoris aduentum.in Authen.de adminiſt.in fi.coll.7.

h Legationis. ¶ Sup.& proprio.alias non procederet quod ſequitur.

i Quid ergo. ¶ Sub eadem alternatiua ibi huc remittit, ſed iuſtior eſt iſtius cauſa,quia neceſſaria:illius uero uoluntaria.de quo ibi quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus quomodo poſſit beneficia conferre.*
Sedes Apoſtolica & legatus Apoſtolicus differūt,& in quo ſit ſedes Apoſtolica.
2 *Cardinalis legatus poteſt reſeruare ſuæ dationi collationem præbendæ primo uacaturæ.*
Promiſſio facta a legato de conferendo alicui beneficium primo uacaturum,non ualet.
3 *Promittere non ualens beneficium primo uacaturum, quomodo poterit illud pro aliquo reſeruare.*

Legatus epiſcopo uel capitulo auferre poteſt poteſtatem eligendi,
4 Reſeruatio beneficiorum per legatum quomodo fieri debeat.
5 Legatus an poſſit conferre præbendam ſpectantem ad præſentationem laici patroni, illo inuito.
6 Legatus reſeruans collationi ſuę præbendam primo in ecclesia uacaturam alicui conferendam, an poterit ſtatim facere illum recipi in canonicum.
7 Receptio ultra numerum ſtatutum iuratum, & auctoritate Apoſtolica confirmatum, quomodo teneat.
8 Receptus ſecundo auctoritate Apoſtolica, præfertur recepto primo auctoritate legati. & num. 11.
9 Papa ſolus per ſe, vel per executorem ſuum poteſt dare ius in vacatura,
10 Papa concilijs non ligatur, imò contra illa facere poteſt.
12 Legatus ex officio, ſiue iure legationis, reſeruans collationem, ſiue beneficium primo uacaturum, ſi reuocatur, uel moritur ante collationem, quid iuris.
13 Commiſſio miſta quæ ſit. & nu. 14.
15 Mandatũ legati de prouidendo patienti defectum ætatis, uel alias indigno, non eſt ualidum.
16 Legatus de latere quomodo concedere poßit epiſcopo pauperi ius percipiendi fructus cuiuſdam præpoſituræ uel plebis.
17 Ordinarius conferens præbendam uacantem, quam legatus reſeruauerat collationi ſuæ, an teneat talis collatio.

1 5. §. Nunc Tractemus, utrũ legatus poſſit beneficia cõferre: & quidem legatus cardinalis† poteſt ex
ſuæ legationis officio beneficia uacantia conferre; ut extr. de offi.
leg. li. 6. ſed conſtitutus & natus ex legationis ſuæ munere hoc nõ
poteſt, niſi eis ſpecialiter ſit indultum: ut ibi, & extr. de appe. c. 1.
a nec poteſt legatus de una præbenda duas facere, uel [a] duos ad
unam recipere: ut ext. de p̃b. dilecto. ¶ Sed nunquid poteſt cardinalis legatus conferre beneficia illa, quæ tanto tempore uacauerunt, ꝙ ſecundum ſtatuta Lateranen. concilij eorum collatio eſt
b ad ſedem Apoſtolicam deuoluta.[b] ? Non uidetur: quia non ipſe,
ſed papa eſt ſedes Apoſtolica, ar. 93. diſtin. legimus. prope fi. imo
aliud eſt ſedes Apoſtolica, aliud eius legatus. ar. extr. de ſen. excõ.
quod de his, & aliud Romana eccleſia, & aliud eius legatus: vt eo.
ti. c. ea noſcitur, in fi. Nec dicit̃ emanare à ſede Apoſtolica, quod
ab eius legato emanat: niſi & ab ipſo papa emanet, vt le & no. ſ'm
papam, extra. de fil presby. ca. pen. & ex quo papa ſibi ſpecialiter
hoc reſeruat, non tranſit in generali legatione: vt j. § nunc oſtendendum. ver. legatus igitur. Dic contra, vt extr. de præb. venerabili & ar. extr. de præſumpti. mãdata. quia etiam, quod metropolitanus facit, ſedes Apoſtolica dicitur facere: vt 64. di. ordinationes.
extr. de tranſl. epiſ. c. inter. §. ſed neque Imo etiam videtur, ꝙ lega-
c tus ꝯſtitutus hoc poſſit: [c] vt extr. de ſuppl. negl. p̃l. literas. ſed illud
2 ibi contingit ex virtute mandati, non ex officio legationis. † ¶ Itẽ
legatus cardinalis poteſt reſeruare ſuæ donationi collationem
præbendæ primo vacaturę certæ perſonæ faciendam, & inhibere
ne illa ab aliquo conferatur: & decernere irritum & inane, quod
contra fiet: vt extr. de iure pa. cum dilectus. circa prin. arg. tamen
quod non poſſit decernere irritum, j. §. nunc oſtendendum eſt.
d ver. 37.[d] Promiſſio autem facta à legato de conferendo alicui beneficium primo vacaturum, non valet: quia hoc eſſet contra Lateran. concilium, quod prohibet donationem, vel promiſſionem
beneficij prius quam vacet. extr. de conceſ. præb. c. 2. contra quod
concilium legatus nil poteſt. Papa autem bene poteſt: vt j. ver. de
illo. nec etiam conferre poteſt loco proximo vacaturum vt extr. de prębend. dilectus. infra de conceſ. pręben. capitulo. 2.
3 † ¶ Sed ſi non poteſt mihi beneficium primò vacaturum promittere: quomodo poterit primo vacaturum pro me reſeruare? Reſpon. bene: & eſt ratio diuerſitatis: quia plus eſt promittere, quàm
e reſeruare.[e] Sed non videtur quòd legatus poſſit reſeruare prębendam primo vacaturam alicui conferendam: quia hoc videtur fieri in fraudem prædicti concilij Lateran. vt extr. de conceſ. præb.
conſtitutus. ſed illud loquitur de epiſcopo, cui hoc interdicitur,
& legatus ibi non ſua, ſed domini papæ auctoritate proceſſit. Legato autem, qui maior eſt epiſcopo, hæc poteſtas à iure conceditur: ut prædixi. Item qua ratione poteſt legatus primo vacaturam
ſuæ donationi reſeruare, pari etiam ratione poterit & ſecundam
& tertiam reſeruare. ¶ Sed ſecundum hoc videtur, quod legatus
poteſt capitulo vel epiſcopo auferre poteſtatem eligendi, & beneficia conferendi. Dic quod non poteſt eos priuare poteſt tamen
ſuæ legationis tempore eligendi poteſtatem ſibi reſeruare: & eis
f interdicere collationem, iuxta præmiſſa.[f] † Reſeruatio autem fiet
4 per legatum hoc mõ. Nam primo coram teſtibus reſeruabit ſub
forma, quæ iam j. ſequitur, de quo fieri faciet publicum inſtrumẽtum: deinde ſcribet aliquibus executoribus ſub hac forma.

FORMA. Frater Latinus miſeratione diuina Hoſtien. & Vellętren. epiſcopus, Apoſtolicæ ſedis legatus, talibus ſalutem in Domino. Cum nos in tali eccleſia intendamus, auctore Domino, perſonæ idoneæ (vel ſi vis exprimatur perſona) prouidere canonicatum & præbendam, ſi vacat ibi ad præſens: vel quàm primum vacare contigerit, nulli de iure debitos: iunge, ſi uis, conferendos tali collationi noſtræ, auctoritate qua fungimur, reſeruamus: diſtrictius inhibentes omnibus & ſingulis, ad quos aliàs eorundem canonicatus & præbendæ collatio, electio, ſeu prouiſio ſpectare poſſet: nę ipſi canonicatum huiuſmodi ſeu præbendam alicui conferre, ſeu de ipſis prouidere quoquo modo præſumant. Nos enim ex nũc irritum decernimus & inane, quicquid de ipſis, uel eorum altero contra prædictam reſeruationem noſtram, à quocunque quomodolibet contigerit attentari. Quo circa vobis pręſentium tenore committimus & mandamus, quatenus vos, vel alter veſtrum per vos, uel alium, aut alios, prædictas reſeruationem & inhibitionem noſtras, ac decretum in præſentia talis epiſcopi & capituli, necnon & in ipſa eccleſia coram canonicis & alijs honeſtis perſonis ſtudeatis publicare: & nihilominus ex parte noſtra ſub forma conſimili reſeruare, inhibere, & decernere, & quod cõtrà fiet, irritum & inane facturi de publicatione huiuſmodi: necnon & de noſtra inhibitione ac decreto confici publica documenta.
5 † Sed nunquid legatus poteſt conferre præbendam ſeu eccleſiam
ſpectantem ad præſentationem laici patroni, illo inuito? Non videtur: vt in præ. Decr. cum dilectus. & extr. de pręb. cum dilectus.
g 3. Et hoc tenent Ber. & Goffr & ferè omnes:[g] quia nec epiſcopus
hoc poteſt: vt 16. quæſtione 7. decernimus. Et hãc opinionem patroni laici in regno Franciæ defendunt. Vel dic, quod ſiue ſit clericus, ſiue laicus, qui ius patronatus, uel alia iura ſpiritualia obtinet, ſemper de illo domino papæ & eius legato reſpondere tenetur. extr. de iud. quanto. Hinc eſt quòd plus iuris habet in conceſſione prælatus, quàm in præſentatione patronus: ut extr. de offic.
leg. dilectus. Et hanc opinionem ſequi voluit dominus Nicolaus
papa, conferendo præbendam, quam ipſe ante ſuam promotionem in eccleſia Laudun. habuerat. Rex tamen Franciæ dicens collationem ipſius præbendæ ad ſe pertinere, alij de facto contulit il-
h lam.[h] Præbendam aũt ad præſentationem eccleſiaſticæ perſonæ
ſpectantẽ, poteſt legatus indubitanter conferre: vt in pręd. Decre.
i dilectus. vbi de hoc.[i] ¶ Sed ſi legatus reſeruauit collationi ſuæ p̃-
6 bendam primo in eccleſia uacaturam mihi conferendam: nunqd
poterit facere me ſtatim recipi in canonicum ad illã vltra nume-
k rum in eccleſia ſtatutum?[k] Videtur quòd ſic: vt ext. de præben. dilectus 1. & c. dilecto & de conceſſio. præben. cum ſuper. arg. contra: quia non debet eſſe canonicus ſine præbenda: v t in pręḋict. c.
dilectus. & extr. de conſtitutio cum M quia nec executor deputatus à papa ad prouidendum, poteſt hoc facere, nulla prębenda vacante; prout no. ſecundum Papam, extr. de conceſ. pręben propoſuit. Item non debent plures inſtitui in eccleſiis, quàm ex fructibus poſſint commode ſuſtentari: ut extr. de inſtitut. c. 1. Item hęc
receptio videtur fieri in fraudem vacaturarum. Super hoc dicendũ eſt, ꝙ ſi in eccleſia eſt certus canonicorum numerus ſtatutus iuramento roboratus, cum nullus canonicatus vacet, non poterit legatus infringere numerum, & me facere recipi in canonicum, donec mihi fuerit de præbenda prouiſum: vt in præd. Decreta dilecto.

ADDITIONES.

a Facere, vel. ¶ Pro id eſt, alias enim ex cauſa de vna poſſet facere duas: cum hoc poſſet epiſcopus. extra, de præbend. vacante. in fi. vbi de hoc. & eod. titu. maioribus. Adde tu, an legatus de latere poſſit vnire eccleſias: dicas quòd ſic Item quòd poteſt aliquam eccleſiam attribuere menſæ epiſcopali, licet hoc non poſſit epiſcopus, per cle. 2. de reb. ecc. non alie. quę omnia vide per Ab. Sic. in c. ſicut unire. extr. de excuſ. pręl. in ver. extr. gloſſ.
b Deuoluta. ¶ Vide quod no. e. ti. c. 1. lib. 6. in vlt. glo. & quod ſuper ea plenè ſcripſi, omnino uideas. Item pro legato facit clemen. de pręben. ſi de beneficio. vt ibi not. in fin. antepenul. gl. hodie communiter datur legatis de latere litera ſuper hoc: ut patet in ſtylo curię ſub prima legatione: & hanc nuperrime habuit dominus meus legatus cardinalis. S. Martini in Montibus.
c Poſſit. ¶ Secundum Fran. Vercel. cuius motiuum & reſponſionem ad illud uide vbi ſupra remiſi.
d Ver. 37. ¶ Ibi dabo remiſſionem,
e Reſeruare. ¶ Cum reſeruans pœnitere & reuocare poſſit: ut no. eo. tit. c. 3. in gloſ. illa igitur, ꝙ non licet promittenti. Pſal. 83. Quæ procedunt à labiis meis, non faciam irrita.
f Pręmiſſa. ¶ Quod dic hodie, ut de off. leg. c. 3. & 4. li. 6. per quę iura ſatis reſtricta eſt in his legatorum poteſtas.
g Omnes. ¶ Et facit quod no. j. de act, uel petit. §. ſuper actionibus. ad fi. uer. illud etiam.
h Contulit illam. ¶ Præſentationem poſſet habere, collationem non: niſi ex priuilegio papali. & uide quod no. 16. q. 7. in fi. ſummæ. & 10. diſt. imperium. & priuilegium imperiale. de quo j. de pręben. ad fin. nõ dat collationem, ut ibi dicam. & ibi uide & uide quod plene ſcripſi de elect. quod ſicut. in princi. & de pręben. c. 2. lib. 6. ſuper gl. nil dixit. & de iure patro. nobis. in gl. quę dicat. j. §. prox. ver. 60. Adde ꝙ legatus poteſt beneficium ſitum in ſua diœceſi conferre. licet ille, ad quem pertinet collatio ſiue pręſentatio ſtet extra prouinciam commiſſam illi legato. Ita conſuluit conſ. 361. incipiente, omnipotentis Dei in caſu propoſitę, &c.
i De hoc. ¶ Vide quod ibi dixi ſuper 3. gl. & in pręc. Decr. cum dilectus. ſuper gloſſ. pen.
k Statutũ. ¶ Vide quod ſcripſi de pręben. ſi eum. lib. 6. ſuper verſic. obtemperatum. ubi etiam ſcripſi de reſeruationibus legatorum cum beneficio acceptandi.

lecto. quia non licet ei ex ſuæ legationis officio tollere iuramen-
tum, vel in illo diſpenſare: vt j. §. proximo. ver. 24. ſed ſi ad man-
datum legati capitulum ſcienter me recipiat tenet quidem rece-
7 ptio: ipſi tamen remanent periuri.† ¶ Sed ſi numerus ſtatutus nõ
ſolùm eſt iuratus, imo etiam eſt auctoritate Apoſtolica cõfirma-
tus, tenet quidem facta receptio, etiam ſi in confirmatione appo
ſita ſit clauſula illa, quòd ſi quid contra fiat, non ualeat tamen re
manent periuri, ut dixi: quoniam in eorum fauorem facta fuit cõ
firmatio: vnde ei poſſunt renunciare Et præterea legatus ex offi-
cio legationis poteſt circa prædictam clauſulam diſpenſare: vt in
præ. concor. & extr. de præb. pro illorum. extr. de regula. ad Apo-
ſtolicam ſine auctoritate vero legati, vbi in confirmatione appo
ſita eſt clauſula, illa receptio non teneret: ut in præ. Decre. dilecto.
¶ Item Inno. papa not. in præ. Decre. dilectus. quòd bene licet ca
nonicis ſua auctoritate recipere aliquos ultra numerum ſine be-
neficijs, ut inſtruãtur in moribus & in officijs eccleſiaſticis quod
non placet. Nam & ipſe idem no. in præ. ca. dilecto. ꝙ ſi in aliqua
eccleſia eſt numerus iuramento confirmatus, & aliquis vltra. nu-
a merum eligatur, non tenet electio.[a] & idem iuris eſt, ſi numerus
non iuratus ſit auctoritate apoſtolica confirmatus, cum prædicta
clauſula, ꝙ ſi quid contra fiat, &c. alias ſecus: ut in pręd. c. dilecto.
& c. pro illorum. & extr. de conſtitut. cum M. & ca. cum acceſſiſ
8 ſent.† ¶ De illo etiam quærendum eſt, pone A. primo receptus eſt
autoritate legati, uel etiam proprio motu capituli: B. vero ſecun-
do auctoritate domini papæ: quæritur quis eorum præferetur in
b præbenda primo uacatura[b]? Reſpond. B. qui auctoritate domini
papæ receptus eſt: vt extr. de conceſ. præben. cum ſuper. in litera
regiſtri ibi ſumpta ſecundum papam Inno. III. cum enim dare
ius ad uacaturam ſit prohibitum per prædictum concil. Later. le-
gatus iure legationis, uel capitulum huic concilio præiudicare
non potuerunt: vt ext. de fil. præsbyt. capit. pe. & fin. extr de pręb.
9 dilectus. I. c. tuæ. ſed ſolus papa † dare ius in vacatura, ſeu ad vaca
turas poteſt per ſe, uel per executorem ſuum: ut extr. eod. tit. rela-
tum. & de reſcrip. eam. unde quotidie facit apponi in literis, non
obſtante certo canonicorum numero, & c. conſtitutus. extr. re-
ſcript. Et ſi talis uult renunciare, tali conferas: ut extr. de off. dele.
c ex parte I.[c] & tamen dicit, quòd quamuis hoc poſſit, non eſt in-
tentionis ſuæ talia rata habere: vt extr. de cõceſ. præb propoſuit.
10 † ¶ Et facit tamen hoc quando vult, ut in capit. conſtitutus. quia
ipſe conciliis non ligatur: imo contra illa facere poteſt: vt extr. de
ele. ſignificaſti. & de reſc. nonnulli. licet difficile hoc faciat: ut ext.
de renun. poſt tranſlationẽ. prope. fi. Iure legationis ideo dixi: quia
legatis maxime cardinalibus quandoque de gratia ſpeciali conce
ditur, quòd prouideant de beneficijs, adiecta clauſula illa, nõ ob
ſtante certo canonicorum numero: & tunc primus legati aucto-
ritate receptus, quia auctoritate papæ receptus intelligitur, præ-
fertur ſecundo authoritate papæ recepto. Quidam tamen in hoc
contradicunt, dicentes, quòd ſi generalis legatus recipit ſpeciale
mandatum ſuper prouiſione alicui facienda, cum prædicta clau-
ſula, non obſtante certo, &c. ſecundo receptus auctoritate papæ
præfertur primo recepto auctoritate legati: quia, ut dicunt ſpe-
ciale mandatum directum legato legationis durante officio, non
inducit nouam auctoritatem papæ: ſed prorogationem poteſta-
tis ipſius legati. ar. ff. de preca. ſed ſi manente: & ſic primo rece-
ptus auctoritate prædicti ſpecialis mandati, non papæ, ſed legati
auctoritate prorogata, intelligitur eſſe receptus: vnde poſtponit̃
ſecundo recepto per papam: ut in conſtit. Alex. papæ. IIII. de cõ
d ceſ. præ. execrabilis.[d] Sed prius dictum uerius eſt, ut intelligatur
auctoritate papæ receptus. quia legatus non cardinalis hoc facere
non poſſet auctoritate legationis: ut extr. e. officij. li. 6. & ſic præ-
ponitur ſecundo recepto per papam. Nec obſtat præall. l. ſed ſi
manente. quæ loquitur, vbi prima & ſecunda cõceſſio in eadem
forma factæ ſunt. ſed mandatum legationis primo factum, & mã
datum de prouiſione uni uel plurib. facienda ſecũdario legato di
rectum, non ſunt eiuſdem naturæ uel formæ. Primum enim non
continet gratiam ſed generalem legationis formam: ſecundum
vero de prouiſione continet gratiam ſpecialem factam legato,
vel ei, pro quo ſibi papa ſcribit. Item conſtitutio execrabilis, non
obſtat, quia uel loquitur in recepto auctoritate legati cardi. qui
ex officio legationis poteſt beneficia conferre: ut exr. eod. quod
tranſlationem. & c. officij. & tali bene præfertur receptus auctori
tate papæ: uel dicam, ꝙ cum conſtitutio illa odioſa ſit: & contra
iuris rationem, non extenditur ad alium caſum, quam ad eum tã-
tum, in quo loquitur, quando ſ. comparatio ſit inter receptos in
e tra numerum quaternarium.[e] ar. de pœn. diſt. I. pęnæ. ff. de leg. &
11 ſe. conſu. ꝙ verò.† ¶ Quid ſi P. receptus autoritate legati, uel pro
prio motu capituli, impetrat literas Apoſtolicas ad executorem:
in quib. papa facta narratione de illius receptione eam approbat,
& mandat ſibi conferri præbendam, ſi qua vacat: uel quæ primò
vacabit, contradictores, &c. nunquid iſte primus præferetur ſe-
f cundò recepto auctoritate papæ[f]? Reſpondeo, quidam inſpiciũt
originem, ſ. receptionem auctoritate legati, uel capituli factam
arg. ff. de priui. cred. l. 2. & dicunt, ſecundo receptum auctoritate
papæ potiorem eſſe. Tu dic, ꝙ ſi receptus auctoritate legati,
uel proprio motu capituli primo præſentauit prædictas lite-
ras Apoſtolicas, quam receptus per papam ſuas, ſit potior in prę
benda primo poſt præſentationem ipſarum literarum vacante.
Non enim uideo, quòd ex quo papa ſibi prouideri de præbenda
mandauit ꝙ propter hoc deterioris conditionis eſſe debeat: quia
habet auctoritatem & conſenſum capituli, uel legati. Secus autẽ,
ſi primo receptus auctoritate legati, uel proprio motu capituli,
fuit poſterior in literarum Apoſtolicarum præſentatione: qa tũc
non habet cauſam uincendi per legatum, ut dixi. Item nec per pa-
pam, cum poſterius præſentauerit: ut ext. de reſc. capitulum. & ſic
ſæpe obtentum eſt. arg. ad hoc. ff. de dona. inter vir. & uxo. ſi dona
tæ. §. ſi ſponſus. C. lib. x. de conſulibus l. I. in fi. & in conſt. Alexan.
g IIII. de reſc. dilectus filius magiſter Laur.[g] extr. de conuer. con-
iu. placet. Hodie tamen multi curiales tenent, quòd ſecundo rece
ptus auctoritate papæ præferatur ipſi P. tum quia, ut dicunt, con-
firmatio & approbatio papæ, litera executoria & proceſſus per il
lam habitus, & omnia referuntur ad originalem receptionem, ut
præmiſſum eſt, & illius naturam non immutant: tum quia confir
matio ius non tribuit: nec reddit validum, quod eſt inualidum: vt
extr. de ſen. & re iud. cum inter vos. ext. de deci. dudum. & ideo q
dam in huius confirmationis literis apponi procurant ex certa
ſcientia: & etiam clauſulam illam, uolentes receptionem ipſam il
h las uires habere, ac ſi apoſtol. auctoritate facta fuiſſet.[h] extra, de
12 transla. c. I.† ¶ Sed ecce legatus ex officio, ſiue iure legationis re-
ſeruat collationem, ſiue beneficium primo vacaturum: demum
cõtingit illum mori, vel reuocari ante vacationem beneficij, uel
i etiam poſt, ſed ante collationem: quæritur quid iuris?[i] Reſpond.
dicit Ber. quòd collatio illius beneficij reſeruati redit ad ordina-
rium: cuius legatio morte uel egreſſu de prouincia finita eſt: vt j.
§. finitur. Sed dominus meus notat extr. de off. leg. capitu. fin. ꝙ
dominus papa, vel etiam legatus, in eadem prouincia ſucceſſor in
hoc illi legato ſuccederet, ut ext de eo, qui mi. in poſ. cau. rei ſer.
c. 3. §. I. & j uerſ. proxim. cum alter legatus ei ſuccedat in onere, ac
honore, ut extr. de off. or. paſtoralis §. pe. ext. de off. dele. quoniã
abbas. ar. extr. de reſc. literis. & præſertim vbi legatus, qui ſucce-
dit, maior eſt eo, qui reſeruauit ar. in his, quæ no. ſ. §. ꝓx. ver. ſed
an maior. ar tamen contra: quia perſonalis uidetur fuiſſe talis re-
ſeruatio. 7. q. I. petiſti. extr. de uſu pal. c. 2. extr. de conceſ. præben.
c. ꝯſtitutus. ff. de reg. iu. priuilegia. 26. q. 2. nõ exẽplo. Si uero lega-
tus nõ ſolũ reſeruauit, verũ ẽt executorẽ ad hoc exequẽdũ dedit,
q añ eius obitũ ſeu diſceſſum ꝓceſſit citãdo, uel publicãdo pote-
ſtatẽ ſibi ꝯceſſam, reſeruãdo, ĩhibẽdo, & ſimilia faciẽdo, talis qdẽ
13 poteſtas ꝑ hoc ꝑpetuata eſt.† Cum talis ꝯmiſſio miſta ſit, ut pote
habẽs cãæ cognitionẽ annexã, ext. de iud. exhibita. ꝓut contingit
in cauſis añ ingreſſum ꝯmiſſis & cęptis, extr. de off. del c. fi. curia-
les tñ ꝓ maiori ꝑte tenẽt, & ita dicũt ſæpe declaratũ fuiſſe, ꝙ qua
leſcunq; ꝓceſſus ſiue ꝑ legatũ, ſiue ꝑ executores ab eo deputatos
habiti ſunt, exeũte legatione añ vacationẽ ſeu collationẽ bñficij
reſeruati ipſo facto oẽs huiuſmodi ꝓceſſus expirãt: nec is ꝓ quo
facti ſunt, ſe põt in aliquo ꝑ illos iuuare: ut ꝑ hoc ſubtrahatur le-
gatis occaſio eccleſias aggrauandi, &c. Verum ſi legatus reſerua-
uerit

ADDITIONES.

a Electio. ¶ Contrarium teneo in Decre. dilecto. ubi uide ſuper ver. iuramen
to. ſic etiam fuit hic diſputatum, niſi in caſu quando electus, uel receptus ſci-
ens iuramẽtum id procuraſſet: quo caſu ipſe, qui periurio cauſam dedit, per
iurus eſt. 22. q. 5. c. I. facit ea. q. ſi quis ſe. cum tribus ſequentibus. 2. q. I. no-
tum. de of. del. c. I. & ſicut periurus repellitur. de iureiurando. querelã. ¶ Ad
de tu, an receptus ultra numerum iuratum ſit bene receptus quod refert an
ex iuſta cauſa, an non: ut primo caſu teneat facti receptio: ſecundo uero nõ
Ita uidetur concludere Archidia. in c. I. circa prin. 22. q. I.
b Vacatura. ¶ Expeditum eſt: ut infra ſequitur per Decre. hi qui. de pb. lib. 6.
c Parte I. ¶ Quod non poteſt legatus, ut hic, & e. ti. c. pen. 2. reſpon. lib. 6.
d Execrabilis. ¶ Quam non habemus.
e Quaternarium. ¶ Vt intelligas Alex. in conſtitutione illa, ſcias, ꝙ in plurib.
eccleſiis erat multitudo expectãtium, reſtrinxit illam multitudinem ad qua
tuor, ita ꝙ ſi per literas Apoſtolicas recepti erant quatuor, illi ſoli remane-
rent expectantes. etiam ſi poſt receptos auctoritate legatorum recepti fuiſ-
ſent. Si ergo intelligatur illud de receptis auctoritate legatorum habentium
ſuper eo poteſtatem à papa, dicatur ꝙ illud iuri contrarium non excedat ſuũ
caſum, ſ. quando fit comparatio inter receptos intra numerum quaterna-
rium, quo caſu uoluit immediate deſcendentes a papa præferri deſcenden-
tib. per perſonam legati mediam. Tertia ſolu, additur in decr. hi qui. in prin-
cip. alleg. in fin. vltim. gloſſ. ſcilicet quòd illa decr. eſt reuocata. quod non ui-
dit Guliel.
f Papæ. ¶ Expeditum eſt, ꝙ præfertur primus per decr. ſi eum. & c. ſi Apoſtoli
cæ. de præb. lib. 6.
g Laur. ¶ Quam habemus pro reuocata; quia non eſt in Sexto. ut in proœ-
mio Sexti, in fin.
h Fuiſſet. ¶ Fortior eſſet iſta clauſula, quam præcedens, uel quam illæ quas
ponunt decr. ſi eum. & ſi Apoſtolicę, quas in princi. allegaui.
i Iuris. ¶ Expeditum eſt, quòd finita legatione finita ſunt omnia. ſ. reſeruatio,
proceſſus, & omnia ab his cauſata. eo. tit. præſenti. lib. 6.

uerit p̄bēdā collationi dn̄i papæ, tūc indubitāter nō redit ad ordi-
a narīū ꝯferēdi poteſtas.[a] † ¶ Quid ſi legatus mādauit mihi ꝓuideri
14 de bn̄ficio vacāte, vel ēt nō vacāte cū h̄ret ſup hoc ſpecialē po-
teſtatē à papa? Dixit dn̄s meus, ꝙ talis ꝯmiſſio miſta eſt, ſ̄m ea, q̄
ipſe no. in Summa, in tit. de off. dele. §. quæ delegari. uerſi. qd ſi du-
bitas. Vnde bn̄ ꝑpetuat̄ ꝑ citationē, ſeu ꝓceſſum: vt extra de offi.
dele. gratū. & c. relatū. Et iō ſi poſt inſinuationē mādati, appella-
tionē, vel inhibitionē, vel reſeruationē ꝓ certa ꝑſona factā, lega-
tus moriat̄, vel reuocet̄: nō redit poteſtas ꝯferēdi beneficiū illud
ad ordinariū, cui eſt interdicta imò ad dn̄m papā, cuius auctorita-
te reſeruatio facta eſt, & q ꝓuiſionē faciēdā impetrāti ꝑ ſe, vel ꝑ
executorē ſuū ad ſe reuocauit: vt extr. de app. vt noſtrū. uel exe-
b cutor ab ipō legato deputat⁹ hoc exequat̄.[b] † ¶ Quid ſi legat⁹ mā
15 dat ꝓuideri alicui patiēti defectū ī ætate, uel alias īdigno? Dic lite
ras nō valere: vt extr. de æta. & quali. eā. rn̄ſo primo. & de reſcrip.
c cū adeo.[c] Et no. ꝙ ſi legatus ſcribit ꝓ me, ꝙ recipiar in aliqua ec-
cleſia: ipſis vero id facere nolētib. papa mādat eis, ꝙ iuxta formam
mādati ipſius legati me recipiāt ꝯdictores, &c. & ſi recipiar, intel
ligor eſſe receptus auctoritate Apoſtolica, non legati, ut in cōſt.
d Ale. I I I I. de reſcr. dilectus.[d] † ¶ Sed qd, ecce legatus de latere cō
16 ceſſit alicui epiſcopo[e] ꝑ ꝑ eius paupertatē, ius percipiendi fruc-
e tus cuiuſdam prępoſituræ, uel plebis per quinquennīū: quærit̄ an
hoc potuerit facere: & ſi præpoſitura nō fuit collata, quæritur an
vacet: & ſi uacat, queritur, an ſemeſtre tp̄s, quod ſpectabat ad col
lationem epiſcopi, ſit elapſum. Io. de Deo no. in q̄ōnibus ſuis, q. 3.
f ꝙ legatus nō poterit extinguere[f] illā diuerſitatē ad tp̄s, vel in per
petuū: cū hoc ſit ſolius papæ: ut extr. de ꝯſti. cū acceſſiſſent. & 22.
diſ. oēs. vn̄ non tenet, qd̄ fecit: vt ext. de p̄b. dilectus. Sed poſito ꝙ
ex cā potuerit illi fructus ꝯcedere: vt extr. vt eccleſia. benefi. vt no
ſtrū. ad fi. & de ver. ſig. tuā. tn̄ dignitas debuit cū aliquo emolumē
g to ꝯferri.[g] † ¶ Sed pone, legatus reſeruauit collationi ſuæ aliq̄ præ
17 bēdā: ordinarius uero illa uacātē eā alicui ꝯfert poſt huius reſer-
uationē: nūqd tenet collatio ordinarij? Dic ꝙ n̄ ar. extr. de iure pa.
cū dilectus §. nos igit̄. & extr. de do. & ꝯt. veritatis. ad fi. Cū eīn or-
h dinarius poſt inhibitionē[h] & reſeruationē ſuſpēſus ſit à collatio
ne illius beneficij: collatio eius tanq̄ à ſuſpenſo facta, nō tenet: vt
extr. de ꝯſue. cū dilectus. & de ele. cū inter. extr. de ꝯceſ. p̄b. quia di
uerſitatem. præſertim ſi decretum fuit interpoſitum iuxta s. ſcri-
ptam formam, vt patet in his, quæ no. extr. de p̄b. dilectus filius.
G. & in Sum. domini mei, eo. titu. §. & à quo. verſi. quid ſi legatus.
i de hoc not. ſecundum papam in prædicto. capitu. cum dilectus.[i]

ADDITIONES.

a Poteſtas. ¶ Idem no. de iure. pa. cum dilectus. in gl. ſed quid. Hoc uerum puto in caſu ſequentis verſi. quando id facit ex poteſtate papali: ſi iure legationis, non credo ꝙ poſſit ordinarios impedire, contra mentem decr. 3. & 4. eo ti. lib. 6. imò in his, de quib. loquitur præ. decr. 4. ſic aperte patet ex tex. etiam legatione durante ordinarios per eum impediri non poſſe.

b Exequatur. ¶ Et ſic ſeruatur.

c Cum adeo. ¶ Vt ibi ſcripſi in vlt. glo. etiam de papa dubitatur, an eo caſu ſit ſibi parendum. Adde Old. plene à conſi. 332. vſque ad 335. incluſiue. ubi ponit, an papa pupillo præſenti conferens gratiam de dignitate in aliqua eccleſia, uideatur diſpenſare ipſum pupillum reſpectu ætatis.

d Dilectus. ¶ Quam non habemus, ſed patet hoc de præben. ſi eum. li. 6.

e Alicui epiſcopo. ¶ An ex cauſa hoc poſſet, no. de reſ. ſi propter. in gl. an legatus. & omnino uide quod ſuper eius finem ſcripſi propter cle. de reb. eccle. nō alie. ſi vna. 2. reſpon. Scripſi etiā ibi ſatis plene in gl. pe. ꝙ epiſcopus cū capitulo poſſet ſtatuere, ꝙ pars certa fructuum beneficiorum ſuæ diœceſis primi anni deberetur fabricæ eccleſiæ ſuæ concurrentib. tribus ibidem expreſſis: nec per id auctorizat in facto proprio. Adde, quando propter paupertatem epiſcopus poſſit unire eccleſias, Old. conſi. 260. cum duob. ſequentib. & per Fed. conſi. 111.

f Extinguere. ¶ Iſtud non eſt extinguere, quod patet ex ſequentibus.

g Conferri. ¶ Vt no. de præben. ſi tibi conceſſo. li. 6. in gl. 2. ſecus ſi conceſſa eſſet beneficiorum retentio: vt in decr. ſi gratioſe. li. 6. de reſc. Erit autem emolumētum illud, quod habetur de off. or. præſenti. §. porro. & in extrauag. Io. ſuſcepti.

h Inhibitionem. ¶ De hoc non dixerat in quæſtione. hoc dico propter ea, quæ ſcripſi de præben. ſi apoſtolicæ. lib. 6. ſuper gl. no.

i Dilectus. ¶ Vt ibi ſcripſi ſuper verbo. inhibens.

QVAESTIO.

☞ An legatus poſſit concedere maſſariam fratrum laborerij, vel cōcedere alicui fratrum laborerij ſicut alia beneficia? Stephanus quòd ſic in cle. 2. extr. de præb. in fi. in uerbo, apoſtolicus.

SVMMARIVM.

Interdicta legato, & ſedi Apoſtolicæ reſeruata.

1 *Cauſæ maiores ad ſedem Apoſtolicam ſunt referendæ, & ſuper iſtis citatus corā ordinario pōt abſque grauamine ad ſedē Apoſtolicā appellare.*
2 *Papa ſeu prima ſedes à nemine poteſt iudicari, niſi in cauſa hæreſis.*
3 *Papa ſolus poteſt erigere, ſiue de nouo ordinare eccleſias cathedrales.*
4 *Vnire duos epiſcopatus in unum, & unum diuidere in duos, ſolius papæ eſt.*
5 *Transferre unum epiſcopum de una eccleſia ad aliam ſolus papa poteſt.*
6 *Reſtituere ſolenniter degradatos, ſolius papæ eſt.*
7 *Reſtitutio ſiue diſpenſatio iuri cōi petita, &c. poteſt fieri per epiſcopum.*
8 *Remouere epiſcopum deſerentem eccleſiam ſuam ab epiſcopatu, ſeu adminiſtratione epiſcopali, poteſt ſolus papa: & num. 12. aliquando cardinalis legatus de latere.*
9 *Promouere inſufficiētes, & defectū patiētes, puta bigamos, &c. pōt papa.*
10 *Diſputare, utrū dignus ſit quem princeps eligit ſacrilegij inſtar eſt.*
11 *Committere cauſam appellatione remota, nullus poteſt, excepto principe.*
13 *Patriarcha Conſtantinopolitanus & Alexandrinus videtur poſſe deponere epiſcopos ſuos.*
14 *Supplere defectus in contractibus & iudicijs, papa intereſt.*
15 *Clauſula illa, Supplemus de plenitudine poteſtatis ſi quis defectus fuerit: in priuilegijs appoſita, quomodo ſit intelligenda.*
16 *Cardinalis legatus in teris Imperij, an Imperio uacante poterit ex officio legationis cognoſcere de cauſis inter laicos.*
17 *Papa poteſt deponere Imperatorem propter ſuas iniquitates.*
18 *Abbas uel prior exemptus renunciare debet in manib. papæ, & non aliter.*
19 *Diſpenſare cum ſimoniaco in ordine ſolus papa poteſt.*
20 *Diſpenſatio epiſcopi, quoad ſimoniam, in quib. ſe extendat.*
21 *Ignorans ſe ſimoniam commiſiſſe, poſtea tamen ſciens ratum habet perinde eſt ac ſi ab initio conſenſiſſet.*
22 *Ordinatus à ſimoniaco prælato, caret executione, donec cum eo fuerit diſpenſatum.*
23 *Diffinire & decernere, ubi dubitatur, utrum iuramentū ſit ſeruandum, uel non pertinet ad papam.*
24 *Iuramentum & uotum ſunt de iure naturali.*
25 *Iuramentum dolo, ui, uel metu extortum, poteſt epiſcopus in eo diſpenſare.*
26 *Diſpenſat epiſcopus ex cauſa in iuramentis licite præſtitis.*
27 *Conſuli debet papa, utrum iuramentum ſit illicitum.*
28 *Iurantes ſe facturos aliquid, quod ad cultum Dei, aut religionem, uel pietatem pertineat, nequeunt ſibi talia iuramenta remittere.*
29 *Iurantes ſe facturos id, ad qđ alias tenent̄, non poſſunt ſibi remittere iur̄m.*
30 *Iurans in honorem Dei ſe quicquam facturum, quomodo teneatur.*
Iuramentum poteſt relaxare is, cui iuratur.
31 *Papa ſolus, uel cui ſpecialiter commiſerit, poteſt excommunicatū a ſe abſoluere: quia eius eſt ſoluere, cuius ligare.*
32 *Papa in quibus debet ſolus diſpenſare, uel quæ pertineant ad eum ſolum declarare.*
33 *Epiſcopus quandoque poteſt penitentiam a papa iniunctam diminuere.*
Papa excommunicatum ſalutans, uel aliter ei participans, præſumitur eo ipſo ipſum uelle abſoluere.
34 *Inferior abſoluere non poteſt, ubi lator canonū ſibi abſolutionem retinet.*
35 *Papa ſolus diſpenſat cum eo, qui irregularitatem incurrit.*
36 *Cauſa qualitercūque ad Papam delata, dēt per eū examinari & diffiniri.*
37 *Appellatio extra iudicium quō, & in quibus recipiatur, aut impugnetur.*
38 *Appellatio non ſemper eſt admittenda.*
39 *Diffiniri debet per papam, ubi de fide, uel fidei articulo dubitatur.*
40 *Prouiſionem, quæ nondum facta eſt ſi eā contingat fieri papa poterit pronunciare irritam & inanem.*
41 *Papa quid agere habeat erga Imperatoris creationem.*
42 *Mutat Papa etiam rei naturam, de aliquo faciens nihil, de nihilo faciens aliquid &c.*
43 *Papa ſolus legibus eſt ſolutus: nam nulli ſubeſt, nec ab aliquo iudicatur.*
44 *Appellatur ad papam omnibus medijs omiſſis.*
Abbate & monacho contradicentibus, poteſt papa monachum extrahere de monaſterio. & ſibi prouidere.
45 *Papa ſolus poteſt auferre uni, & dare alteri.*
46 *Concedere poteſt papa laicis ſpiritualia, & eos eximere a præſtatione decimarum.*
47 *Papa ſolus ſedet in ſede illa, quam dominus ſibi in perſonā beati Petri ſpecialiter elegit: ideoque ſummus pontifex appellatur.*
48 *Diſpenſat ſolus papa cum filio ſacerdotis, ut eccleſiam, in qua pater eius miniſtrauit, obtineat.*
49 *Diſpensat ſolus papa cum clericis conferentibus eccleſiaſtica ſacramēta hæreticis.*
50 *Papa utrumque gladium hēt, ſ. tpalē & ſpiritualem ex comiſſione Dei.*
51 *Papa eſt ſucceſſor Petri, & uicarius Ieſu Chriſti, uicē Dei gerēs in terris.*
52 *Voluntas papæ habetur pro ratione, & quod ei placet, legis habet uigorē.*
53 *Legatus poteſt exercere omnia, quæ poteſt ille, qui eum miſit, niſi ſpecialiter ſibiipſi reſeruarit.*
54 *Legatus uicem proconſulis & pręſidis prouinciæ obtinet: nam ei adhæret merum imperium.*
55 *Clauſula, quòd legatus poteſt, quicquid poteſt patriarcha, in quibus fallit.*
56 *Legatus de latere an poſſit electum in archiepiſcopum confirmare.*
57 *Alienare non poteſt legatus ſine ſpeciali mandato res ad ſedem apoſtolicā pertinentes.*
58 *Prælatus, qui ex iuramento tenetur ſingulis annis limina apoſtolorum uiſitare, an uiſitando legatum ſecurus erit.*

a 6. §. Nunc Oſtendendum eſt,[a] quę ſint interdicta legato. Sup quo prænotādū eſt: ꝙ de his q̄ ſedes Apoſtolica ſibi ſpecialiter in ſignum vniuerſalis dn̄ij reſeruauit, nullius

ADDITIO.

a Nunc oſtendendum eſt.)

nullius gn̄is legatus iure legationis ſe intromittere pōt:ut ext. eo.
ti.quod tranſlationem.cum enim iudicatur, rem meam eē, ſimul
iudicatur tuam non eſſe:ut ff.de procu.Pompo.ſcribit.§.ſed & is.
a ¶Super hoc autem [a] ſciendum eſt, ꝙ maiores cauſæ ad ſedem
Apoſtolicam ſunt referendæ:ut ext. de baptiſ.c.maiores.extr.de
tranſla.epiſ.c.j.2. q. 6. omnis oppreſſus & citatus ſuper iſtis corā
ordinatio pōt etiam abſque aliquo grauamine illato, uel commi
nato, ad ſedem Apoſtolicam appellare:vt 2.q.4.nullam. & q.6.ad
Romanam.& c.ideo.§.cum ergo. quod ſpecialiſſimum eſt: ut ꝓ-
batur extr.de app.vt debitus.in fi.quę autem ſunt illa.per ordinē
2 de aliquibus eſt uidendum.†¶Primo igitur Papa, vel prima ſedes
à quocunq; accuſari, vel iudicari non pōt ſolum de hęreſi.vt 40.
diſt. ſi Papa. 9. q.3. aliorum niſi forte ipſe Papa voluntarie ſe ſub
mittat alicuius iuriſdictioni. 2.q.7.nos ſi incompetenter. 2.q. 5.mā
daſtis.ff.de iuriſ. omni. iud. eſt receptum. Nam etiam ipſemet ſe
3 deponit:ut 21.diſ. nunc autem.† ¶Secundo ipſe erigit, ſiue de no
uo ordinat eccleſias cathedrales.16.q.1.Felix. & c. præcipimus.&
arg. de conſe. diſt. j. de locorum. Nam omnis dignitas ab eccleſia
Ro.originem ſumpſit.22. diſt.c. 1. & ſm hoc intelligitur extr. de
maio.& obe. cum inferior.reſp.1.ibi, eccleſiam cathedralem ere-
xeris, &c.Supple, auctoritate noſtra.Ad idem 80.diſt. in illis.& j.
ver.proximo. Tertio a dn̄o Papa conſueuit regalis dignitas impe
trari, ſ. utrum, & à quo rex iungatur. hoc enim ad ipſum pertinet
diffinire.arg.extra de ſacra vncti. c.unico.§.vn̄ in veteri Teſtamē
to.¶Quarto ſubijcit unam eccleſiam cathedralem alteri:quod le
4 gato facere non licet:ut in præ.c.quod tranſlationem.† ¶Quinto
vnit duos epiſcopatus in unum, & vnum diuidit in duos: ut 16. q.
j.& tēporis.& c.pręcipimus §.ſicut duo.& hoc ſpecialiter interdi
citur legato de latere cardinali:ut in præ. c. quod tranſlationem.
b in fi.eccleſias autem inferiores forte [b] poterit legatus de latere ex
cauſa diuidere & unire.ar.ext de exceſ.præla.ſicut unire ſine pręiu
dicio tn̄ diœceſani.ut extr. de ꝯfir. vti.vel inuti. c.fi. ¶Sexto mu-
tat ſedem epiſcopalem de uno loco in alium:ut tex.de tranſl.epiſ.
5 c.1. 7.q.1. & temporis. 80.diſt.in illis ext.de priui.c.primo.†¶Se-
ptimo transfert unum epiſcopum de una eccleſia ad aliam : ut 7.
q.1.mutationes.& c.ſeq.ext.de tranſla.epiſcopi. c.j. & fi. Legatus
autem de latere cardinalis hoc non poteſt: ut ext. de poſt. præla.
gratum.in fi imo punitur, ſi fecerit.extrà, de off.le.niſi.ſecus de ab
bate:ut j uer.22.¶Octauo ipſe dolus, uel is cui mandauerit, pōt
commutare uotum terræ Sanctæ:uel redemptionem illius recipe
re:ut ext.de uoto & uoti redem.magnæ.& c.quod ſup his & cap.
6 ex multa.† ¶Nono reſtituit ſolenniter degradatos:ut 2 q.7.ideo.
ubi ſic dicit : Ideo huic ſanctæ ſedi præfata priuilegia ſpecialiter
ſunt conceſſa, tam de congregandis conciliis & iudiciis, id eſt, de-
poſitionibus, ac reſtitutionib.epiſcoporum, quam etiam de ſum-
mis eccleſiaſticarum rerum negotiis, ut ab ea omnes oppreſſi au
xilium, & iniuſte damnati reſtitutionem ſumant : & talia ab im-
piis nō præſumant abſque ultione, nec exerceant abſque ſua dam
natione. Ad idem facit 7.q.1 ſi quis præſbyter.extra, de cle.non re
ſi.ex tuæ. & 50.diſt.capitulo.1.& 2.17.diſtinct.huic ſedi.de pœni.
diſtinct.6.capitu.1.in fi. nam nec pręſes prouinciæ poteſt illum re
ſtituere, quem damnauit.ff.de quęſtioni.l.i.in fi. & hęc uera ſunt,
7 cum reſtitutio, ſeu diſpenſatio de gratia petit ſpeciali.†Si uero pe
titur reſtitutio, ſiue diſpenſatio iure cōmuni, puta, quia dicit de
gradatus ſententiā contra eum latam fuiſſe ꝑ falſos teſtes, uel per
falſa inſtrumenta, uel contra ipſum abſentem ex cauſa ꝓbabili,
uel non citatū uel conuictum, tunc pōt epiſcopus reſtituere & di
ſpenſare. 11.q.3.epiſcopus pręſbyter.46. diſt. clericus maledicus.
& ibi ęxponit, degradetur, id eſt, ſuſpendatur. Porro ſi non ſunt
ſolenniter degradati, ſed ſunt ſolo uerbo depoſiti, poſſunt ꝑ epi-
ſcopos reſtitui, ut ext.de iudiciis at ſi clerici ff de poſtu. l. 1. §. de
qua.nam in criminalib.notoriis locum habet diſpenſatio, ſeu reſti
tutio, non in occultis.ext.de temp.or.c.fi. Sed de hoc dic ꝓut no.
in prę.c.ideo.& 50.diſt.contumaces.& c.domino.ext.de cler. ex-
com.mini.clerici.Gul.Na. uero dixit indiſtincte, epiſcopum non
poſſe diſpenſare, ſeu reſtituere poſt ſententiam, cum ſit functus
officio ſuo, ſiue bene, ſiue male pronunciando.ext.de off. deleg.in
literis.& c.uenerabili.& in præ decr.at ſi clerici. Alii etiam contra-
dicunt indiſtincte per eandem decr.ſed primum uerius. Quot au-
tē epiſcopi ſint neceſſarii in reſtitutione, uide j.in ti.de accuſatio-
8 ne.§.2 uer. ſed nunquid. ¶† Decimo remouet ab epiſcopatu, uel
ab adminiſtratione epiſcopum deſerentem eccleſiam ſuam, quan
doque tamen hoc ſpecialiter legto de latere cardinali cōmittit:
ut ext.de cler.non reſi. ex tuæ.Regulariter autem licet cauſa crimi
c nalis [c] epiſcopi poſſit ꝑ cōcilium tractari per dominum Papam ſo
lum habet diffiniri:ut 3.q 6 quamuis.& capitu.dudum arg. contra
d ext.de cler.non reci.c 2. [d] ¶Vndecimo eximit epiſcopos & alios,
ut:16.q.1.frater noſter.13.q 1.capit 1. §.1. Nā legatus non poteſt
unam eccleſiam alteri ſubiicere, uel conferre, nec iuri ordinarij ꝓ-
iudicare, nec confirmatio ſedis Apoſtolicę in cōmuni forma ſu-
per hoc obtenta præiudicat, ut ext. de confirmatione uti. uel inu-
ti.c.fin.&extr.de app.c.1 & de ꝓbē. dilectus 1.Solus enim, papa ta
lia p̄t:ut j.uer. 56. ¶Duodecimo legitimat illegitimos filios:ut ex
tra, qui fil.ſint legi.c.per uenerabilē.& c.tanta & uide j. §.nunc de
e ep̄orum:uer. utrū aūt. [e] & §. poſtremo.¶†Tertiodecimo promo
9 uet Inſufficiētes & defectū patientes: puta bigamos. 34.di.lector.
50 diſt.qcūq;.2 & illegjtimos, ut ext.de fil.preſ.ca. pe. & minores
30 an.ad epiſcopatus.ext.de ele.cum nobis olim §.fi. Quidam ēt
dicūt, ꝙ nullus alius pōt diſpenſare in defectu ętatis, De hoc j.§.
nunc de epiſcoporū.uer. 53.Item promouet ad epiſcopatus illos,
qui nō ſunt in ſacris ordinib ꝯſtituti, qđ alius facere nō pōt:nec in
hoc diſpenſare, ar.extr.de elec.dudum. j.§.fin.& de æta.& quali.à
multis.Sed ad eū ꝑtinet, ꝙ ſolus, & non alius pōt de epiſcopatib.
iudicare ar.17.di.multis in fi.56. diſt. Cęnomanenſem.& c.Apo-
ſtolica.& c.quia ſimpliciter.extr.de corp vitia c.2.ſecundū dn̄m
f meum.Tu dic contra, ut in præ.ver. 53.ibi, ſed nunquid. [f] & idem.
pōt in aliis defectib.dici †Nam ſacrilegij inſtar eſt diſputare, vtrū
dignus ſit, quem princeps elegerit, C. de crimine ſacrilegij.l.diſpu
tare.& in auth. colla. 2. ut iudic.ſine quoquo ſuf.§.eos autem.ibi:
quis non diligat, &c.17.quęſtio.4 ſi quis ſuadente.§. committūt
11 † ¶Decimoquartò, nullus excepto principe, poteſt committe-
re cauſam, appellatione remota: ut ff.à quib.ap.non licet.l 1.in fi.
ēt delegatus ſuus, ut extr de of.del.ſuper quæſtio.§.1. uel legatus,
qui nemini poteſt beneficium iuris ſua auctoritate auferre: ut ſ.
§.ſupereſt.uer.ſed nunquid legatus.¶Decimoquinto, ab eo non
appellatur, cum ſuperiorem non habeat.ut ext.de elec.licet.§ fin.
ſed à legato ſic.ſ. §. ſupereſt. uer.illud autem.¶Decimoſexto, li-
cet qlibet legitimæ ætatis poſſit in qualibet religione facere pro-
feſſionem, tamen in inſulis citra 18.an.conſtitutum prohibet ſuſ
cipi:ut extr.de regular. quia in inſulis. ad quod accedit in Authē.
g coll.8.ut cum de ap.co.§. hanc autem pęnam. [g] †¶Decimoſepti-
12 mò, deponit epiſcopos. 3.quæſt.6.quamuis.& capitu.multum.&
c.dudum.9.quæſtio.3.ſi autem.3.quæſtio 8.capitu.1.6. quæſtio.3.
denique extr.de regularib.licet.§.illa ſemper. Idem iuris eſt quo-
ad hoc de electo confirmato:ut extra, de tranſla.epiſco.cap.inter
corporalia.§.1.nec legatus de latere hoc poteſt:ut extra, de trans
la.epiſc. capitu.inter.quod dic, ut not.extra, de off.lega. capitu.1.
preſbyterum tamen deponere poſſet, ut ibi, iuncti s ſibi alijs epi-
ſcopis:ut 15. quæſtio. 7. Felix. & capitu ſi autem. Vtrum legatus
poſſit de cauſa criminali epiſcopi diffinire, not. ſupra.§ ſupereſt.
13 uer.ſed nunqnid legatus 2.† ¶Patriarcha autem Conſtinopolita
nus uidetur.quod poſſit deponere epiſcopos ſuos, ſicut & papa,
arg.3.quæſtio.5 quia ſuſpecti.& Alexandrinus, ut 65.di.mos anti
h quus. [h] † ¶Decimooctauo, ſupplet defectum ſi quis eſt in con-
14 tractibus, uel in iudiciis, ut extr.de tranſa.capitu 1 [i] & 3.quæſtio.
i 6.hæc quippe.ideoque in confirmationib. beneficiorum frequen
ter apponitur illa clauſula, Supplentes defectum, ſi qs eſt de ple-
nitudine poteſtatis.& probatur extr.de elec.illa. Nam ſecundum
ipſam poteſt de iure ſ. ius diſpenſare, & omnino illud tollere ut
extr.de conceſ.præben.propoſuit.§.fin.extra, de cogn.ſpiritu.c.i.
15 & j.uerſic 43.†¶Et not.ꝙ ſi clauſula illa, Supplemus de plenitu-
dine poteſtatis, ſi quis fuerit defectus, ponitur in priuilegiis, intel-
ligitur tantum diſpenſatū eſſe in defectu, ſi quis fuerit circa ſolen
niā iuris:

ADDITIONES.

a Autem. ¶ Textus bene probat, ꝙ ab inferiore deponi nō pōt:ſed ꝙ ſe depo
ſuerit, nō patet ex textu, ſed ex hiſtoria.renunciādo aūt ſe deponit, de renū.
c.1.lib.6. adde, quando papa poſſit accuſari & deponi, plene Roff.conſi.pe.

b Forte. ¶ Et ſine forte, cum minores poſſint, & uide j.pe.col.uer.legatus igi-
tur.propter quæ plus dico, ꝙ legatus de latere poterit eccleſiam ſubiectam
epiſcopo ex iuſta cā unire eccleſiæ cathedrali, non erigendo illā in cathedra
dralem, ſed applicando illam menſæ epiſcopi:de qua unione loquitur clem.
ult.de reb.ecc.non alie. 2.reſpon Fiet autem id ſine præiudicio rectoris, ſi vi
uit, propter quod non eſt neceſſe eum ad id uocari, ut ibi, 1.reſpon. illo ve-
ro mortuo reget illam epiſcopus por uicarium perpetuum, cui de redditib.
eccleſiæ aſſignabitur congrua portio, iuxta diſtinctionem decre.i.de iure pa.
in clem.Adde, quando de licentia papæ unitur eccleſia ſubiecta epiſcopo ꝙ
ipſam unit, an ſit citandus rector parochialis, & quid ſi facta unione rector ꝑ
mutet, an teneat permutatio, & an quando epiſcopus unit eccleſiam ſibi ſub
iectam, ſit neceſſarius conſenſus capituli.Oldra.conſil.ſuo allegato 257.inci
pit, dom.Nico.papa quartus.& uide etiam eius conſil.223.

c Criminalis. ¶ Vide ſ.§.ſupereſt.ver.ſed nūqd.2.Adde pulchre Pe.de Anc.
ꝯſi.157.qualiter dēat puniri prælatus ep̄s ſpolians eccleſiā, de qua in aliam
eſt translatus.& ibi ꝑonit æquiparationem pęnarum legaliū & canonicarū.

d Reſi.c.2. ¶ Ibi ſoluitur in 1.gl.

e Vtrum autem.¶ Ibi dicam. Adde tu, ꝙ legatus de latere ex ſpeciali poteſta
te poteſt legitimare, & habens poteſtatem legitimandi ſpurios & inceſtuo-
ſos, poterat legitimare ſpurium & inceſtuoſum ſimul.Ita Bald.in l.ſi ita.per
illum text.ff.de lib.& poſthum.

f Nunquid. ¶ Ibi remittam:quia primum uerius.

g Pœnam. ¶ Idem dici poteſt de ordinibus mendicantibus, iuxta id quod ha
betur de reg.non ſolum.& c.ſeq.lib.6.

h Antiquus. ¶ Hoc repetit ad fi.huius §.uer.quod autem dixi.ſed c. iſtud non
probat id, ad quod inducitur, ſecundum ſecundam lecturam gl.quæ placuit
Hugo.quia c.factum recitat.

i Tranſac.c.1. ¶ Vide ꝙ ibi ſcripſi poſt Inno.in ult.glo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a nia iuris:non[a] aũt ſi is,de quo agit̃,erat excõicatus, vel illegitimè
natus,vel aliũ naturalẽ defectũ petiebat̃.Nam tũc neceſſaria ẽ ex
preſſa diſpenſatio: vt s. §.qualiter aũt.ver.de illo.Quod ſi dicat̃,
ſupplemus defectũ, ſi quis circa iuris ſolẽnia fuit, tunc parũ ope-
b rat̃,vt quidã[b] dicũt:niſi defectus ſpecificẽt̃.ar.ff.ſi qs cau.ſed & ſi
qs.§.queſitũ. ext. de off.dele.ex parte. ¶ Decimonono. Supplet
defectũ regis vacante regno: vt ext.de elect.cum inter vniuerſas.
in fi.& defectum Imperatoris vacante Imperio:vt ext de fo.ↄpe.
16 licet.¶ Sed nunqd cardinalis legatus in terris Imperij poterit ex
officio legationis vacante Imperio cognoſcere de cauſis & quę-
c ſtionib.inter laicos?[c] Et vr̃ ꝙ ſic.ext.de trãſlatio epiſc.c.fi.in prin.
ↄ credo:nec per ſimplicẽ querelam: vt in præ decre.licet.reſpon.
j.& extr.de elec. venerabilẽ.,nec ẽt p ap.vt in eadẽ decr. ver.licet
tñ.ibi,ad noſtrã,ſi maluerit,&c.& in fi ibi;ad nos p iuſtitia recur
ras:nſi forte ſibi ſpecialiter ſit cõmiſſum. rõne pacis tñ de multis
poterit ſe intromittere legat⁹:vt extr.de iudicijs nouit.§.cæterũ.
17 & §.ſeq.† ¶ Vigeſimo. Deponit Imperatorẽ p p ipſi⁹ iniquitates
vt extr.de re iud.ad apoſtolicæ.li. 6.& ẽt reges.15.q.6.ali⁹.& dat
eis curatores vbi ipſi ſunt inutiles ad regendũ: vt extr.de ſup.neg.
præla.grandi.li.6.¶ Vigeſimoprimo. Epiſcoporũ recipit renũcia
tiones:ſu p quo ſcriptura requirit̃,vt 7.q.1.ca.ſicut vir § ecce his
auctoritatib.ext.de renun.c j.& c.niſi cũ pri dẽ. extr de regula li-
cet §.ille ſemper.imò etiã epiſcopus electus ſimoniacè, eo tamẽ
ignorãte non poteſt renũciare ſine licentia dñi papæ: vt lę.& no.
extr.de renun.poſt trãſlationẽ.§.rurſus.& de ſimo.de regularib.
Legat⁹ aũt nõ p̃t reci pe reſignationẽ epiſcopi:vt extr.de off del.
18 quod tranſla.& de tranſla.ca.1.& no.94.diſtinct.c.2.† ¶ Vigeſi-
moſecũdo. Abbas vel prior exẽpt⁹ renũciat in manib.dñi papæ,
& nõ aliter,vt extr.de renũ.dilectus Transferri aũt & cõfirmari
p̃t auctoritate legati de latere cardinalis, vt extr.de ↄſue.cum ue-
nerabilis.ſecundum Rof.& papa idem tenuit.Dñs aũt meus dicit,
quod nec transferri poteſt ſine auctoritate papæ:vt extr.de of.le.
quod tranſlationẽ. Regulare enim eſt quod nullus poteſt renun
ciare,niſi in manib. prælati ſui: ut ext.de ren.admonet. cum ſuis ↄ-
cor.& electæ.nec poteſt, ſecundũ eũ,reddi ratio diuerſitatis qua
re aliud ſit in renũciatione q̃ in tranſlatione.Nec ob.præ.decr.cũ
venerabilis.imo coadiuuat. Nam quod ibi dicitur, qui vices no
ſtras in illis partib.tunc gerebant:intelligitur quoad illud,de quo
ibi quæritur ſpecialiter. De facto autem ſeruatur, ꝙ legatus de la-
tere electos ad monaſterium exemptum confirmat:curia tamen
Rom.tenet,ꝙ legatus prouidere non poteſt tali monaſterio vacã
ti,præſertim diuiti;& famoſo.& licet aliud ſit cõfirmare, & aliud
prouidere,tamẽ ipſa curia moleſtè gerit,ſi legatus electos in ma-
d ioribus monaſterijs confirmet.[d] † ¶ Vigeſimotertio. Ipſe ſolus di
19 ſpenſat cum ſimoniaco in ordine:vt 1.q.1.ſi quis à ſimoniachis. ſu
per hoc tamen breuiter tenendum eſt, ꝙ aut committitur ſimo-
nia in ordine aut in beneficio:ſi in ordine. ut quia dedit aliquis pe
cuniam,ut promoueretur ad aliquem ſacrum ordinem,hoc non
poteſt epiſcopus diſpenſare,ut extr.de ſimo. nobis. quia non po-
teſt diſpenſare, niſi in adulterio, & in minorib.ut ext.de iud.at ſi
clerici. At ſimonia maius crimen eſt adulterio,ut extr de ſimo.li-
cet Heli.& c.ſeq.ſed papa in hoc bene diſpenſat,& purgabitur vi-
tium ordinis.1.q.5.præſentium.licet quidam dicãt papam in hoc
diſpenſare non poſſe:vt j.§.nunc breuiter.ver.6 Sed ſi ignorante
eo pecunia fuit ſoluta,& ſic occultata,dicit dñs meus, ꝙ epiſco-
pus poterit diſpenſare.ar.extr. de ſimo de ſimoniace. Si uero be-
neficium eſt quis ſimoniacè adeptus, aut illud eſt ſimplex benefi-
cium,aut eſt prælatura:ſi ſimplex poſt liberam eius reſignationẽ,
poteſt illud ex diſpenſatione epiſcopi,uel etiam capituli, epiſco-
po conſentiente, recuperare:ut extra,de elect.ſi alicuius.in fi.extr.
de ſimo.ex inſinuatione.Si verò ſit dignitas vel p̃latura,puta ple-
bs,vel beneficium cum cura:vt extra, de off.ord.cum ab eccleſia-
rum.& ille nullo ipſum accuſante, vel denunciante ſuo proprio
motu renunciat in manibus epiſcopi, poterit ex diſpenſatione ip
ſius epiſcopi,qui tamen non deliquit in hoc, recuperare, ſi utili-
tas,uel neceſſitas eccleſiæ id expoſcit,1.q.5 præſentium & c. qui-
cũque.Si uero in iudicium vocatus conuictus ſit, uel timore pro-
bationum confeſſus:& propter hoc eius electio reprobetur, non
poteſt epiſcopus illa vice cum eo diſpenſare:vt in prædic.decre.ſi
alicuius.& extr.de ſimo.nobis fuit.§.1.& ſecundum hoc poteſt in
telligi 1.q.1.erga.& ext.de elec.ſuper eo.& 1.q.5.c.1.& fin. Vel dic
breuius, ꝙ in beneficio ſimplici diſpenſat epiſcopus cum capitu-
lo ex cauſa, & ſine cauſa: dum tamen id meritorum prærogatiua
expoſcat:ut in decr. ſi alicuius. in fi.& in c.ex inſinuatione. In du-
plici autem poteſt diſpenſare,etiam ea vice, ſi neceſſitas eccleſiæ
id expoſcat:ut in d.c. præſentium. alias nõ poteſt epiſcopus diſpẽ
ſare,ut in d.c. nobis fuit.§.1. Verum eſt ea vice, ſed ſecunda bene
poteſt:ut in decr ſi alicuius. in prin. & ſic c. præſentium. determi-
nat decretalem,ſi alicuius. & illa determinat illam, nobis fuit.ff.
de leg. non eſt nouum. & l. ſed & poſteriores. Quod autem dixi,
epiſcopum diſpenſare poſſe, intelligendum eſt, quando non ſibi,
ſed eo ignorante alicui de ſocijs ſuis pecunia data fuit. Si enim ip-
ſe deliquiſſet, indignus eſſe poteſtate diſpenſandi. argu. extra.de
cler.coniu.diuerſ.in fi.& innuitur hoc in præd.c. præſentium.ib.
non epiſcopo, ſed cuidam principum, &c.arg.prima.q.1.fertur
ver.vulnerato.& 26 diſtinct.vna.& uide j.de ſen.§.:vt autẽ. ver,
e ſi autem.[e] † Sed nunquid diſpenſat epiſcopus in ſimonia commiſ
20 ſa [f] circa officia mortuorum, benedictiones nubentium, ſepultu
f ras,chriſmatis uenditiones,ſacrorum vaſorum & veſtimẽtorum
benedictiones,& huiuſmodi? Dicũt magiſtri, ꝙ ſic, poſt peractã
pœnitentiam:cum non ſit prohibitum.ar.extr.de ſen.exc. cap.nu
per. Quid ſi aliquis ſimoniacè ingreſſus eſt aliquam religionem?
Dici poteſt, ꝙ epiſcopus poteſt diſpenſare cum eo,ſi eo ignoran-
te ſuit pecunia data. Alij dicũt, indiſtinctè ſtandum fore conci-
g lio generali.extr.de ſimo.c.quoniã. &c. de regularibus.[g] † ¶ Hoc
21 etiam no.ꝙ ſi aliquo ignorante ſimonia commiſſa ſit,poſtmodũ
tamen ſciens ratum haber perinde eſt ac ſi ab initio conſenſiſſet.
vt legit̃ & no.in præ.decr.ſi alicuius.& in præ.ca. ex inſinuatione.
De hac materia no.extr. de renun.poſt tranſla.in mentali vero ſi-
monia, ſufficit per pœnitentiam ſatisfacere creatori. Sed ſi papa
committit alicui ꝙ diſpenſet cum monachis ſimoniacis, ille di-
ſpenſare poterit etiam cum abbate, vt extr.de ſimonia. capitu fi.
22 50.diſtin.de his vero.extr.de ſenten excomm.nuper.† ¶ In ordi-
nato autem à ſimoniaco prælato, dicendum eſt, quòd caret exe-
cutione,donec cum eo diſpenſatum fuerit per papam, uel etiam
per epiſcopum,ut quidam dicunt,quod dic prout legi.& no. 1.q.
h 7.ſi quis à ſimoniacis.[h] † ¶ Xxiiij. Quando dubitatur,utrum iura-
23 mentum ſit licitum, uel ſeruandum, vel non ſeruandum, ad pa-
pam pertinet diffinire & decernere, vt extr.de cler. non reſi. ad
audientiam, & extr. de electio. venerabilem. §. pen. extr. de
iureiu.verum.& c.quanto.& c.intellecto.Item cum in omni iura-
i mento intelligatur eius auctoritas excepta:[i] vt extr.de iureiur.ve
nientes.§.1.& ff.ad munic.Imperatores.& 22.q.2.beatus. videtur
quòd poteſt illum abſoluere, qui iurauit: quod verum eſt ſecun-
dum d.m.inter clericos etiam in eccleſiaſticis indiſtincte,ut patet
extr. de reſcrip. conſtitutis.& de ap. dilecto. Item etiam inter lai-
cos,& in temporalibus:& ſi non abſoluat omnino, relaxat tamẽ,
ſiue ſuſpendit ad tempus ex cauſa,vt patet 15. q. 6. iuratos. extr.
de penis.c.fi.& de hæret.c.fin. Quidam tamen hoc vltimum non
reputant ſpeciale ſecundum d.m. Quidam autem dicunt ꝙ papa
diſpenſare poteſt & abſoluere aliquem à iuramento propter gra-
ue ſcandalũ,uel malũ exemplum, præcedente tamen claue diſcre
24 tionis.ſed hoc contra:niſi ſit illicitũ qđ iuratur.† Quia iuramẽtũ
& votum ſunt de iure naturali,ut extr.de iureiurã. & ſi Chriſtus.
& de voto,magnæ.& iura naturalia ſunt immutabilia,& indiſpẽ
ſabilia,vt 5.diſt.c.1.& 6.diſt.non eſt peccatum § his ita.& j.§.nũc
k breuiter. De hoc not. 15.q.6 auctoritatem.[k] Vbi autẽ qs temerè
iurauit,quod de ſui natura illicitũ eſt, & qđ ſeruatũ vergit in de-
trimentum

ADDITIONES.

a Solennia iuris. ¶ Vide cle.de re iu.paſtoralis.ad fi.ver. cæterum defectus.& ver.ſeq.Et ibi Pet.de Anc.& domi.Car.ac cæteros ſcribentes. Adde Socin, conſi.164.incip.uiſa bulla Bonifacii colum.fin. uer. nec obſtat clauſula,in 2. volu.Ludo.Roma.ſing.419.incipien.an verba reſcripti.& per Ioã. de Turre Crema.poſt Archi.& Io.de Fan.in c.Cenomanenſem.diſtin. 66. ubi plene,an ſi in priuilegijs ponatur clauſula, ſupplemus de plenitudine poteſtatis, ſi quis fuerit defectus: an omnis defectus intelligatur remotus. Hen. Ferran.

b Dicunt. ¶ Bonagui.in præ.c.illa.allegans eadem iura.

c Laicos. ¶ De terris eccleſiæ non uidetur dubium,de eo,qui mit.in poſ.c.pe. Illud dictum Specu.refert pro ſingulari, & ſequitur Lu.Roma.fin.412.incip.vacante Imperio.& ibi aſſignat rationem:quia nemo debet ponere manum auctoritate generalis commiſſionis in his quæ competunt papæ ſpeciali prærogatiua,per c.quod translationem.de offic.legati. ſed hoc eſt conceſſum ſingulariter papæ in ſignum ſingularis præeminentiæ. ergo, & c. Hen. Ferr.

d Confirmet. ¶ Etiam epiſcopos exemptos,quos tamen non transfert,ſed bene transfert abbates exemptos.Hæc patent de ele.ſi abbatem.1.& 2.reſpõ. lib.6.Adde quando valeat renunciatio facta aliter,quàm in manib. prælati, Pau.de Caſt.conſi.313.

e Si autem. ¶ Et ibi vide circa hoc dictum Ioan.de Deo.

f Commiſſa. ¶ Quod ſimonia fit patet de ſimonia,non ſatis.c.ſeq.& c.ea quę. & c.in tantum.

g Regularibus. ¶ Ber.ibi tenet primum in quarta gloſſ.quod placet reſpectu eius,quod de ſecularib.clericis,& ſimplicibus beneficijs dictum eſt s. ver.2. & ſecundum hoc conſilium loquitur de ſimoniacis:

h Simoniacis.Et 9.q.1.c.2.& de ſimon. per tuas.2.

i Excepta. ¶ Et in his, quibus ſic intelligitur excepta, dicit Hoſtien.quod poteſt ſola voluntate abſoluere iurantem, vt ſcripſi in decr. quanto, ſuper 2.gloſſ. Adde quæ conſuluit Pe.de Anch.conſil.65.de cardinalibus qui tempore Gregorij papæ iurauerant ire Saonam, & papa Gregorius nolebat quòd irent,aliquibus rationib.& allegabatur, quòd in omni iuramento auctoritas papæ intelligitur excepta:tamen ipſe ibi conſuluit,quod iuramentum deberent cardinales obſeruare:& in illo caſu auctoritas papę non erat excepta.

k Auctoritatem. ¶ Et in præ. decre.quanto.de iureiur.in gloſſ. 2. curioſus in hoc videat Tho. ſecunda ſecundæ quæſtio.89. art.9.& de uoto.in quæſt.præce.88.articulo 10.& 11.

trimentum vtriuſque ſalutis, id eſt, animæ & corporis poteſt eps̃
diſpenſare, vel potius denunciare non tenere, ſecundum Ioan de
a Deo.[a] 22.q.4 qui ſacramento.& §. ſi & c. inter cætera & c. in ma-
lis.ext de iureiur.peruenit.j.& c.ſicut ex literis. imò ẽt ipſe iurans
põt tũc auctoritate ꝓpria ꝯuenire, licet debeat pœnitere: vt ibi &
22.q.4.c.1.c.2.& c. ſeq. Si verò poſſit ſeruari, ſine interitu ſalutis
æternæ, licet aliàs temerariũ ſit, & periculoſum, nõ debet propria
auctoritate contrauenire.extr.de iureiur.ſi verò.& c.cum quidã,
§.fin & ca.verum.imo papa ſolus abſoluit a temerario iur͞o, vt in
præ.de cr.venerabilem. ar. tñ. ꝯ ꝙ etiã eps̃ in temerario diſpẽſat:
extr.de cenſib.grauis. & hoc quidã tenet, qđ eps̃ diſpẽſat in teme
rario, ſi in peiorẽ exitũ vergat: ut extr.c.Quintauallis.& c.ſi verò.
22.q.1.qui ſacramento.& §. fi. Poteſt ẽt diſpenſare epiſcopus . vt
non exigat iur͞m ab alio, cui committit curam animarum.22.q.5.
nullus epiſcopus, à contrario ſenſu: extra de iureiur. nullus. Diſpẽ
ſat ẽt epiſcopus qñ eſt ꝯ primũ, & eſt illicitum.extr.co.ueniẽs.&
c.quanto.& qñ eſt ꝯ libertatẽ eccleſiæ, extr.de maior. & ob. dile-
cti.& qñ eſt ꝯ honeſtatẽ ſtatus naturalis. extr. de iureiur. Quinta-
b uallis. ſ͞m Io.de Deo.[b] Item vr̃ ꝙ epiſcopus poteſt interpretari, ꝙ
25 quis non ſit periurus.extr.de pig.ſignificante.† Item papa no. ext.
c de iureiu.debitores.[c] ꝙ epiſcopus diſpenſat in iur͞o dolo , vi , vel
metu extorto.15.q.6.c.1 & 2. 22.q. 4.inter cætera . Si tñ ſit metus
talis, qui potuerit cadere in conſtantẽ virum: vnde ipſe not. extr.
qđ metus cauſa.ad aures.& de iureiur.c 2. qđ abiuranti res eccle
ſiæ ſuæ, dari poteſt licentia repetendi illas, vel iurans ꝯſtituet acto
rem qui repetat. Si aũt abiurauit res proprias ẽt vi , vel metu: tale
iur͞m obligat, & ſeruari debet, donec iurans per epiſcopum abſol
uatur . Eo vero per ep͞m abſoluto , repetere põt.extr.de iureiu.ſi
vero. prius tñ quam eps̃ abſoluat, debet inquirere vtrum fuerit ta
lis metus, qui cadere potuerit in conſtantem virum : vt ff. quod
metus cau.l.metũ.ext.c.ad audientiã. Sed quandiu eps̃ aliter com
mode prouidere poteſt, non debet abſoluere à iur͞o . Tutius autẽ
vr̃, ꝙ epiſcopus nõ abſoluat à iur͞o dolo, vi uel metu extorto, nec
etiam legatus de latere: & ſic vidimus plures legatos ſeruare.ar.in
præ.c.ad aures.& extr.de iureiu c.2.& c ſi verò. & ca.verũ. Etiam
d in hoc vr̃ concordare dñs meus, & Io de Deo , dicentes[d] ſolum
papam diſpenſare poſſe, vbi vtraque ſalus ſeruari poſſit. Vide in
præ c.ſi uero.& ca.verum.extr.quod metus cauſa.cũ dilectus.22.
q.4.§.fi.& in præ.c. venerabilem. Quidam autem dicũt iur͞m per
metum, qui cadere poſſit in uirum conſtantem extortum, nõ ob
ligare: ut extr. de iureiu. cum contingat . Quod eſt uerum in iura-
mento de ſui natura illicito præſtito , & etiam in iuramento per
e coactionem abſolutam extorto: ut in c. uerum.[e] aliàs enim bene
26 obligat.† ¶ Diſpenſat etiam epiſcopus ex cauſa in iuramentis lici-
tè præſtitis, vt 15.q.6 nos ſanctorum. & c.iuratos. Hinc eſt ꝙ ſi iu
raui tibi certa die reſtituere gladium , & medio tempore efficeris
furioſus, non debeo tibi reddere: 22.q.2.nec quis. hoc caſu tamẽ
f eſt neceſſaria diſpenſatio : vt quidam [f] dicunt. ¶ Poteſt etiam
epiſcopus iuramentum in melius commutare, Hinc eſt, ꝙ ſi quis
iurauit ire ad ſanctum Iacobum, & vtilius ſit ire vltra mare: bene
poterit commutare: ſic & in uoto contingit: vt extr. de iureiu.per
uenit.2. & ꝙ epiſcopus poſſit licita iuramenta in melius commu-
tare, patet : quia iur͞m non magis obligat , quam votum: maximè
cum iuratur quod nulli eſt vtile , & alicui eſt damnoſum : putà, ſi
qs iurat, ꝙ nõ loquetur cũ P.nec cum eo comedet, nec ei ſeruiet,
& ſimilia: niſi fortè hoc iuret , vt peccandi occaſionem vitet , nec
ob. extr.de reſcri.conſtitutus. quia ibi loquitur de illicito iuramẽ
to uniuerſitatis, quod conſenſu ſui epiſcopi debuit præſtari: & iõ
nõ potuit ibi epiſcopus diſpenſare: & forte iur͞m vniuerſitatis ne-
quit epiſcopus propter ſcandalum in aliud commutare, uel in eo
27 diſpenſare: licet hoc poſſit in iur͞o priuatæ perſonæ. † ¶ Item nec
ob.præ.decre. venerabilem. vbi dr̃, ꝙ papa conſuli debet, vtrum
iur͞m illicitum ſit: quia circa ardua negotia, & circa magnas perſo
nas poteſt fortè pp̃ ſcandalum ſolus papa in talib. interponere
partes ſuas. Vel loquitur ibi de licito, uel ſaltem in dubio iur͞o , in
quo ſolus papa poteſt dare auctoritatem contraueniendi ſine cõ
28 mutatione aliqua.† ¶ Hóc quoque notandum eſt , ꝙ ſi aliqui iu-
rant ſe facturos aliquid quod pertineat ad cultum Dei, aut ad reli
gionem, vel pietatẽ, nequeũt ſibi remittere talia infra: puta ſi duo
iurant ire vltra mare, & ibi Deo militare; aut religionem intrare:
aut duo uel tria pſalteria pro inuicem dicere: vel ſi piſtores, uel ali
qui mechanici iurant de lucro certam portionem præſtare fabri
cæ eccleſiæ , uel in alios pios uſus: poſſunt tñ in primo exẽplo ſibi
remittere, ꝙ ſimul non uadant ultra mare, ſed nõ ꝙ non uadant,
Si aũt iur͞m reſpicit temporale commodum aut præter illud iura
mentum tenentur facere quod iurant: puta, qa carnifices iurant
non uendere carnes infectas pro ſanis: uel mercatores, ꝙ non ſo-
phiſticabunt merces ſuas: uel ꝙ propter prolixiorem terminum,
29 carius non uendent.† ¶ Et tunc nequeunt ſibi remittere, quia pro
pter animarum ſalutem ſic iuratum eſſe uidetur. Aut non tenen-
tur ſine iuramento ſeruare , quod iurant , ſed ſolum ex iuramen-
to: & tunc ſubdiſtingue: quia ſi obſeruantia iuramenti ſpectat tan
tum ad commodum uel incommodum iurantium , & iurant de
dando, uel faciendo, uel non faciendo aliquid alteri, uel ab altero,
poſſunt ſibi remittere: ut ſi aliquis iurat alij librũ ſcribere, uel do-
mum , uel aliquid aliud facere : & alius iurat ei mercedem redde-
re: uel quando duo ſocij iurant de communicandis omnib. lucris.
Si autem non iurent ſuper aliquo dando, uel faciendo, uel non fa
ciendo adinuicem, ut dictum, eſt: ſed alias iurant aliquid ſe factu-
ros, uel non facturos , nequeunt ſibi remittere. Similiter cum iu-
rant , & non intendunt ſe obligare Deo , ſed tantum homini, ni-
30 hilominus non poſſunt abſolui ab homine. † Si iurant aliquid ſe
facturos in fauorem Dei, ſicut ſi iuraſſem tibi quòd darem 10. Ti
tio in fauorem Titij, non poſſes mihi remittere hoc iuramẽtum,
g ſecundum Ray.[g] De hoc j.in tractatu libel.de iurriurã. uer.is,q.[h]
h ¶ Is quoque, cui iuratum eſt , poteſt relaxare iuramẽtum, ut extr.
eod. capitu. 1. & de uſur. conſuluit.uer. & utrum. & uide infra §.
31 cõſequenter uer.ceterum.† ¶ Vigeſimoquinto. ipſe tantum, uel
is, cui ſpecialiter ipſe commiſerit, poteſt abſoluere excommuni-
catum à ſe: quia eius eſt ſoluere , cuius eſt ligare: ut 21. diſtinct. in-
ferior.extr.de ma. & ob. cum inferior , uel eo defuncto eius ſuc-
ceſſor, ut extr. de ele. uenerabilem.§ rationibus.uer.fuit quoque.
& extr.de off.or.paſtoralis.§.1. uer. ad quod. ¶ Vigeſſimoſexto.
Ipſe ſolus poteſt abſoluere à ſentẽtia ſua.& non legatus : ut ſuprã
& extr.de elec.uenerabilem.16.quæſtio.1.frater. & à ſententia ſui
delegati, uel legati cuius iuriſdictio expirauit, & cui nullus ſucceſ
ſit in officio ſibi iniũcto , ut in præ.uer.ad qđ. & extr.de off. dele.
querẽti.extr.de ꝯceſ.præ.qa diuerſitatẽ.extr. de off. leg ſtuduiſti.
32 † ¶ Vigiſimoſeptimo. Si lex ſeu ꝯſtõ dñi papæ, uel legati ſui obſcu
ra ſit, & legatio ſit finita, nec alius legatus illi ſuccedat in prouin-
cia illa , uel ſi quæratur de diſpenſatione in caſibus illis , qui per
eaſdem leges ſunt ſedi Apoſto. reſeruati , ad ſolum papam perti-
net declaratio & diſpenſatio argu.in concor. ſupra uerſicũ pro-
xi.inductis . exemplum de declaratione legis ſummi pontificis ex
tra.de ſimo.per tuas.& de ſenten.excom. inter alia.extr. de offic.
dele.ſuper quæſtionum.§.intentionis.25.quæſtio.1.§.ſi ergo.uer.
ipſi namque ſoli. extr. libr. 6. in conſti.Gre.X de ele. nemo & de
ſenten.excomm. præſenti Item ipſe renouat leges imperiales , ut
i in conſt. Gre. X. de poſtul.properandum .[i] Item exemplum de
lege, ſiue de conſtitutione legati , extr.de loc. & con. capitu.1. &
extr.de conſan. & aff quod dilectio . Ipſe idem tamen legatus be-
ne declarat ſuam conſtitutionem: extra, de uerb. ſign.ex parte 2.
Item ipſe interpretatur proceſſum ſui legati, ut extr. de ele.capi-
tu.uenerabilem.& de ap nouil. legatus etiam poteſt ſuam conſti-
tutionem interpretari: ut extr.de uer.ſign.ex parte. 3. & in præ.§.
ſi ergo . Item legatus interpretatur mandatum domini papæ , ut
33 extr.de poſtu.præ.capit 1.& iunge quod eſt.infra uerſi.30† Item
quandocunque epiſcopus diminuit pœnitent iam iniunctam à
k papa, ut 50.diſt.accedens.33.q.2.latorem.[k] C.de epi.& cle.auth.
interdicimus ¶ Vigeumooctauo. Ipſe ſolus abſoluit participan
tem ex

ADDITIONES.

a Ioan.de Deo. ¶ Vbi ſtatim dicam.
b Io.de Deo ¶ In libello Diſpenſationum, arti.6.in 5.col.
c Debitores. ¶ Vbi ſcripſi ſuper gl.2.
d Dicentes. ¶ Vbi s̃.art.6.2.col.
e Verum. ¶ Ego planè ſto illi decr. in eo quod dicit finis. ut etiam ibi ſcripſi in ultima gl.
f Vt quidam. ¶ Inno.& Hoſt ubi s̃. & eſt una ratio quare non extenditur ad hunc caſum: quia de illo non præſumitur cogitatum, Secunda propter conditionem ſubintellectam , ſi res in eodem ſtatu permanſerit, ibi vide, Adde, ꝙ iuramentum habet has ſubintellectas clauſulas: ſ. facultatem adimplendi, item rei perſeuerantiam, item veriſimilitudinem, item præcogitationẽ. Vide eundem Io. And, in regula, in malis.in j.col.de regulis iuris, li.6.extr. in mercu, Adde ꝙ pro hoc facit, quod conſuluit Fede.conſil, mihi.249. ꝙ iurans ſoluere creditori, ſi creditor banniatur, non efficitur periurus, imò dicit ꝙ iudex ſecularis vigore illius iuramenti, nõ poteſt ipſum cogere, ut ſoluat fiſco tanquam ſucceſſori illius damnati, alleg. Hoſt. ita tenere in c.ſignificauit, de cenſib. Iac, But. in l.his conſequenter, ff fa.er. & Compoſte. extr. de reſcr.c.mandatum. Et iſto caſu quis poteſt allegare de iure tertij. ut ibi p eum. Adde tu quoad ſolutionem, quam facit Spe. circa ardua, &c. quod hoc ſequitur do. Abbas Sicu, in ſua quadam diſputat. 2. in ordine, in 11. columna, ubi pulchre ad propoſitum, Item do. Ant. de Bu. in c.1, & ibi etiam Ab. Sicu. Item Felin. ad ſaturitatem extr. de iureiur.
g Secundum Ray. ¶ Qui de hoc tractat in Summa de iuramentis & periuriis, paulo ante finem.
h Is qui. ¶ Et ibi allegat decreta. præterea. extra, de ſpon. vbi de hoc ſcripſi ſuper ultima glo.
i Properandum. ¶ Quam hodie non habemus. innouabat autem l. rem nõ nouam, §. patroni, C. de iudiciis, circa iuramẽta aduocatorum, taxabat autem ipſorum & procuratorum ſalaria.
k Latorem. ¶ Vt ibi nota. in utroque c. id fuit de ſpeciali mandato papæ, qđ aliàs non licuiſſet, facit quod no. de ſortile. c. 2. in gl. 2. & de accuſat. cum P. in ult. glo. auth. interdicimus, eodem modo ſolui poteſt, licet ſolutione non egeat. 96. diſt. c.1. de conſti. eccleſia.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tem ex certa ſcientia in diuinis officijs excõicato à ſe, ut extr. de
a ſen.excõ. ſignificauit. communiter tamen aliter illud intelligit.[a]
¶ Xxix. Si ipſe aliquem excõicatum ex certa ſcientia ſalutauerit,
vel aliter ei participauerit, p̃ſumitur ꝙ eũ uelit abſoluere eoipſo.
extr. de ſen.exc. ſi aliquando. & ar. ext. de priu. cum olim eſſemus.
§. fi. & 63. diſt. cum Adrianus. & de conſe diſt. 2. pacem. ar. cõtra:
quia formã nõ ſeruauit in abſoluendo, ut extra, de ſent. exc. cum
deſideres. §. fi. & c à nobis. Sed dic, ꝙ princeps ſola uolũtate abſol
b uit ſicut & ſola uoluntate manumittit, ut ff. de manu. apud eum.[b]
34 † ¶ Xxx. Qñ lator canonũ ſibi abſolutionẽ retinet: inferior ab-
ſoluere non poteſt: alias aſit vr̃ abſolutionẽ alijs ↄceſſiſſe, ut extr.
de ſen.exc. nuper. §. in ſecunda. verſ. in ſecundo Et idem intellige
c de conſtitutionib. legatorum ſuorum[c], ex quo legatio eſt finita,
nec aliquis legato ſuccedit, cum in talibus nullus ſit ſuperior, ni-
ſi papa, vt ſ. uer. 26. & ver. 27 Is autem caſus plura mẽbra comple
ctitur: nam in pleriſque caſibus papa ſibi retinet abſolutionem &
diſpenſationẽ, vt patet in noſtro aureo Repertorio in ti. de pę. &
d re. §. ſequitur. ver. item habens ab ipſo & ſe.[d] † ¶ Xxxj. Solus papa
35 diſpenſat cum eo, qui irregularitatem incurrit, vt 11. q. 3. ſi quis
damnatus. extr. de eo, qui fur. or. ſuſ. veniens. extr. de ſent. exc. cũ
illorum & c. cum medicinalis. §. pe. & de re iudi. cum ęterni. & is
caſus multa membra includit, cum in multis caſibus irregularitas
cõtrahatur. ꝙ dic, vt j. §. iuxta. & § ſi quis autem. & ſeq. ¶ Xxxij.
Si quis ſuſpenditur pro eo, ꝙ hæreticis eccleſiaſtica ſacramenta
miniſtrat, citra ſedem Apoſtolicam abſolui non poteſt, ut ext. de
e hæreticis. excommunicamus §. ſane clerici.[e] † ¶ Xxxiij. cum cau-
36 ſa defert ad ipſum, ad eum pertinet examinatio & diffinitio. nec
legatus ſe intromittere poteſt: ſiue deferatur per relationem fa-
ctam, uel pollicitam, ut C. de app. ex eo ext. de præb. dilectus. extr.
de off. leg. licet, ext. de appel. intimaſti. ſiue per commiſſionem, ut
extra. de off. leg. ſtuduiſti. ſiue per querelam. 2. q 6. quoties. & cap.
anteriorum. §. ad hoc. ſiue per poſtulationem porrectam, vt ext.
de poſtul. præl. bonæ. 2. §. nec nocebat. ſiue per reuocationem à ſe
factam. ff. de iud. iudicium ſoluitur. ext. de app. vt noſtrum. extra,
de procur. auditis. de quo not. j. de remiſ. §. nunc videamus uerſ.
idem etiam eſt ſiue per app. ut 2. q. 6. Decreto ſiue alio quocunq;
modo: imo in his omnibus eſt ſuperioris iuſſio, deciſio, uel reſpõ
ſio expectanda, ut 3. quæſt. 6. multum. 6. quæſtione. 3. denique. C.
de rela. l. j. & 2. & in præ. cap. Decreto. Poteſt tamen legatus cau-
ſam app. ad papam interpoſitæ, examinare, non ut ei præiudicet,
ſed ut magis inſtructam remittat, & ei creditur in hoc: ut extr. de
app. conſtitutus. ubi de hoc. & de accu. ad petitionem. 2. q. 6. De-
creto 2. quæ j. nomen. extr. de ſta. regu. ea, quæ uerſi. hæc eadem.
Quod verum eſt, niſi cauſam iam examinatam ad papam remiſe-
rit: quia poſtea ſe intromittere nõ poteſt, cum deſierit eſſe iudex
ſecundum B. ut in præ. Decre. licet. & de poſtu. prælat. bonæ & ui
37 de ſ. §. ſupereſt. uer. item is cui. † ¶ Circa hoc tamen ſciendũ eſt,
ꝙ qñ appellatur, maxime extraiudicium, ſi appellatus coram eo,
à quo appellatum eſt, vel coram alio ſuperiore, uel etiam coram
quocunque alio, ius ſuum ſuper eo, ſuper quo appellatum eſſe
dicitur, proſequitur: appellans vero cõtam illo excipit, ꝙ ipſe ap
pellauit ad papam: quare ille non debet ſe ſuper hoc intromitte-
re: appellatus autem appellationem negat: uel eam confitetur, ſed
dicit, ꝙ per eam non eſt tranſlata iuriſdictio ad eum, ad quem ap
pellatum eſt, uel dicit tẽpus proſequendæ appellationis elapſum
eſſe: Bene audiet ille huiuſmodi replicationes & probationes ſu-
per eis, ar. extr. de app. Romana. § ſi vero uocatis lib. 6. Niſi forte
ſuperior iam inceperit de cauſa app. cognoſcere: quia tunc cau-
ſam à iudice app. attentatam, nullo modo inferior tangere debet
ext. de offi. dele. paſtoralis, non ergo derogat appellationi ad pa-
pam interpoſitæ legatus, qui alias de cauſa cognoſcere poterat,
uel etiam quilibet ordinarius cognoſcẽdo, vtrum appellatio de-
tulerit cãm ad ipſum,[f] vel penes illũ iuriſdictio permanſerit. Imo
ſententia ſuper hoc lata partibus præiudicat, niſi fuerit appellatũ
ff. de iudi. ſi quis ex aliena. & extra, de app. ſolicitudinem. Et ſic in
quæſtione, quæ inter archiepiſcopum Piſanum, & commune ci-
uitatis Piſanæ uertebatur, proceſſi: licet pro parte communis Pi-
38 ſani ad ſedem apoſtolicam appellatum eſſe diceretur. † Nõ enim
paſſim eſt admittenda quælibet appellatio: imo diligenter conſi-
derare debet is, à quo appellatur, an debeat illi deferre, ut not. j.
de appel. nunc dicamus. ¶ Xxxiiij. ſi dubitatur de reſcripto Apo-
ſtolico contentioſo, vtrum per aliud reſcriptum eiuſdem reuo-
cetur, Apoſtolicus ſolum hoc diffinere poteſt, ut extra, de offic.
deleg. c. 2. Idem eſt in gratioſo, ſcilicet in priuilegio, ut ext. de iud.
cum ueniſſent. & de confir. vtil. vel inuti. c. 1. & 2. Siue diffinitiuo
extr. corpus iuris canonici uacante, ut ext. de fide inſtr. paſtoralis,
39 ſine incluſo, ut vt ſ. verſic. 27. † ¶ Xxxv Si de fide, uel fidei articu-
lo dubitatur, hoc per papam diffiniri debet: vt ext. de bap. maio-
res. in princip. extr. de hære. cum Chriſtus. & in Decret. Greg. 10.
lib. 6. de ſum. trin. fideli. ut ibi dixi. 24. qu. 1. quoties. 12. diſtin. præ-
ceptis: etiam ſi indubitatum ſit; ex quo in dubium vertitur. C. de
ſum. tri. l. fi. unde & de ſacramẽtis eccleſiaſticis ſentiendũ eſt pro-
ut ipſe ſentit, extra, de hęret. ad abolendam. argum. tamen ꝙ per
eius legatum, uel etiam per epiſcopũ quæſtio fidei poſſet cogno
g ſci. 16. q. 1. frater noſter. circa medium[g]. ¶ Xxxvj. ipſe diſpenſat,
vt quis habeat plura beneficia cum cura, uel plures perſonatus
cum cura. 21. q. 2. ſicut. quod dic ut j. §. uidendum. uerſic. duplex.
40 & ſeq. † ¶ Xxxvij. pronunciat electionem & prouiſionem, quæ
nondum facta eſt, ſi eam contingat fieri irritam & inanem: vt ex-
tra, de elect. innotuit. § fina. extra, de præben. inter cætera. quod
alius facere non poteſt, ſecun. domin. meum: quia tractus futuri
temporis non pertinet ad inferiorem iudicem in hoc caſu: ut ff.
de uſur. l. 1. § 1 Vnde gradus qui non eſt, rumpi nõ poteſt. ff. de in-
iuſt. rupt. & irr. teſt. l. nam & ſi ſub conditione. Delegati ergo in-
quorum literis non ponitur hæc clauſula, ſi ipſa uti præſumunt
abutuntur, ſecundum eum. Alij tamen contradicunt. argument.
pro eis extra, de conceſ. præben. quia cunctis. §. non ſic. quia om-
nia videntur ei commiſſa, &c. ut extra, de off. dele præterea. Sed
h ipſe reſpõdet, quod bene poteſt aliter expediri.[h] ¶ Xxxviij. Edit
legem generalem. ext. de conſtit. cap. 1. & fin. 4. diſtinct erit. C. de
ſum. tri. cunctos. & per hanc approbat conſuetudinem: quæ alias
non excuſaret, ut extra, de tempor. ordinand. capitul. 2 extra, de
conſec. eccleſ. uel alta. aqua. extra, de cog. ſpiritu ſuper eodem.
41 † ¶ Xxxix. approbat electum in Imperatorem, & ↄfirmat, uel in-
firmat electionem ipſius gratificãdo cui uult, cum ſint plures in
diſcordia electi: conſecrat & iniungit, & coronat ipſum, ut extra,
i de elect. uenerabilem[i]: & etiam iuſtis ex cauſis repellit, ut ibi. &
etiam iam coronatum deponit, ut extr. de re iudi. ad Apoſtolicę.
lib. 6. Item ordinat eum. Nam imperator ordinem habet, ut 63.
diſtinct. Valentinus in fine. & §. principibus. in fin. Dicunt enim
quidam, quod habet ordinem ſacerdotalem, prout not. ff. de re-
k rum diui ſacra.[k] Alij dicunt, quod eſt ſubdiaconus. Tertij dicũt,
quod non eſt ſubdiaconus, ſed epiſcopo in officio ſubdiacona-
tus miniſtrat. Tu dic, quod nullum habet ordinem. & quod dici-
tur in præd. cap. iuxta ordinem meum. expone. id eſt, officium. ha
bet enim characterem militarem, ut 1. q. j. quod quidam. 50 diſt.
ſi quis poſt. ¶ Xl. Facit concilium generale: ut 2. quæſt 6. ideo. 17.
diſtin. per totum quod dic ut ſ. §. ſupereſt. ver. ſed nunquid le ga-
tus. ¶ Xlj. canonizat & approbat ſanctos, & in catalogo ſancto-
rum ſcribi facit nomina eorundem: & aliter nullus quantiſcun-
que fulgens miraculis, debet uenerari pro ſancto. extra, de reli-
l quijs & ueneratio. ſanctorum. capitu. 1[l] extr. de teſti. uenerabili.
42 † ¶ Xlij. De aliquo facit nihil, mutando etiam rei naturam: ut C.
de rei uxo. act. l unica. reſpon. 1. Ad idem ext. de exceſ. prælat. tan
ta. § 1. in fin. Immutat ergo ſubſtantialem rei naturam, puta faciẽ-
do de illegitimo legitimum: ut ext. qui fil ſint legi. per uenerabi-
lem. & de monacho canonicum: vt 74. diſtinctio. quorundam. Et
de monacho non monachum, & de capaci non capacẽ, & huiuſ-
modi. j. uerſicul. proxim. ¶ Xliij. De nihilo aliquid facit, ut extra,
de tranſact, capitu. 1. 3. q. 6. hęc quippe. ext. de conceſ. præb. con-
ſtitutus. 2. q. 1. in primis. & ſ. uerſicu. 18. ſ. uerſi. proximo. ¶ Xliiij.
ſemper & ubique pallium portat, quod nulli alij licet, ut extra,
de uſu pal. ad honorem. ¶ Xlv. concedit pallium inſtanter peten-
ti. 100. diſtinctio. priſca. & cap. optatum. ext de elec cap. ſignifica
ſti. quod nullus alius poteſt, etiam legatus. ut ext. de uſu. pal. ex ce
43 ptis patriarchis, ut ext. de priu. antiqua. † ¶ Xlvj. Solutus eſt legib.
ff. de

ADDITIONES.

a Intelligitur. ¶ Ad hoc omnino uideas quod ibi ſcripſi ſuper. j. glo.
b Apud eum. ¶ Dicas hoc uerum, ſi id exprimat: alias non, per cle. de ſen. ex-
com. ſi ſum us.
c ſuorum ¶ Scilicet quę abſolutiones reſeruant.
d Et ſeq. ¶ Scias ꝙ inter caſus excommunicationis iuris noui, quos notaui,
de ſen. excom. eos, qui reſeruati ſunt. ver. 23. 29. & 30. iſte tamen ſub condi-
tione. & 162. qui not. in cle. de ſent. excom. c. 1. ſunt 16. reſeruati, qui ibi ex-
primuntur in glo. & ſic ſunt 20. iuris noui reſeruati. & ſic bene dixit Gul. ꝙ
iſte caſus plures complectitur. Adde an excommunicatus a ſancta ſyno-
do, & abſolutus à papa, abſque alia citatione ſit uitandus. Roman. con-
ſil. 354.
e Clerici. ¶ Vide infra, 83.
f Ad ipſum. ¶ Satis uidetur hoc procedere, etiam in appellat. de quibus. lo-
quitur Decr. quamuis. de elect. lib. 6. & c. 1. ſi poſtquam. & c. prouida. Nã ẽt
in illis non omnis appellatio deuoluit: ſed interpoſita in ſcriptis, & ex cauſa
probabili. Item poſſet eſſe ab illo canonice receſſum. & ut ibi patet, de hoc
cognoſcit inferior: antequam ſit præſentata papæ. ut ibi. & facit quod no. in
c. quamuis. in glo. ergo ſi.
g Circa medium. ¶ Solue, ut ibi not. & 80. diſt. c. 2.
h Expediri. ¶ Super hoc ultimo uide quod ſcripſi de conceſ. præbẽ. ſi ſoli. lib.
6. ſuper gl. no. ſuper primo, quæ tractat, an ipſe ſolus apponat decretum, ui-
de quod dixi de præb. ſi apoſtolicæ. eo. lib.
i Venerabilem. Et in cle. de iureiuran. Romani. in prin.
k Sacra. ¶ Vide j. §. diſpenſatio. uerſi. ius autem.
l c. 1. ¶ De hoc no. plene eo. tit. c. vno. lib. 6.

ff.de legib.l.princeps.& 25.q.j.c.ideo permittente.§.ſi ergo. pro
pe principium.verſi.ita ergo.quia nulli ſubeſt,nec ab aliquo iudi
catur,vt ſ.verſi.1.decet tamen ipſum ſeruare iura;vt C.de legib.
digna vox.extr.de ſup.neg.præla.licet.11.q.1.peruenit.9.q.3.ipſi
ſunt.&c.patet.9.diſt.iniuſtam palea eſt,& in præ.§ ſi ergo. verſic.
hinc etiam.de eod. Vnde Chriſtus volens baptizari à Ioanne, di-
xit:Sic nos decet omnem iuſtitiam implere:vt in Euangelio Mat
thæi legitur,3.cap. ¶Xlvij. Appellatur ad eum omnibus medijs
omiſſis.2.q.6 capit 2.3.4.& 5.ext.de app.dilecti.licet ſit arg. ſ. 2.
a quæſt.6.Decreto.[a] Alias,autem gradatim eſt appellandum,ut 2.q.
6.metropolitanum.11.q.j.peruenit.in Auth.col.4.de appe. & in-
tra quæ tempora.§.illo videlicet.qui.§.eſt 2.q 6.anteriorum.ver-
ſi.illo.de legato not.ſ.§ ſupereſt.uerſi.illud autem. ¶Xlviij. Sen-
tentia eius facit ius, ſi animo ius condendi pronunciat.extr.de re
44 iudi.in cauſis.†¶Xlix.Abbate & monacho contradicentibus.po
teſt monachum extrahere de monaſterio,& alicui epiſcopo, vel
principi in ſocium aſſignare,uel ſecū tenere.9.q.3. per principalē
octaua diſtinctio.quæ contra mores.11.quæſtione. 9. qui reſiſtit.
nec mirum. Nam & ſecundum quoſdam de monacho poteſt fa-
cere non monachum:prout not.ext.de ſta.mo. cum ad monaſte-
rium.in fi.¶L.Diſpenſat in criminib.quę ſunt maiora adulterio;
epiſcopi vero poſſunt in adulterio,& in minorib.vt extr.de iudi.
at ſi. Vtraque tamen regula fallit prout dicam j. de diſpenſat. §.
nunc breuiter.& §.nunc de epiſcoporum.in verſicul. in his ergo.
¶Lj. Canonica impedimenta matrimonij aliquando reſtringit
& annihilat:vt patet ext.de conſang.& affi.non debet. 35. quæſt.
3.quædam lex.& c.quod ſcripſi.j.uerſic.75.¶Lij.Ipſe ſolus licite
b ordinat[b] extra quatuor tempora in feſtiuis diebus, puta Domini-
cis,ut ext.de tempo.ordin.c.1.& cap.de eo. & ſi alius hoc fecerit
papa ſolus cum taliter ordinato,& cum ordinatore diſpenſat: vt
eo.tit.cum quidam & argumen eodem titu.dilectus.Sed videtur
quod archiepiſcopus diſpenſare ualeat cum taliter ordinato: vt
eodem.tit conſultationi.Sed illud intelligunt quidam ibi ex ſpe-
ciali domini papæ mandato factum eſſe:vt eodem titul. cum qui-
dam. Alij contra:ſed ſi ordinatus ab alio,quam à papa extra ſtatu
ta tempora,vel alias illicite celebret ante diſpenſationem obten
tam,ſolus papa cum eo diſpenſat,ut quidam dicunt,quod dic,ut
j.de diſpen.§ nunc de epiſcoporum. verſi.prohibetur.¶Liij.ipſe
ſolus una & eadem die ad duos ordines ſacros promouet aliquē;
ut eod.titul.dilectus.ſed ſi ab alio promotus ſit, potuerit cum il-
lo epiſcopus diſpenſare, vt dicunt quidam, cum non prohibeant
ut ibi. Alij contra de hoc in præ verſi.prohibetur.¶Liiij.Promo-
tum à ſe,uel a prædeceſſore ſuo,ipſe ſolus ordinat;ut ext. de tem.
c ordi cum in diſtribuendis.[c] ¶Lv.Ipſe ſolus facit ordinationes in
die ſuæ conſecrationis:ut ext.de ele quod ſicut.§.ꝑpterea ¶Lvj.
Ipſe ſolus poteſt beneficia vecatura conferrre:ut ſ §.nunc tracte
45 mus in prin.& uerſi.de illo †¶Lvij ipſe ſolus poteſt auferre vni,
& dare alteri.24.q.8.conuenior.& c.ſeq.in fin.12.quæſtio.2.futu-
ram.Quod non poteſt legatus, vt ſ.uerſi.11.Solus enim princeps
d poteſt aliquem iure ſuo priuare:[d] vt in præ.concor.& C.de qua-
dri.præ.bene,& 9.quæſt.3.cuncta.& ca.per principalem. ¶Lviij.
Ipſe poteſt contra omnia ſtatuta & concilia venire: vt ext.de ele.
ſignificaſti quod non poteſt legatus in præ verſic. de illo. ¶Lix.
Ipſe concedit epiſcopalia inſignia abbatibus & inferioribus, puta
mitram, anulum,baculum paſtoralem,ſandalia,& ſimilia: prout
not.in Sum.do.m.in titu.de uſu pal §.& quibus diebus.uer. & no
e tandum.j.uer.79 [e]Vel quod aliquis faciat ante ſe crucem porta-
ri.ut ext.ut lite pen.cap.1. quod tamen fieri non debet in præſen-
tia eius uel ſui legati,ut extr.de priuile antiqua. & archiepiſcopi
inſignia ſua recipiunt de corpore beati Petri:ut extr.de elec. ſigni-
46 ficaſti.ad fi.†¶Lx Ipſe concedit laico ſpiritualia:puta ius eligen-
f di,[f] vt ext de iure pat.nobis fuit.& eccleſias & decimas,eximendo
ipſum à præſtatione decimarum, ut extra.de deci. à nobis. quod
alius facere non poteſt:ut extr.eo.tit.quamuis.& cap.tua.& j. ad
idem, 2.quæſt. 5.Mennam ibi, coram te.& c.32.diſt.c. præter hoc
§.ad hoc.uer ſcribit enim.ubi videntur ſpiritualia. ſiue cauſæ ſpi-
rituales laicis delegari, quæ tamen ſunt eis alias interdicta: ut pa-
tet ext de conſtit.eccleſia.& de reb.eccle.alie.uel non.cum laicis,
96.diſt.bene quidem.extr.de iudicijs decernimus. de hoc extr. de
arb contingit.¶Lxj.Concedit presbytero, quod poſſit infantes
chriſmare in fronte.95.diſt. peruenit. quod à nullo alio fieri po-
teſt,ut ext.de conſue.quanto.& de ſacra vnct c.unico, §.qnia ue-
47 ro.uerſicu.per frontis.& de conſecra ecc.uel altar.aqua. ¶Lxij.
Ipſe ſedet in ſede illa,quam Dominus ſibi in perſona beati Petri.
ſpecialiter elegit,ut extr.qui fil.ſint leg.per venerabilem §.ratio-
g nibus.verſic.ſane. [g] ext de bap.maiores.in princip.19.diſt. enim-
uero.Ideoque ſummus pontifex appellatur:ut ext.de ſtat. mona.
cum ad monaſterium in fin.ad idem.19.& 20.& 21.& 22.diſt.per
totum.¶Lxiij.Approbat ſcripta aliorum & conſilia, ext.de ſum.
tri.c.2.in fin.19.diſtin ſi Romanorum.15.diſtin.ſancta Rom. 17.
48 diſt.regula.ext.de hæreticis.cap.fraternitatis.†¶Lxiiij.Ipſe ſolus
diſpenſat cum filio ſacerdotis,ut habeat eccleſiam, in qua pater
eius immediate miniſtrauit ſecundum Gof.ut ext.de fil. presbyt.
h dilectus.[h]¶Lxv.Ipſe ſolus diſpenſat cum illegitime nato.ꝙ dic,
vt j.tit.1.§.nunc de epiſcoporum.uerſicu. utrum autem. ¶Lxvj.
Ipſe ſolus diſpenſat cum ſuſpenſo, ſeu interdicto ab homine, uel
excommunicato celebrante,de quo dic,ut j.d.§.nunc de epiſco-
porum. verſic.ſed nunquid poteſt. ¶Lxvij. Ipſe ſolus abſoluit in-
cendiarios,poſtquam ſunt excommunicati denunciati, ſecundū
i Ioan.De Deo:[i] ut extr.de ſenten.excommuni. conqueſti.& c.tua.
¶Lxviij.Ipſe ſolus abſoluit occiſores clericorū: uel ſi alias leſio
ſit enormis,vt j.§.nunc dicamus. verſi circa. ¶Lxix.Ipſe ſolus di
ſpenſat.ut nouitius uel homo alterius profeſſionis fiat abbas, ſe-
K cundum Papiam & Ioan.de Deo [k]ut extra,de elect.c.officij. Alij
contra,ut j.d.§.nunc.de epiſcoporum.uerſi. 52. & §. conſequen-
l ter. verſic.legatus.[l]¶Lxx.Ipſe ſolus diſpenſat,ut monachus, laī-
cus,uel in minoribus ordinibus exiſtens fiat epiſcopus. 61. diſtin.
miramur.63.diſtinc. Valentinianus.61.diſtinct capitul.Oſius epi-
ſcop.§ ſed aliud. ſ. verſicu.13. ¶Lxxj Ipſe ſolus diſpenſat cum il
m lo [m]qui ſcienter excommunicatus ordinem recepit,ut extra, de
ſenten,excom. cum illorum.§.1.& hoc ſiue ſciat ius, ſiue ignoret
& etiam quod plus eſt, ſi non recordabatur de facto propter qđ
excommunicatus erat, quia in culpa eſt: nec poteſt cum tali epi-
ſcopus diſpenſare, ſecundum Papiam:ut ibi.¶Lxxij. Ipſe ſolus di
ſpenſat cum ordinato in apoſtaſia,ut extra,de apo.cap.fin. argu.
tamen contra,ꝙ etiam abbas hoc poſſit:ut extr.de temp,ordi.ex
n parte.[n] ¶Lxxiij.Cum ordinato a ſchiſmatico ſolus papa diſpen-
ſat ſecundum B. Alij cōtra,ꝙ etiam epiſcopus hoc poſſit,uel dic
prout legitur & no.ext de ſchiſm.c.2.& extr.de electio quia dili-
gentia.¶Lxxiiij. Is qui renunciauit executioni pontificalis officij,
ingrediendo religionem, per ſolum papam ipſum recuperare po
teſt, ut extr.de renunci.poſt tranſlationem.¶Lxxv.Ipſe ſolus di-
ſpenſat in gradu conſanguinitatis prohibito, & non legatus: ut
extr.de conſanguin.& affin.quod dilectio.& c.quia circa.extr. de
tranſact.c.fi.35.q.3.quædam,& quod ſcripſi.ſ. uerſ.51.¶Lxxvij.
Ipſe ſolus diſpenſat cum regularib.exeuntibus.ad audiendum le-
ges,uel phyſicam,ut promoueantur, ut extr.ne cler.uel mo. non
o magno.in fin.& ca.ſuper ſpecula.reſ. j. ſecundum domi.meum.[o]
¶Lxxvij. Cum non ordinato miniſtrante,ut ad ſuperiores ordi-
nes aſcendat:ut j.§.nunc de epiſcoporum.uer.18.¶Lxxviij.Secū
dum quoſdam ipſe ſolus diſpenſat cum eo, qui excommunica-
tus uel ſuſpenſus recipit beneficium eccleſiaſticum, ut j. eod §.
p verſicu.16.[p]quod non placet.¶Lxxix. ipſe ſolus concedit diaco
no, ut compagibus ſiue ſandalijs utatur, ut 93.diſtinctio. perue
nit ad nos.& clericis ut mappulis uti poſſint, ut 100. diſtincti. il
lud.ſ.uer. 59 ¶Lxxx.Ipſe ſolus diſpē ſat in decimis non dādis, ꝙ
dic,ut

ADDITIONES.

a Decreto. ¶Ibi ſoluitur in 2. glo. Adde quod ualet appellatio interpoſita ad concilium,uel ſummum pontificem:qn quis dubitare poteſt, quod ſacrum concilium nollet de cauſa cognoſcere. Ita conſuluit Roma.conſi.340. & reſpectu uerſ.ſeq.dic quod idem Ro.conſuluit, quod a ſententia papæ appellatur,quando ipſe iudicat ex relatione non uera eidem facta: & hoc caſu cō cilium non debet remittere cognitionem ipſi papę. Vide eius conſi.521.

b Ordinat. ¶Supple,ad ſacros.

c Diſtribuendis. ¶Hæc decre.de ordinato probat. non de promoto, De quo vide quod ſatis ſcripſi de tempo.ordi. cum nullus. libro 6.ſuper uerſicul.in hoc caſu.

d Priuare. ¶ Etiam nuda voluntate,infra verſicul. 89.& infra titul.1. §. nunc breuiter. ante fin. non tamen debet id facere ſine cauſa: ut nota.22.diſtinct. capitul.1. Item inferiores, quandoque id facere poſſunt ex cauſa. ad hoc. de relig.do.conſtitutus.in gloſſ.hic ergo cum ſuis remiſsionibus. ¶ Adde pulchre Bald. conſil. 92.lib. & conſil. 38. & 170.1.lib.Paul.de Caſtr.conſilio. 218.& 232.& plene 283. & ibi an poſsit expedire ardua ſine conſenſu cardinalium: & an poſsit tollere dominium rerum ſuarum clerico non ſubdito.

e Verſi.79. ¶Ad hoc de priuileg.ut Apoſtolicæ.lib.6.

f Eligendi. ¶ Vide quod dixi ſupra proxim.§.ſuper uerſicul.ſed nunquid legatus.

g Verſ.ſane. ¶De elect.fundamenta.§.nec autem.lib.6.uide quod dixi eo. lib. de temp.or.c.j.ſuper gl.quid econuerſo.

h Dilectus. ¶ Vide j.§.qui ſtatim allegatur in fi. Adde quando epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimo. Old.conſi.215.

i Ioan.de Deo.Vt ſ.articu.2.

k Io.de Deo.¶Vbi ſ.

l Verſi.legatus.¶Vide quod ibi dicam.

m Cum illo.¶Etiam religioſo.

n Ex parte. ¶ Ibi non fuit uera apoſtaſia; imo ſi ad maiorem tranſierat, non peccauerat. Adde in uer.ſe.an papa ſine cauſa poſsit diſpenſare inter cōſanguineos matrimonium fiendum.Bal.conſi.433.lib.3. Et an papa poſsit diſpenſare, ut nepos uxorem patrui ducat in uxorem; & fuit in nepote regis Angliæ.Pe.de Anch.ꝙ ſic,eius conſi.383.

o Dominum meum. ¶ Item dominus meus in additione,quam ibi poſuit in b.ie ult.glo.

p Verſi.16. ¶ Ibi dabo remiſsionem.

dic. ut extr. de deci. ex parte, & capitul. à nobis. & ſupra. verſicul.
60 ¶ Lxxxi Vt portet Chriſtianus arma Saracenis, vt extr. de Iu-
49 dæis. ſignificauit. † ¶ Lxxxii. Committit cauſam laico ſpirituale̅
vt ſupra. verſicul. 60 ¶ Lxxxiii Ipſe ſolus diſpenſat cum clericis
conferentibus eccleſiaſtica ſacramenta hæreticis, & ab eis obla-
tiones & eleemoſynas recipientibus vt extr. de hæreticis. excom
municamus. §. ſane. ubi de hoc. ¶ Lxxxiiii. Ipſe ſolus diſpenſat ſe-
cundum quoſdam contra canones iniungentes certam pœniten-
tiam, ſeu ſatisfactionem in enormibus criminibus, ut eſt homici-
dium & ſimonia in beneficio cum cura, uel in ordine. 50. di-
ſtinctio minor. de hoc. extr. de renuncia. apoſt tranſlationem.
in fin. contra. infra. §. diſpenſatio. verſicul. & ſcias. ¶ Lxxxv. In
uoto continenriæ, & pro terra ſancta emiſſo infra titu. 1. §. nunc
de epiſcoporum. verſic. 134 ¶ Lxxxvi. In ætate ſecundum quoſ-
dam, ut eo §. uerſicu. 53 & ſupra uerſicul. 33. ¶ Lxxxvii. Ipſe con-
ſirmando ex certa ſcientia firmat & ſanat infirmum: extr. de con-
fir. util. capitul. 1. extr. de tranſact. capitul. 1. & ſupra verſicul. 18.
50 † ¶ Lxxxviii. Ipſe habet utrunque gladium, ſcilicet, temporale̅
& ſpiritualem ex commiſſione Dei, ut 22 diſtinctio. c. omnes. &
a in Euangelio, [a] Ecce duo gladii: & Dominus, cuius ipſe uices gerit
vtroque uſus eſt, ut 10. diſtinct. quoniam idem, & 96. diſtinctio.
cum ad uerum. ſed & alii quandoque habent exercitium utriuſ-
51 que gladii: ut extr. de ſenten. excommu. dilecto. lib. 6. † ¶ Lxxxix.
Ipſe eſt ſucceſſor Petri, & uicarius Ieſu Chriſti, uicem non puri
hominis, ſed ueri Dei gerens in terris, ut extr. de tranſla. epiſcop.
inter cor. reſpon. 1. & capitul. quanto. reſponſ. 1. & capitul. licet.
extr. ut eccle. ben. ut noſtrum. §. 1. uerſicul. porro. 21. diſtinctio. ca
pitu. 1. extr. de homi. pro humani. 24 quæſtio. 1. quoniam uetus.
unde omnia regit & diſponit, & iudicat, prout ſibi placet. 9. quæ-
ſtio. 3. cuncta. & capitul. per principalem. 2 quæſtio. 6. ideo. licet
& quilibet epiſcopus ſit, quo ad quædam, uicarius Chriſti: ut 23.
quæſt 5. mulierem. & extra, de ſacra unct. capitu unico. § ad exhi-
bendum. uerſicu. caput igitur & § ſeq. uerſi ad quod etiam. ¶ Ha
bet etiam papa plenitudinem poteſtatis, ad quam uocatus eſt.
Alii uero in partem ſolicitudinis ſunt uocati, ut extr. de uſu pal.
ad honorem, 2. quæſt. 6. Decreto. & capitu. qui ſe ſcit. & dummo
do contra fidem non ueniat in omnibus & per omnia poteſt face
re & dicere quicquid placet, auferendo etiam ius ſuum cui uult
quia non eſt qui ei dicat, Cur ita facis. 19. diſtinct. in memoriam.
52 de pœn. diſtinct. 3. capitul. quamuis. † Nam & apud eum eſt pro
ratione uoluntas, & quod ei placet, legis habet uigorem. Inſtitut.
b de iur. na. § ſed quod princ. Poteſt etiam omne ius tollere: [b] & de
iure ſupra ius diſpenſare. ut ſupra uerſicu. 18. Item non habet ſu-
periorem, ut ext. de ele. licet Sed ipſe ſuper omnes eſt: nec poteſt
ab aliquo iudicari. 21. diſt. in nouo. & c. nunc au̅t. 9. q. 3. cuncta. &
c. nunc uero. & ſeq. 2 q. 5. auditum. s̃. uer. 46 & habet in terris ple-
nitudinem poteſtatis. 2. q. 6 Decreto. Item habet cœleſte arbitriu̅
vt C. de ſum. tri. l. 1. Item ei iura cœleſtis & terreni Imperii à Deo
c commiſſa ſunt: ut 22. diſt c 1. [c] Quædam t̃n ſunt, in quib. papa di-
ſpenſare non pōt, ut j̃ §. nu̅c breuiter. & dixi in noſtro aureo Re-
pertorio, ſub ti. de temp. ord. in rubrica. Hæ ſunt irregularitates,
quæ deiiciunt iam promotos. ¶ Præmiſſa autem omnia quæ ſibi
ſpecialiter in ſignum generalis dn̄ij, ſedes Apoſtolica reſeruat, ge
nerali legationis mandato non tranſeunt in legatum, niſi ſpecia-
liter committantur, ut 25. q. 2 ſeruatis. extr. de off. leg. ꝙ tranſla-
tionem. & 17. diſt. huic ſedi. Hæc enim ſunt quaſi meri imperii. ff.
de iur om iu. in l. imperium & j̃. de iu. om. iud. uer. ſecundum ca-
nones. & ideo in generali commiſſione non tranſeunt, ſicut &
multa alia ſunt q̃ in gn̄ali mandato non tra̅ſeunt. ut probat. ff de
off. eius cui man. eſt iur. l. 1. Ad idem accedit ff de his, quæ in frau
dem creditor. ſi pater. ff. de don. filiusfamilias ff de pec. qui pecu
lii. ff. de procur. l. Pomp. & l. mandato. ff. de dam. infe. dies cautio-
ni §. 1. ff. de iuriſ. om. iud. iubere. ¶ Legatus igitur quicunq; præ-
dicta uſurpare non debet, ſecundum do. m. alioquin co̅fundetur
ut extr. de uſu pal. niſi. & de tranſlatione epiſcopi capitul. 1. 3 &
4. ext. de off. leg. quod tranſlationem. & c. niſi. Vſurpare autem in
telligitur niſi ſuper præmiſſis priuilegium & conceſſionem he̅at
ſpecialem, arg. extr. de priui. porrò. & c. ſane. nec intelligitur à ſe-
de Apoſtolica emanare, quod ab eo non emanabit, ut s̃. §. nunc
53 tractemus. in princi. † ¶ Alia autem quæcunque exercere poſſet
is, qui legatum miſit, quæ ſibi ipſi ſpecialiter non reſeruat, exerce-
d re poteſt legatus: ſecundum Goff. [d] & B. & d. m. & fere omnes. ex
tra. de ſent excōmu. nuper. extr. de off. leg. quod tranſlationem.
extra, de off. uica. c. pen Idem etiam no. Io. 2. q. 5. de cauſa. Et pro
eis facit ff. de procu. procurator cui & l. ſeq ¶ Legatus. n. pleniſ-
ſimam iuriſdictionem habet, cui adhæret merum imperiu̅, ſicut
& procon. ff. de off. procon ſi in aliam. §. ſi & maius imperium ha
bet in prouincia ſibi decreta omnib. aliis poſt principem, ut ff. eo.
& ideo. & ff. de offi. præſid. l. 4. nec quicquam eſt in ea prouincia,
quod per ipſum non expediatur, ut ff de offi. proconſu. nec quic
54 quam. in prin. † Nam ipſe uicem proconſulis & p̃ſidis prouinciæ
e obtinet, ut in conſti. Clemen. 1111. eo. titu. ex parte. [e] ¶ Sed certe
res periculoſa uidet̃, ſic dicere indiſtincte. Vnde circa legati pote
ſtatem dicendum uidetur, quod ſi ſibi commiſſum ſit in certa ꝓ
uincia plenę legationis officiu̅, oı̄a exercere libere & immediate
poterit, quæ ſiue de iure, ſiue de co̅ſuetudine quilibet ordinarius
f offic. ſuæ legationis exercere poteſt: ſiue ſit ille abbas, ſiue epiſco-
pus, archieps̄ ſiue primas, uel patriarcha [f], uel alius qcu̅q;. ut in p̄.
l. ſi in aliam. § fi. ff de off. præſi. l. ex omnibus. & l. ſequen. & l. ſed li
cet. ipſe enim ordinarius eſt in illa prouincia: ut ſupra. §. ſupereſt.
uerſic quid de ſententia. quia gerit uices domini papæ, ut extr. de
conſuetudin. cum uenerabilis. extra, de præſum. mandata. xciiii.
diſtinct. cap 1. extra, de off. legat. c. 1. & c. quod tranſlationem. Illa
autem, quæ ſunt ſedi Apoſt. ſpecialiter reſeruata, tangere non de
bet, ut dixi. ſed & ſi aliqua immineant, quæ ſedes Apoſtolica ſibi
ſpecialiter reſeruaſſe non inuenitur, ardua tamen & grauia ſunt,
debet legatus illa ad Apoſt. ſe referre, ut euidenter probatur xvi.
q. 1. frater noſter. circa medium. xxv. q. ii in Galliarum. ext. qui fil.
ſint legi. per uenerabilem, prope fi. ext. de bap. maiores. in princi.
xvii. diſtinct. multis. 18. diſt. cap. 1. extr. de off archi. ad hoc. §. item
in epiſtola. extra, de tranſl epiſcopi. cap 1. Vnde legitur in Exod.
cap. 18. in fin. quod Moyſes conſtituit principes & tribunos, qui
quid maius eſſet ad eum referrent, & faciliora tantummodo iu-
dicarent. Ad idem ext. de re iudi. cum æterni. 1. reſp. ſicut ſunt il-
la quæ maiori animaduerſione indigent: ut ff. de off. præf. ur. l. j. §.
item ſolent. Ad idem ff. de off. præf. vigilum. l. 3. §. cognoſcit. ff. de
off. procon. l. ſi quis erit Et abſoluere occiſores clericorum, ut in
fra. §. nunc dicamus verſicul. quod etiam. ſicut etiam ſunt ea, quę
per generalia concilia ſunt prohibita: quę tangere non debet, ut
ſupra. §. nunc tractemus. ver. ſed illo. licet alias merum imperium
habeat, ut prędixi, & alia ſimilia. Cum enim plura ſint negotia,
quam vocabula, ut ff. de præſ ver. l. naturalis non poſſunt omnes
articuli legibus comprehendi, ut ff. de legibus. l. non poſſunt. & i-
deo eſt de ſimilibus, ad ſimilia procedendum, vt extra, de reſc. in-
ter cęteras, & C. de leg. leges. pręſertim vbi nulla diſſimilitudo no
tari poteſt, ut 28 quæſt. 1. ſic enim neque in 3. colum. uer. nu̅quid
etiam. hic. Intelligendum eſt ergo, dominum papam maiora &
grauiora ſibi retinuiſſe, licet illa non ſint in iure expreſſe ſcripta.
ut in præ. concor. Item in dubijs melius eſt abſtinere. quam incon
ſulte falcem in meſſem ponere alienam, ut in præ l. nec quicqua̅.
reſp 1. extra. de elect. uenerabilem 6. queſtion. 3. ſcriptum. & arg.
ext. de ap. dilectis. in fi. & 14. diſt. ſicut, quia non omne ꝙ licet, ex-
ped-

ADDITIONES.

a In Euang. ¶ Luc. 22. Adde tu, vt hodie habemus extrauagantem Bonifa
cii 8. incip. Vnam ſanctam catholicam. ſub titulo de maio. & obe.
b Ius tollere. ¶ Etiam taliter, ꝙ habeatur ꝓ non facto: vt in cle. de im. ec. qm̄.
c c. 1. ¶ Scias ꝙ de his 89. caſibus Hoſtien. poſuerat 61. in Summa huius tit.
§. quid pertinet. uer. illud quidem miror, quod omiſerunt caſum De cre. ult.
de relig. do. in prin. de noua religione non creanda per alium, quam per ip-
ſum. cui concor. eod. tit. c. 1. in prin. libr. 6. Idem dico de caſu Decre. aduer-
ſus. uer. propter. de immunita. ec. ¶ Nunc addendi ſunt caſus iuris noui, &
primo lib. 6. & ante omnia de excommunicationib. iuris noui reſeruatis: ui
de quod dixi ſupra. uer. 30. Item reſeruatæ dicuntur perpetuæ gratiæ ſuper
abſentia. de reſcript. c. fi. Item quod quis ſit triplex in eccleſia, de conſue. c. j.
quod perſonæ prohibitæ præficiantur vrbi Romanæ de electio. fundamen-
ta. §. vt ergo. Item dare adminiſtratorem eccleſiæ cathedrali vacanti. eo. tit.
is cui. ſaluo quod habetur de ſup. neg. præ. eccle. Item diſpenſare cum ultra-
montano ordinato per epiſcopum Italiæ contra formam Decre. primæ. de
temp. ord. Item dare ſimul poteſtatem recipiendi renunciationem benefi-
cii, & illud conferendi, de off. deleg. c. penult. §. 1. Item conferre beneficia ua
cantia in curia. de præb. c. 2. Item quod monachus habeat adminiſtratione̅
alterius monaſterii, uel plures prioratus proprij, uel curatas eccleſias. eo. ti.
cum ſingula. Item dare coadiutorem epiſc. ꝙ dic de clerico ægr. ca. uno. Ite̅
dare licentia̅ faciendi recognitiones uel ſubmiſsiones de quibus de reb. ec.
no̅ alie. hoc ꝯſultiſsimo. Ite̅ quoad mendica̅tes approbatos poſt ꝯcilium duo
reſeruata ſunt papæ, de relig. domi. capitu. vno. §. 1. & ult. Item caſus Dec.
vnicæ. de ſchiſma. Item ut mendicantes poſsint acquirere noua loca, uel an-
tiqua mutare. de exceſ. præla. capitu. vno. Item ut agens pœnitentiam ultra
mare, per Decre. Felicis. de pœnis. poſsit inde redire, ut ibi uer. cum autem.
in clemen. quod immutetur vel diſpenſetur. Decretal. ubi periculum, de
elect. ne Romani. Item quod quis prouideat eccleſiæ cathedrali carenti cle
ro & populo Chriſtiano, eo. tit. in pleriſque. Item forma citationis, quæ ha-
betur de iudic. dudum. Item caſus qui habetur de relig. domi. quia contin-
git. & ibi not. gloſſ. per hanc. Item ſolus papa reuocat & temperat priuile-
gia per ſe data, de cen c. 1. alias concor. vide de re. iur. decet in gloſſ. fin. Ali-
quos etiam caſus collige per gloſſ. de reſcr. ſi propter. in gloſſ. an legatus. &
de elect. cupientes. in gloſſ. in hoc caſu. & gloſſ. ſeq. eodem titul. indennitati-
bus. in prin. & in cle. e. titu. cap. 1. & 2. cle. de prob. literis. in 4. glo. Alium ca
ſum collige ex quæſtione, quam poſui ſuper regula, indultum. de re. iur. li. 6.
d Secundo Gof. ¶ In ſumma huius tit. ver. ingreſſus. B. & Ho. e. tit. c. 1. in fin.
e Ex parte. ¶ De qua ſumpta fuit Dec. 2. e. tit. lib. 6. ut no. in 1. gl.
f Patriarcha. ¶ Hoc j̃. temperat.

pedit, vt ff.de reg. iur.non omne.11.q.1.aliud.alias aũt gñaliter
pænas imponere,diſpenſare,& alia facere pōt:niſi inueniatur ex-
preſsè,vel per probabilē ꝯſequentiam prohibitũ:ut extr.de tran
ſla c.fi. Audiui aliquos peritos dicentes, ꝙ ſicut epiſcopus omnia
poteſt,quæ ſibi non ſunt expreſſe prohibita,ita & legatus, neca-
liud pōt legatus quã epiſcopus.quorum dictum nō approbo,vt
55 prædixi.† ¶ Quod aũt dixi, legatũ poſſe ǵcquid patriarcha pōt:
fallit in quibuſdã caſib.Nã ille ꝯfert pallia,& facit ante ſe crucem
ferri,vt extr.de priui.antiqua.legatus nō.Item patriarcha Cōſtã-
tinop.deponit epiſ.ſuos,& etiam Alexandrinus: quod legatus fa
cere non pōt,vt ſ.ver.17.Itē ad illos duos pōt omiſſis mediis ap
pellari,vt 11.q.1.ſi clericus.22.diſt.reuocantes. 65.diſt.mos anti-
quus.quod in legato non obtinet, ſm quoſdam,ut ſ. §. ſupereſt.
ver.illud aũt.Itē licet alij prelati baculo paſtorali utantur,non ta
a men papa,vel eius legatus:[a] tum propter hiſtoriã,tum ꝓp myſti-
cam rationē, vt ext.de ſacra vnctio.c.vnico §.fi.Prohibetur aũt
legatus ſententiam delegati dñi papæ reuocare, uel relaxare, vel
impedire: quamuis ipſam poſſit confirmare, & comprobare,vt
§.ſupereſt.uer.itē is cui ſ.uer.26.¶ Legatus quoq; de latere non
pōt admittere poſtulationē alicuius in archiepiſcopũ,ut extr. de
56 vſu pal.niſi.† ¶ Sed nũquid poterit electũ in archiepiſcopũ cōfir-
b mare?[b] Videtur ꝙ ſic: cũ poſſit electionē de ipſo factã examina-
re,ut ſ. d §.ſupereſt.uer.ſed ǵd dices.Nã & patriarcha hoc ṗt, ut
extr.de priuil.antiq.arg.tñ ꝯ:ext.de elect.ſignificaſti. prope finē.
Quicquid tñ ſit de iure,bene facit,ſi abſtineat.arg.præ Dec.niſi. &
17.diſt.huic ſedi & arg.extr.de ele.bonæ.1. vbi talia ſpecialiter le
gato de latere committũtur.De epiſcopo aũt dubium non eſt,qn
illius electionem poſſit ꝯfirmare,& eũ conſecrare,uel facere cō-
ſecrari.arg.in his,quæ no.in præ.uer.ſed quid dices. quia quilibet
metropol.hoc pōt in prouincia ſua, ut extr.de elect. ſuffraganeis.
& c.qđ ſicut.§.præterea. Cōſulo tñ ꝙ abſtineat. Nã eccleſia Ro-
mana nō libenter alteri participat hunc honorē Et ſic ſeruari vi-
57 demus ꝑſertim in epīs exemptis.ſ.eo.ver.22.† ¶ Item legatus nō
pōt alienare ſine ſpeciali mãdato rē ad ſedē Apo.pertinentē.arg.
ff.de offi.proc.Cæſaris.l.1 nec donare.ff.de dona filius.§.item ui
c deamus.ext.de do.c.2 licet ſit arg.ꝯ,ff.de procu.l.ꝓcurator cui.[c]
¶ Itē ſi ſit in cauſa,quæ immediate pertineat ad ſedē Apoſt.for-
te melius faciet,ſi abſtineat,nec de ea ſine ſpeciali mandato diffi-
niat,uel cognoſcat.arg.ff.de off.procon.l.nec quicquam.reſp.1.
58 † ¶ Illud autem quæritur, vtrum prælatus vel exemptus, qui ex
iuramento tenetur ſingulis annis limina Apoſtolorum uiſitare,
vt extr.de iureiur.ergo viſitando legatum,ſecurus erit? Reſpon.
non. Limina enim Apoſtolorum ibi eſſe intelligitur, ubi eſt pa-
pa,vt 94.diſtinctio.legimus. prope fin. Apoſtoli enim illi ſunt Pe-
trus & Paulus.vt 12 q.2. de viro. quorum papa eſt ſucceſſor, ut
extra,de homicidio pro humani.reſpon.1.lib.6 & aliud eſt ſedes
Apoſt.& aliud eius legàtus,ut ſ.§.nunc tractemus.verſicul.1 ſed
nec legatus contra illius iuramentum ſibi poteſt ad hoc termi-
num prorogare,vt ſ.ver.24.

ADDITIONES.

a Legatus. ¶ Sup.non epiſcopus.
b Confirmare. ¶ Expeditum eſt quod poteſt,de electio.ſi abbatem.2.reſpon. lib.6.
c Procurator cui. ¶ Obſtat primo dicto de alie. nunc proxime de donatione. uide quod not.de off.uicarij.c.2.in 4.glo.lib.6.

Legatus quando & vbi ualeat ſuam iuriſdictionem exercere.

SVMMARIVM.

1 *Legatus & cōfirmatus poteſt,etiam priuſquam diœceſim ingrediatur,cauſas committere,exceptis hic expreſſis.*
2 *Præmittere debet legatus prius quam decretã ſibi prouinciam ingrediatur,edictum de ſuo aduentu,exemplo Chriſti,qui præcurſorem habuit.*
3 *Legatus iuriſdictionem ſuam exercere non poteſt extra territoriũ prouinciæ ſibi decretæ,quantum ad cognitionem uel diffinitionem cauſæ.*
4 *Beneficia conferre poteſt legatus,etiam extra decretam ſibi prouinciam exiſtens.*
5 *Poteſtas legati circa abſolutionem excommunicatorum.*
6 *Intromittere ſe non poteſt legatus de ſententijs ordinariorum ſuæ ꝓuinciæ.*
7 *Dictum illud,ꝙ legatus de latere poſſit abſoluere excommunicatum cauſa uiolentæ manus iniectionis in clericum,intelligitur de leui iniuria.*
8 *Iniuria grauis,atrox & enormis,quæ dicatur.*
9 *Legatus de latere non ſolum poteſt excommunicatos abſoluere, imo etiã abſoluti ab alijs in caſib. à iure conceſſis remittuntur ad eum, & remiſſis mandata iniungit,etiam ſi non ſint de ſua legatione.*
Legatus conſtitutus extra prouinciam ſibi decretam exiſtens,an poterit de conſenſu ordinari ad cuius diœceſim trãſit, abſoluere excommunicatos propter uiolentam manuum iniectionem.
10 *Legatus an poſſit abſoluere capientem ſe.*
Excommunicare an poſſit legatus extra prouinciam ſuam exiſtens.
Excommunicatio cauſæ cognitionem requirit,ſine qua ferenda non eſt.
11 *Legatus conſtitutus an poſſit abſoluere ſubditos extra prouinciam delinquentes,qui reuerſi petunt ab eo abſolui.*
12 *Leſo non tantum uerbalis ſatisfactio, uerum etiam pecuniaria eſt facienda per lædentem.& no. caſum in quo impeditus lædens abſoluitur etiam á legato de latere.*
13 *Excommunicare non poteſt legatus extra prouinciam exiſtens, abſq; licentia diœceſani:& hoc dicit papa.*
Denunciator & pronuntiator differunt.
14 *Delegati,qui ante egreſſum legati cœperunt uti iuriſdictione,quomodo poſſint de cauſis cognoſcere & excommunicare.*
15 *Legatus an poterit poſt egreſſum de prouincia intra annum exequi ſententiam.*
16 *Iuriſdictio legati prorogata,an expiret ipſo reuocato,ubi etiam incœpit de cauſa cognoſcere.*

7.§.Nunc dicamus,quando & ubi ſuam iuriſdictionem
ſeu poteſtatē legatus valeat exercere Et qui-
dem poſtquam ingreſſus fuerit prouinciam ſibi decretam: prius
vero non,niſi infirmitate impediatur,& res urgeat,ꝙ aliquã cau
ſam cōmittat.Item etiam priuſquam ingrediatur,uoluntariã,ſed
non contentioſam iuriſdictionem exercet:ut ff.de off. proconſ.
l.j.& 2.reſpon.1.& l.obſeruare.§ poſt hoc.& l.ſeq.Hodie tamen
indiſtinctè licere videtur,ut cauſas cōmittere poſſit: vt in Aut.
col.9.de collatoribus.§.ad hoc prohibemus.uerſi. antequam ve-
1 rò.in penul.col.† ¶ Idemq; dici poteſt ſecundum dñm meum,[a]
a & Goff.[b] de electo confirmato, & præſertim conſecrato: vt ſ.
b prius ǭ diœceſim ingrediatur,poſſit committere cauſas: excipi-
tur tamen in prædictis legibus, vt nō poſſit demandari ultimum
ſupplicium, vel membri abſciſſio: ergo nec ſecundum canones,
clericorum depoſitio, vel perpetua amotio: Nam amotus dici-
tur abſcindi:vt extr.de exceſ.præl.grauem ext.de deci. quamuis.
in fi.& dixi.j.de iuriſ.om.iu.verſ.ſed canones.Patet ergo ex pre-
miſſis,ꝙ legatus extra prouinciam ſibi decretam exiſtens, poteſt
cauſas in ea delegare:vt ff.de of.præ.vr.l.fi.quia hoc non requirit
cauſæ cognitionem.ff.de off proconſu.aliqñ.& l.ſolēt.licet hoc
ex imperio procedat: vt ext de off. deleg. paſtoralis. Et hoc olim
tãtum,quãtum neceſſariam moram extra prouinciam faciebat:
vt ibi.Hodie vero poteſt,etiam ſi voluntariam: vt in præd. uerſi.
anteǭ vero. Quidam tñ dixerũt, ꝙ qñ poſt ingreſſum prouinciæ
ex aliqua cauſa exit,animo tamen redeundi, committere poteſt
iuriſdõnem contentioſam:ſed priuſquam ad prouinciam perue
nerit,non poteſt:vt in l.obſeruare.§ pe. quia etiam ipſe illam nō
habet, quo ad exercitium. Vnde quod non habet, committere
non poteſt:ut extr.de don inter uirum & vxo.cap.nuper.1 que.
7. Daibertum. Nec etiam poteſt cogere recipere renitentem: ut
extr.de offic.ordin.paſtoralis ſi tamen commiſerit, & ingreſſus
prouinciam ratum habuerit,quod fecit,valet tempore & ui rati
ficationis tantum:vt in præ.l.obſeruare.§.fi ſed hodie poteſt in-
diſtinctè committere etiam prius quàm prouinciam ingrediatr̃,
ut dixi.In ipſo quoque prouinciæ,& cuiuslibet ciuitatis introitu
debet legatus prouincialium mores ſeruare: ut in pręallegata l.
obſeruare.§.ingreſſus.& eod titul.l.ſi in aliam.& in Auth. col. 7.
2 de adminiſtratoribus §.illud autem.12.diſtinc.illa.† ¶ Recte au-
tem faciet legatus, ſi prius quam ſibi decretam ingrediatur pro-
uinciam, edictum de ſuo aduentu præmittat, ſignificans quando
ingreſſurus ſit: exemplo Chriſti, qui Ioannem ſuũ ꝑcurſorem ꝑ-
c miſit,[c] ut corda hominum ꝑpararet. Non tamen imprudēter ap-
petat populares curſus,& mundanos honores:ſed nec ultro obla
tos reſpuat iuxta decentiam ſui ſtatus: quia & Chriſtus ſuper aſi-
d nam taliter uoluit honorari:[d] & præmiſſa denunciatione per eã
partem prouinciæ ingrediatur, per quam alij legati conſuerunt
ad inſtar proconſulis.Hæc omnia probantur in præalleg.l.obſer-
uare.§. antequam. & §.ſeq.& §.recte. & in prę.§. illud autem. &
iuriſdictionē ſuam impedientes pōt excōmunicare:ut ſ.§.1.uer.
ſed nunquid.Legatus autē egreſſus prouinciam, & reuocatus,li-
cet ſit priuatus quoad exercitiũ imperii, quouſq; tamen portas
urbis ingrediatr̃,imperium non deponit.qđ dic ut j.§.finitur.uer.
3 item quam citò.† ¶ Et breuiter no.quod legatus iuriſdictionem
ſuam

ADDITIONES.

a Secundum dominũ meum. ¶ In ſumma huius tit.§.quando.& Gof.in uer. item legatus.& ita ſeruatur:dummodo ſi promoti ſunt ꝑ Apo. ſedem ſatiſfiat extraua. Bonifacii, quę incipit, iniunctæ. ſcilicet ꝙ literæ promotionis exhibeantur: alias eſſet pœna adminiſtranti, & illum recipientibus ad adminiſtrationem.ut ibi.
b Et Goffr. ¶ In ſumma huius tit.poſt prin.
c Præmiſit. ¶ Matth.3.Ioan.1.
d Honorari. ¶ Matth.21.Ioan.12.

ſuam exe rcere poteſt intra territorium prouinciæ ſibi decretæ :
non extra quantum ad cognitionem vel diffinitionem cauſę : vt
extra.de offic.vicarij.capitul penult.& ff.de iuſti & iur.l penulti.
ff.de iuriſdict omn iudi.l.fina.extr.de offic lega nouit.Nam & ſi
vltra centeſimū lapidem egreſſus eſt , notio præfecti vrbis non
eſt:ut ff.de off.pre.vrb.l.1.§.initio.Poteſt tamen cauſas extra ſuā
a prouinciam exiſtens delegare, vt ſupra.Item poteſt iudicare [a] in
aliena prouincia de conſenſu eius , cuius eſt ipſa prouincia , ar-
gument. extra. de fideiuſſo. conſtitutus. in fin. & de auctoritate
& vſu pal. ex tu arum. in fin. extra . de inſtitutio. ex frequentibus
querelis.per totum.3.quæſtio. 6. peregrina. & capitul. ſequent.
4 & iunge. infra. verſicul. ſed nunquid legatus. † ¶ Poteſt etiā ex-
tra ſibi decretam prouinciam exiſtens beneficia conferre : vt ex-
b tra de conceſſ.præben.poſt elect.in parte deciſa.ſecundum Io. [b]
& extr.de app.qua fronte.Item ea quæ ſunt voluntariæ,non con
tentioſæ iuriſdi.exercere poteſt extra prouinciam ff.de offi. pro-
conſul l.2.& l.obſeruare. vnde legatus de latere pōt de cōſuetu-
dine excommunicatos propter manuum violentam iniectionē
in clericos extra prouinciam exiſtens abſoluere: vt extr.de ſent.
excomm.ad eminentiam.ext.de offic.leg.c.quod tranſlationem.
5 alias autem non:vt cod.titu.excommunicatis. † ¶ Circa poteſta-
tem autem abſoluendi ab excommunicatione plenius eſt notan-
dum. Nam legatus de latere cardinalis in prouincia ſibi decreta
exiſtens,poteſt ex officio legationis abſoluere delinquentes ibi-
dem,ſiue ſint eius ſubditi,ſiue non:ſed aliunde ueniant,& ibi oc-
curant,vel ad eum accedant:ſed & extra prouinciam exiſtens, ſi-
ue ante ingreſſum:ſiue poſt egreſſum , prius tamen quam Romā
ingrediatur:abſoluere poteſt,vndecunque veniant occurrentes.
Legatus autem conſtitutus intra prouinciam ſibi decretam exi-
ſtens , poteſt ſubditos ſuos abſoluere ratione domicilij & pecca-
ti,vel ratione peccati tantum:non dico ratione domicilij tantū ,
ut j. verſicul. illud etiam. Extra prouinciam exiſtens non poteſt
abſoluere hos uel illos:quia priuatus factus eſt.ff. de off. præſi l. 3.
Cæterum legatus natus,nec extra prouinciam ſuam,nec intra il-
lam poteſt aliquos abſoluere regulariter : niſi in illis caſibus , qui
omnibus aliis epiſcopis ſunt cōceſſi. Et hæc vera ſunt,niſi primo,
ſecundo, vel tertio , amplius per ſpeciale priuilegium ſit conceſ
ſum.extra,de priui. porro.Hoc totum elicitur & probatur extra,
eod.titul.excommunicatis. Et ſecundum hanc diſtinctionem in-
telligenda ſunt iura illa,eod. titu.capitul. 2. & capitul.quod tran-
ſlationem & capitu.uolentes.& ext de ſenten. excommu.capitu.
1.in fin.& capitul.ſi uero aliquis.in fin.& capitu.ſequen. & capit.
ea noſcitur.in fin.& capitu.de his.in fin.& cap.ad eminentiam &
c.quamuis.Patet ergo ꝙ poſtquam legatus de latere egreſſus eſt
vrbem,ſemper donec reuerſus eſt ad illam, poteſt excōicatos ab-
ſoluere:licet non habeat iuriſdictionem,niſi in prouincia ſibi de-
creta.Nam & proconſul ſtatim atque egreſſus eſt vrbem , ſemp
donec reuerſus eſt ad illam , ubiq; inſignia proconſularia portat,
licet iuriſdictionem non exerceat , niſi in prouincia ſibi decreta :
ut ff.de off.procon.l.1. ¶ Quando autem dicitur legatum abſolue
re poſſe,intellige de excommunicatione,quam quis incurrit ꝑ p
uiolentam manuum iniectionem in clericum,ſeu in perſonam re
6 ligioſam:vt in præd.concor.& 17 q.4.ſi quis ſuadente. † Nam de
ſententijs ordinariorum ſuæ prouinciæ ſe non poteſt intromitte
te,nec illas reuocare ſine cauſæ cognitione,& ſecundum tramites
iuris.ext.de ſen.excō.per tuas.de off.or.ad reprimendam de off.
dele.cum contingat , ſed nec extra fines ſuæ legationis.ut j. dicā
ꝙ intellige de ſententijs ꝯ certam perſonam prolatis: ſecus autē
eſt de ſententijs in forma conſtitutionis in genere ꝓmulgatis:pu-
ta. Statuimus ꝙ quicunq; falſauerit chartam.uel iuſerit ad taxil-
los uel furtum fecerit, & huiuſmodi, ſit excommunicatus. Cum
enim talis ſententia potius iuris,quam hominis cenſenda ſit:arg.
24.q.1.c.2.ext.de ſen excom.à nobis.1.& de app. reprehenſibilis.
reſpon.1.legati à talib.ſententijs paſſim abſoluunt. Nam etiam à
ſententiis de iure ſcriptis abſoluunt:ex quo eis ſpecialiter nō in-
c hibetur,ext.de ſententia exc.nuper. [c] De ſententiis uero ordina-
riorum non ſuæ prouinciæ ſe nullatenus intromittat:ſiue cū cau-
ſę cognitione:ſiue intra ſuam prouinciam : ut in conco.quæ ſunt
7 j.uer.ſed nunquid poteſt. † ¶ Quod etiam dixi legatum de latere,
uel alium ab excommunicatione, quam quis propter uiolentam
manuum iniectionem in eccleſiaſticam perſonam incurrit,abſol
uere poſſe,intelligendū eſt in leui iniuria: & ſic intelligenda ſunt
iura prædicta:quo caſu epiſcopo interdicta eſt abſoluendi pote-
ſtas:licet ubi eſt leuiſſima,epiſcopus abſoluere poteſt:ut extr.de
ſent.excom peruenit.& eo.titu in Decre.Innoc.IIII.extrauagan-
d ti , perlectis. [d] Si autem iniuria atrox , grauis & enormis ſit, dicit
dominus meus , quod nullus legatus tunc abſoluere poſſit citra
ſedem Apoſtolicam , uel alium ab ea ſpeciale ſuper hoc manda-
tum habentē,nec hoc tranſit in generali legatione:ut in concor.
poſitis.ſupra.§.nunc oſtendendum.uerſicu.legatus igitur.ibi:ſed
& ſi aliqua.Imo quando quis ſuper hoc priuilegiatur in generē ,
vel in ſpecie,ſemper talis iniuria excipi conſueuit:ut patet ext.de
ſenten.excom.ſi uero alicuius.reſpon.1.in fin.& c.peruenit. & c
cum illorum.§.1.& 2 & c.relatum prope fi. & c. canonica. ergo
ſecundum eum nec legato Apoſtolicæ ſedis hoc licet in hoc ca-
ſu ex generali legatione,niſi ſuper hoc poteſtatem receperit ſpe-
cialem.Nam & poteſtas abſoluendi potius ei competit ex cōſue
tudine , quam de iure:ut in præ. c quod tranſlationem.& in hoc
concordat Ioā de Deo, dicens legatum abſoluere non poſſe mu
tilatores,uel occiſores clericorum:ut in prædicto ca.cum illorū.
& 23.quæſt.ul.ſi quis membrorum.& arg.17.q.4. ſi quis ſuaden-
te.ſecundum ſanum intellectum illius argu.tamen contra ext.qui
cleri.uel uouen.cap.1 ubi epiſcopus abſoluit eum,qui diaconum
uulnerauit. Sed dic , quòd ibi illud fecerit auctoritate Apoſtoli-
8 ca,& non ſua. † ¶ Quæ autem dicatur atrox, & enormis & grauis
iniuria.colligitur in præ.Decre.perlectis & c.cum illorum. inſti-
tu de iniur.§.atrox.de pœ.diſtinct.1.aut facta.Hoc tamen præter
homicidium , & membri mutilationem committo diſcreti iudi-
cis arbitrio.ext.de offi.deleg.de cauſis. & not ſecundum papam
in præ.c cum illorum.In hoc autem inſpiciēdæ ſunt conditiones
perſonarum iniuriantis,& iniuriam paſſæ,& modus,& cauſa illa-
tæ iniuriæ,& populi ſcandalum:ut 29.diſtin.ſciendum.ext. de trā
ſa.c.ſi in ſi. Dicūt aūt quidam, ꝙ ſanguinis effuſio ,etiam ſi os ca
pitis,uł brachij fractū fuerit,nō pōt dici quoad hoc enormis in-
iuria,quod inde non ſequitur mors,uel membri mutilatio,quod
ſatis puto quoad legati poteſtatem.arg.ff. de ędil.edict.l. ſi is cui
e dens.alij contra. [e] Non ſolum autem poteſt legatus de latere ex-
communicatos abſoluere:imo etiam abſoluti ab alijs in caſibus à
iure conceſſis remittuntur ad eum,ſicut & ad Apoſtolicam ſedē:
9 vt in præ.Dec.ea noſcitur. † ¶ Sed an tunc poterit mandata iniun-
gere illis,qui non ſunt de ſua legatione,qui ſic abſoluti remittū-
tur ad eum. uidetur ꝙ ſic , quia cum poſſit eos abſoluere , & per
ꝯſequens eis mandare:ergo multo fortius abſolutis poterit man-
datum facere.argumen. 50.diſtinctio.accedens.ibi , & in hoc tuæ
fraternitatis,&c.C.de epiſcop.& cleri. Authen. interdicimus. &
hoc quidam tenent. Alij dicunt,quod ex quo abſoluti ſunt,cum
amplius non ſint in periculo,non remittuntur niſi ad papam,uel
ad proprium legatū , ſi in illa prouincia aliquis ſit legatus. Quod
enim legatus poſſit extra prouinciam ſibi decretam abſoluere ,
hoc inductum eſt propter periculum moræ : & mandara dare eſt
acceſſorium abſolutioni . Quamuis ergo ea dare poſſit acceſſo-
rie , non tamen principaliter poterit . Prius tamen dictum beni-
f gnius eſt: & ſatis per præd.Decret.ea noſcitur comprobatur. [f] Et
ſunt hęc in argument. ꝙ legatus non poteſt diſpenſare cum illis ,
quos abſoluit ſuper irregularitate , quam adminiſtrando in ſuis
officiis contraxerunt.quod dic vt j.§.conſequenter.ver. quid ſi.
¶ Sed nunquid legatus cōſtitutus extra prouinciā ſibi decretam
exiſtens,poterit de conſenſu ordinarij,ad cuius diœceſim tranſit
ibi abſoluere excommunicatos propter uiolentam manuum in
iectionem ? Videtur quod non. cū enim ipſe ordinarius hoc non
poſſit:vt ext.de ſenten.excommunic.peruenit. non peterit alteri
dare licentiam hoc faciendi:ut 1.q.2,Daibertum.extra, de don.
inter ui.& vxo.nuper. Quidam tñ dicunt , ꝙ poteſt:nam de con-
ſenſu illius poteſt ibi pro tribunali ſedere, & cōtentioſam iuriſdi
ctionē exercere.arg.extr.de app.Rom. & de foro cōp.Romana.
lib.6.& ſ.uer.& breuiter.Qđ ſatis admitti poteſt in ſubditis ſuis.
Si enim poteſt ordinarius ei concedere , quod ibi ſubditos ſuos
iudicet,& illum ſuum vicarium facere:multo fortius concedere
poteſt de ſubditis ipſius legati.Melius tamē facit legatus, ſi extra
ſuā prouinciam hoc non faciat: vt 3.q.6.peregrina. & ſi ſuis ter-
10 minis ſit contentus.extr.de ſepul.c.1.24 q.3.transferunt. † ¶ Sed
quæritur, vtrum legatus poſſit abſoluere capientem ſe? Ioan.no.
94.diſt.

ADDITIONES.

a Iudicare. ¶ Inter ſubditos conſentientes:quia extra territorium,&c.de cō
ſti.c.2.lib.6.& ſic eſt in epiſcopis, ſaluo ꝙ hr in cle.de foro compe.quamuis
& uide quod ibi not.in §.eiſdē.in j.gl. Adde,an legatus in tranſitu poſſit da-
re mādatum Apoſtolicum abſoluto ab epiſcopo in caſu neceſsitatis,quem-
admodum & abſoluere. Vide do.Abb.Sicu.in c.ea noſcitur.extr.de ſentēt.
excom.
b Secundum Io. ¶ Cuius dictum ponit G.eo.tit.nouit.ante fin.
c Nuper. ¶ Ad prædicta facit,quod ſcripſi de inſtit.ex frequentib.in ſi. & de
peæb.graue.in ſi.
d Perlectis. ¶ Quam hodie non habemus: & omnino uide qđ ſcripſi in præ.
Decr.peruenit.ſuper gl.Adde tu, ꝙ Ab.Sicu.tenet , ꝙ legatus poſſit abſol-
uere in huiuſmodi caſu,in quacunq; læſione ēt enormi.in c.ad eminentiam
& in c.quod de his.extr.de ſen.excom.
e Alij contra. ¶ Vide quæ ſcripſi de ſen.excom.ad eminentiam.
f Comprcbatur. ¶ Vt ibi ſcripſi in ulti.glo.licet hæc opinio ſit benignior: tñ
ꝯria uerior. Nec ob.dec eos.de ſen.exc.lib.6.cum tex.ibi non dicat,abſolu-
tum adire debere eum qui abſoluere poterat:ſed eum qui abſoluere debeat
ut ibi dixi.

94.d.ſin.capitul.2.quod fic:vt extra, de ſenten.excommunicat.
ad eminentiam.argument.tamen contra:quia non debet eſſe iu-
a dex in propria iniuria.23.q.1.c.1 & 3.q.5.quia ſuſpecti. reſpõ.j a
¶Sed nunquid poteſt legatus extra prouinciam exiſtens excom-
municare? Dic ꝗ non: vt extr.de offic.legat.nouit quia excom-
municatio cauſe cognitionem requirit, ſine qua ferenda non eſt.
vt 2.q.1.nemo.& 11.quæſt. 3. nemo epiſcoporum. Vnde ferēda
eſt à iudice pro tribunali ſedente: vt 2.q.3.capitul. ſi quem pœ-
nituerit.§.ſi quis.3 quæſtio.3 capitu.induciæ.§.ſpacium. uerſicu.
à iudice. Sedere autem pro tribunali non poteſt in alterius pro-
uincia, nec ibi aliquid diſponere:vt in prædic. capitul.peregrina.
11.quæſtio.j.ſi quiſquam.& capitu.peruenit.ext.de paroch. nul-
lus.9.quæſt 2 epiſcopum.21.diſtinct. denique. ff. de bon.autho-
rit iudi poſ cum vnus.§.pen.Alij dicunt contra:vt 11.quæſtio.3.
b ſi epiſcopus forte.[b]ſicut Apoſtolus excommunicauit Corinthiũ
abſentem extr.de appellat.cum ſit Romana.in fin.11.quæſtio.3.
audi.9 q.3.capitul.fina.& hoc poteſt uerum eſſe ſecundum do-
c minum meum,[c]in notoriis.in quibus.cauſæ cognitio non requi-
ritur.vt in proxi.conc.& extr.de iureiurand.ad noſtram.3.de fil.
11 presbyter.quoniam.†¶Illud etiam quæritur, vtrum legatus con
ſtitutus poſſit abſoluere ſubditos ſuos, qui extra prouinciam ſuã
deliquerunt: nunc vero ad illam reuerſi.ab eo petunt abſolui. Et
videtur quod non, cum nequeat abſoluere ſuos ſubditos extra
prouinciam ſuam exiſtentes, nec infra illam aliunde venientes:ut
in pręc.Decre.excommunicatis.argumen.contra:quia eius ſubdi-
ti ſunt, & in ſua prouincia abſolui petunt: vt in eadem De-
d cre.Super hoc dixit dominus meus,[d] quod non poteſt; nam ta-
lis poteſt iudicari aliunde veniens, cum ratione delicti factus
ſit de foro eius, in cuius iuriſdictione deliquit: ut extr. de foro
compe.cum contingat.& capit fin C.vbi de cri.agi oportet. Au-
then.qua in prouincia.C.vbi ſena. vel cla.l.j.3.quæſt.6.ca.1. & ab
illo poteſt excommunicari: vt ext.de rap.capit.primo.Hæc ſolu-
tio probatur extra de ſentent. excommunicat. officij. Quod eui-
dentius apparet, ſi ponas duos legatos eiuſdem generis, & ſub.di-
tus vnius in alterius prouincia delinquat. Nam indubitanter is in
cuius prouincia delinquit, abſoluere poterit. Et hac etiam ratio-
ne dici poteſt, quod aliunde veniens, & in ſua prouincia delin-
quens, poterit per eum abſolui: ut ff. de offic.præſid.l.3.verſicul.
habet. Alii uero dicunt, quod poteſt abſoluere ſuos prouincia-
les extra ſuam prouinciam delinquentes.argument. decimaſex-
ta quæſt.prima.cap.placuit. j. Vnde ſecundum eos unus legatus
abſoluere poterit ratione domicilij, alius vero ratione delicti, ſe-
cundum ea quæ not.in præ cap.placuit.ſed ſecundum dominum
e meum [e] non eſt hæc mens Apoſtolica extra, eod.volentes. quia
ſic fines prouinciarum confunderentur:quod eſſe non debet: vt
dixi.11.quæſt.j.peruenit.& extra, de paroch.ſuper eo argumen.
tamen contra, quod in præmiſſo caſu unus non poſſit ſine reli-
f quo abſoluere.extra, de ſentent. excommunica. cum illorum. [f]
12 †¶ Quid ſi læſus legato de latere cardinali extra fines legationis
occurrit, dicens. Domine non debetis hunc abſoluere, niſi ſatiſ-
factione pręmiſſa: offero libellum: peto tantum pro iniuria mi-
hi irrogata. Nam non ſolum verbalis, verumetiam pecuniaria
eſt ſatisfactio facienda: ut probatur extra, de ſentent.excommu-
nic parochianos & c ea noſcitur.17.quæſt.4.ſi quis deinceps.nec
teneor, nec uolo ſibi remittere ſatisfactionem: vt legitur & not.
90.diſtinctio.ſi quis contriſtatus Quid faciet legatus? Non enim
poteſt extra prouinciam ſibi decretam cauſam hanc diffinire, ne
que ius dicere ff.de iuriſdictione omnium iudi.l.fina. Super hoc
g dicit dominus meus,[g]quod debet ſcribere ordinario, ut iure ſuo
hoc audiat, & diffiniat uice legati, excommunicatũ abſoluat,
vel ſi periculum ſit in mora, ſtatim illum abſoluat:ut ext.de ſen-
ten.excomm.ſacro. Et mandabit illi, ut ad arbitrium ordinarij ſa
tisfaciat: alioquin in eandem excommunicationem illum redu-
cat: ſic enim curia ſeruat. Quid ſi legatus exiſtẽs in prouincia ſua
aliquem excommunicauit:nunquid poſtquam eſt illam egreſſus
poterit illum abſoluere? Dic quod non. Nam exeundo prouin-
ciam priuatus eſt dignitate, ff.de offic præſid.l.3.& ſtatim expirat
eius iuriſdictio.ext.de offic.legat.nouit.& capitu.final.abſolutio
enim cauſæ cognitionem requirit, ut dixi.quod verum eſt, quan
do exit prouinciam reuocatus, & animo non redeundi: alias ſe
cus. Non enim videtur diuertiſſe, qui incontineuti reuertitur: ut
13 j.§ proximo, verſi.2.Papa dixit, quod†ſi legatus exit, etiam non
animo deſerendi legationem, non tamen poterit extra prouin-
ciam exiſtens excommunicare ſine licentia epiſcopi diœceſani:
ſed cum illa ſic: vt s.uerſicul.ſed nunquid poteſt.& uerſicul. ſed
nunquid legatus. Poteſt tamen abſoluere, ubi ſuum errorem re-
cognoſcit ſine cauſæ cognitione, propter periculum excommu-
nicationis.argumen.extr.de ſentent.excommunic ſacro.§.ſi ue-
ro iudex. Si autem aliquem denunciaſſet excommunicatum pro
pter uiolentam manuum iniectionem, poteſt bene egreſſus pro-
uinciam illum denunciare. Nam denunciatio non ligat, extra, de
appella.paſtoralis.& de ſenten excommunic. cum non ab homi-
ne.& capit.ſequen.denunciator enim non eſt pronunciator, ſed
eſt latæ ſententiæ declarator.extr.de elect venerabilem §. obie-
h ctioni, de appel nouit.[h]ff.de teſt heredes in fin.extr.de teſti.co-
14 gen preterea.§.fin.†¶Delegati autem ab eo poſt eius ingreſſum
poſſunt excommunicare, & abſoluere, & de cauſis cognoſcere,
ſi cœperunt ante egreſſum illius uti iuriſdictione.extr.de offi.or-
din.capitu.fina.ab eis appellabitur ad papam, uel ad ſucceſſorem
illius legati. Cauſam vero à ſe inchoatam non finiet legatus poſt
egreſſum, ſed ſucceſſor ipſius, uel papa, qui intelligitur eius ſuc-
ceſſor, ex quo alium non dat.ff.de iudiciis.mortuo.ext.de eo. qui
15 mit.in poſ. cum ueniſſent.extra, de offic.ordin.paſtoralis.†¶Sed
an poterit legatus poſt egreſſum de prouincia intra annum exe-
qui ſuam ſententiam? reſpon.non, ſecundum pręmiſſa: nec eſt
contra, extra, de offic.delega. quærenti. quæ loquitur in delega-
to. legatus autem ordinarius eſt: vt ſupra, § ſupereſt verſicul.
quid de ſententia. Alij autem dicunt idem iuris eſſe in delegato,
& in legato. argument. in præ.Decret.paſtoralis § 1.quod uide-
licet vterque poſt ſententiam retineat iuriſdictionem intra an-
i num.quod non puto:[i] quia legatus exeundo prouinciam ſibi de
putatam animo non redeundi, nullam retinet iuriſdictionem,
imo fit priuatus, ut dixi. Dominus meus dicit, quod ordinarius
poteſt exequi ſententiam legati, de qua nullum eſt dubium:& co
ram eo proponi poterit actio iudicati.argument.ext.de offic le-
ga.capitul.1.& de offic.ordina capitul.ſignificauit.de foro com-
16 peten.poſtulaſti.ff.de re iudica a diuo. †¶Sed pone, quod non
ſubditi, uidelicet de aliena prouincia ſuper quæſtione, quę inter
eos uertitur, iuriſdictionem legati in ſe prorogant, & legatus in-
cipit de illa cognoſcere:nũquid eo reuocato talis iuriſdictio pro
rogata expirat? Idem etiam quæri poteſt de epiſcopo, cuius iu-
riſdictio prorogata eſt:ſi ipſe poſtmodum ad aliam eccleſiam trã
sferatur. Et uidetur ꝗ duret iuriſdictio prorogata ex quo incœ-
pit ea uti priuſquam ordinaria finiretur. argument. extr. de of-
fic delega.gratum.& capitu.licet. potius enim videtur fuiſſe ele-
cta perſona, quæ ſupereſt, quam iuriſdictio, quæ defecit. argu-
ment. extr. de offic.lega.capitulo primo & de offic. deleg. capit.
fina § his autem.ad fin extr.de arbit.ex parte.§.fina. & capitul. à
nobis.extra, de teſt.requiſiſti.ff de leg.3 ſi quis concubinam.§.pe
nulti.argument.contra: quia iuriſdictio ordinaria erat principa-
lis: prorogata vero acceſſoria Perempta igitur ordinaria uide-
tur perimi ſubrobata.ff.de regul.iur.cum principalis ext. de ele-
ctio.qualiter.ad fin & de fide inſtrument.inter dilectos. §. cæte-
rum.in fi. Ad hoc facit j.q j.cum Paulus.63.diſtin.quorum vices,
in fi.25.q.2.c.fi.ext.de app.cum ceſſante cũ concor.ff.de public.l.
ſi ego.§ idem ait: ſi ædibus emptis.de uſufr.l.ſi à Titio, ad fi. Pro
& contra etiã facit ff eo l.item ſi fundi § huic uicinus.ff. de uerb.
obl.l inter ſtipulantem §.ſacram.¶Super hoc no.dñs meus extr.
k de offi.lega.nouit.[k]quod iuriſdictio dignitatis prorogata, ſuppreſ
ſo proprio nomine legati uel epiſcopi, omnino expirat quãtum
ad perſonam iudicis prorogati:ille enim ad ſucceſſorem trãſmi-
ſit: vt extr.de offi.ordi.paſtoralis.§.i.prope fin. Si autem fuit pro
prium nomen eius expreſſum:tunc videtur ꝗ cum iuriſdictio ſe-
quitur prorogata.arg.ff.quib.mo.uſuſf.amit.l.quid tamẽ.j, reſp,
niſi propter crimen uel aliam cauſam famoſam remotus ſit, quæ
ipſum ad iudicandum inhabilem reddit:ut 3.qu.7.iudicet. extra,
de reſcrip.ſciſcitatus. Sed contra hoc ultimum membrum facit,
quia prorogari non potuit iuriſdictio proprio nomine expreſſo
tacita dignitate: quia non tanquam Petrus uel Martinus iuriſdi-
ctionem habet, ſed ſolum ratione dignitatis, & priuatorum cõ-
ſenſus eum iudicem non facit, qui nulli præeſt iuriſdictioni:ut ff.
de iud.

ADDITIONES.

a Reſpon.j. ¶ De legato cardinali, tene quod dicit dec.Felicis.de pœnis. lib.
& de non cardinali tamen epiſcopo, tene quod habes in cle.de pœnis. ſi qs
ſuadente.in neutro iſtorum obſtat contrarium:quia cum nullus abſoluatur
niſi hoc petat.11.q.3.plerunq;.& c.cum aliquis.de eo qui dux.in ma.ſignifi-
caſti.petens per eum abſolui, conſentit eum eſſe iudicem. & ſic ceſſat ſuſpi-
cio.de re iu.inter.cum conc.

b Forte. ¶ Ad hoc capitulum & rationem ſequentem, reſpõde ut ſcripſi in de
cre.præ.nouit.ſuper gl.j.

c Secundum Dominum meum. ¶ Eo.tit.nouit.ut ibi ſcripſi. ſuper j. gl.

d Dixit dominus meus. ¶ In Summa eodem, tit.§.pen.

e Secundum dominum meum. ¶ In Summa eo.tit.§ pen.

f Illorum. ¶ §.ſi uero.ſed de religioſis loquitur, qui fortius adſtringuntur ab
bati, quam prouincialis legato. Item tene quod ibi dixi poſt Hoſt.ſuper ſe-
cunda gl.

g Dicit dominus meus. ¶ Qui hoc no.eo.ti.officij.lib. 6. & uide quod ibi ſcri
pſi ſuper gl. tria genera.

h Nouit. ¶ Item ſcripſi hoc eodem tit.nouit.ſuper fin.primæ glo. ſecundum
Goff.Iac.& Hoſt.

i Non puto. ¶ Idem Inn.ut ſcripſi eo.tit.nouit.ſuper prima gl. ubi etiam in
uenies id.quod ſequitur.

k Nouit. Vbi uide in gl.quid ſit.

de iudic.l.1.& 2 in princip.extra,de foro competen. ſignificaſti.
C.de iu.om.iud.priuatorum.De hoc j.de compe.iud.additio.§.j.
verſicul.quid ſi duo. Vltimo nota, ꝙ legatus in pluribus prouin-
cijs poteſt cauſas vnius prouinciç in alia tractare: ut extra,de of-
fic.leg nouit.

Poteſtas legati, ſeu eius iuriſdictio. qualiter finiatur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus à principe, ſi exierit, non debet abſque ſpeciali mandato redire.*
2 *Legatus generalis miſſus ad aliquam prouinciam, ſi papa moritur eo exer cente iuriſdictionem, an ulterius poterit de cauſis cognoſcere.*
3 *Conceſſio papæ depuniẽdo abuſores literarum Apoſtolicarum, an expiret moriente papa.*
4 *Legatus non eſt admittendus abſque literis legationis, nec cum alio ſigno miſſus, tanquam legatus eſt habendus.*
5 *Vacante ſede Apoſtolica, an cœtus cardinalium reuocare poſſit legatos a papa.*
Minor aliquando reuocat factum maioris.
6 *Legatus de latera ſi facit conſtitutionem de non recipiendo beneficium ec cleſiaſticum, niſi cum reſidentia ſub pena excommunicationis, an cõtra faciens teneatur: uide caſum Metropolitani.*
7 *Princeps mittens poſteriorem legatum ad aliquam prouinciam, non uide tur prohibere priorem.*
8 *Legato præterito debetur reuerentia in memoriam priſtinæ dignitatis.*

8. §. Finitur autẽ legati iuriſdictio quatuor modis prin
cipaliter. ¶Primo tempore, quando vide-
licet ad tempus datus eſt.argument.ff.de arbitr.l.ſi cum dies. §. ſi
intra diem.& extta,de offi.deleg.c.de cauſis. ¶Secundo reuoca-
tione,ex quo uidelicet reuocatus, vel alio modo prouinciã egre-
ditur non reuerſus.ff.de offi.præſi.l.3.§.1.reſpon.1.extra,de offi.
leg.nouit.& c.fi.ff.de iudicijs.l. iudicium ſoluitur. & tunc finitur
legatio quoad ſe, ſed non iuriſdictio in cauſis cœptis per alios,
quibus eas delegauit: & intellige cauſas cœptas eſſe per ſolum ci
tationis edictum: vt extra,de offic. leg.gratum.C.de liti. Authen.
a litigioſa [a]Cauſas autem inchoatas per ſe, uel per auditores curiæ
ſuæ perficere nequit, poſtquam reuocatus uel egreſſus eſt: cum
deſinat eſſe legatus, & factus ſit priuatus.argumen.ff. de ſuſpe.tu
l.ſ hæc enim. argu. tamen quod etiam egreſſus retinet iuriſdictio-
nem, licet eam exercere non poſſit. s̃.§.ſupereſt.verſicu.ſed pone
quod iura.& ſeq.ſed ſi egreditur: vt ſtatim reuertatur, iuriſdictio
intermittitur, non finitur. Et ſecundum hoc intellige. ff. de of-
fi.præfect.vrb.l.fi.& extra,de offi.leg.c.fin.& capit.excommuni-
catis.Nec enim uidetur egreſſus, qui ſtatim reuerſurus eſt ff.de di
uor.l.diuortium.quæ eſt de pœn.diſtinct.1.& ff.de in rem verſo.
l.ſi pro patre.§.ſi domini.& extra, de uerbo.ſignifica.nam & ego
s̃.§.ſupereſt.verſicu. ſed quid ſi ſecundus. Superflua ergo videtur
indulgentia, quam quidam legati obtinent: vt ſi contigerit eos
propter aliquam cauſam exire prouinciam ſuam, reuerſi ad illam
poſſint hoc non obſtante legationis officium exercere argumẽt.
tamen quod ſit neceſſaria, in qua etiã nota.ſupra, § ſupereſt.uer-
1 ſi.item præſes. †Sed ſi uocatus à principe exierit, non debet abſq;
ſpeciali mãdato redire. Quid ergo ſi legatus reuocatus forte, vel
ob aliam cauſam, prouinciam egreditur animo non redeũdi: ſed
audita morte papç potius uult in loco paſcuæ manere, quam ad
ſedem Apoſtolicam redire: nunquid poterit ad prouinciam redi
re, & ibi legationis officium reaſſumere? Reſponſio patet ex prç-
miſſis, quod non: nam egrediendo illam animo non redeundi,
priuatus eſt dignitate & exercitio iuriſdictionis. ff. de offic. præ-
ſid. l. tertia. ſupra. §. nunc dicamus. verſicul. quid ſi legatus. uel
dic ut ſupra. §. ſupereſt. ad fin. verſicul. ſed pone quod iura.
& ſequen. ¶Tertio, ex quo aliquod negotium retulit ad Apo-
ſtolicam ſedem, quoad illud negotium eius iuriſdictio eſt finita:
vt s̃.§ nunc oſtendendum ver.33.vbi etiam alij modi ponuntur.
¶Quarto morte ipſius legati, uel illius, qui eum miſit: & hoc quã
do perſonalis eſt legatio, ſecundum dominum meum, extra, de
præſumpt.mandata.non tamen, quoad cauſas cœptas: ut in præ.
Decre.gratum.& eod.titu.relatum. quia quoad illas remanet le-
gatio, non obſtante morte mittentis: ſi autem ratione dignitatis
competit legatio, tunc morte alterius non expirat, ut extra, de
1 offic.lega.capitulo, primo. †Pone ergo, quod legatus generalis
miſſus eſt ad aliquam prouinciam, eo ibi exercente iuriſdictio-
nem, papa moritur: quæritur vtrum ulterius poterit de cauſis co
gnoſcere, per appell.uel per ſimplicem querelam? Et uidetur ex
b præmiſſis, quod non. Super hoc not. Ioan. de Deo in quæſt. ſuis. [b]
quod poterit, ex quo in uniuerſum incœpit uti ſua iuriſdictio-
ne: ſicut alias dicitur in iudice dele. in cuius commiſſione conti-
netur clauſula illa, quidam alii, & rebus aliis. quia ſi quoad ex-
preſſa viuente mandatore perpetuatur iuriſdictio: & quoad cõ
tenta ſub prædictis clauſulis intelligitur eſſe perpetuata: ut legi-
tur & no. extra, de reſcrip. paſtoralis. Goff autem nota. in ſumma
ſua, eod. titu. id quod do. meus ſupra verſicul. proxi. dixit, quod
videlicet morte mãdatoris expirat legationis officium, niſi quo
ad cauſas cœptas. Papa uero not. extra, de offic. lega. licet. quod
iuriſdictio legatorum Apoſtolicæ ſedis, & etiam aliorum durat
etiam poſt mortem eius, qui eum miſit: & hoc puto ſimplicier
verum eſſe: & ſic ſeruari videmus, argument. extra, de in integr.
reſtitutio. capitul. cum ex literis. prope princip. ibi: officium lega
tionis denuo, &c. ſecundum quod dictio illa denuo, determinat
verbum illud commiſit, quod ibi ſequitur Et enim legatus Apo-
ſtolicæ ſedis, ut patet in omnibus iuribus de hac materia loquen-
tibus, & illa nunquam moritur, ut 12 quæſt. 2. liberti. 2. Hoc ho-
die expeditum eſt per conſtitu. Clementis papæ IIII. eod. titul.
c ex parte. [c]vbi dicitur, quod legatus ordinarius eſt, ſicut & procõ
ſul, & alii prouinciarum rectores: unde non expirat obitu man-
d datoris. Idem etiam uidetur ſecundum Vincen. [d] in quolibet cui
cauſarum vniuerſitas in genere commiſſa eſt, vt morte manda-
toris eius iuriſdictio non expiret: ut ff. de iur. omn. iudi. & quia.
3 ¶Sunt † hæc in argumen. ad quæſtionem illam, de qua peritos du-
bitare uidi: ſi papa conceſſit alicui, quod poſſit punire in ſua di-
œceſi, uel prouincia abuſores literarum Apoſtolicarum: utrum
mortuo ipſo papa conceſſio huiuſmodi expiret? Et ſunt in argu-
men. quod non. Ad idem extra, de conceſ. præben. quia cunctis.
quod indubitatum eſt quoad cauſas cœptas: ut s̃. argument. con-
e tra. j. §. videndum. verſicul. quid ſi is cui. [e] Sed quid ſi papa mit-
tens legatum prius moritur, quam legatus intret prouinciam ſi-
bi decretam? Videtur quod expiret legatio: argument. ff. de offi.
f proconſu l.4 §. fin. quod uerum credo. [f]argumen. tamen contra
4 extrà, de electio. in cauſis §. fi. extra, de offic. deleg. gratum. † Sed
pone de facto, papa de conſilio fratrum ſuorum miſit legatum
ad partes vltra marinas, & in Franciam, ſigno crucis ei dato: de
legatione tamen tranſmarina nulla litera facta fuit. Dum intraſ-
ſet regnum Franciç, & cœpiſſet uti legationis officio, præiudicã-
do crucem, homines cruce ſignificando, & aliis modis, mortuus
eſt papa: quæritur, vtrum ſaltem quoad terram ultramarinam,
legatio expiret? Et videtut quod ſic: quia quoad illam res eſt in-
tegra. extra, de offic. delega gratum. & capitu. relatum. & capitul.
licet inſtitu. man. §. recte. & quia ſine litera delegationis non eſt
admittendus tanquam legatus: ut s̃. §. ſupereſt. verſicu quid ſi le-
gati. & verſicul ſed nunquid ſufficit. argument. contra, quia non
eſt res integra, cum iam legatus ſit cruce ſignatus, & ſe ꝓparaue-
rit ad transfretandum. C. de inoffi. teſtamen ſi pater. ff. de condi.
cauſa data. ſi pecuniam. & l. dedi. Legatio enim Franciæ, qua uſus
eſt, præparatoria eſt ad aliam. argumẽ. ff. de procur. l. ad rem mo-
bilem. & l. ad legatum. vel ei connexa argument ff. de nego. geſt.
eum actum. ff. de mino. etiam ſi patre §. 1. Hinc eſt, quod legatus
in pluribus prouinciis negotia unius prouinciæ poteſt in alia tra-
ctare: ut extra. de offic. leg. nouit. Prçterea hoc non uidetur ſim-
plex mandatum, ſed potius iuſſio ſiue prçceptum, quod etiam
re integra non expirat: ut in Authen. coll 9 ut nulli iud. §. ad hoc
vero iubemus. §. ſi uero etiam prçcepta. Et hanc ſententiam do-
g minus meus amplectitur: ut not. in prçd. Decret. cum ex literis. [g]
5 † ¶Sed nunquid ſede Apoſtolica vacante, cœtus cardinalium po
teſt reuocare legatum à papa miſſum? Vr̃ ꝙ non. ar extra, de ma.
& obe. cum inferior. ff. de mino. l. minor magiſtratus. Cum enim
à papa de ꝯſilio cardinalium miſſus fuerit, neceſſe eſt, ꝙ ab omni-
bus reuocetur, arg. extra, de regulis iur. c. j. ff. de pac. l. ab emptio-
ne. Expectetur ergo ſucceſſor: ut extra, ne ſe. ua. c. 1. ar. contra, ex-
tra, de ma. & obe. his quæ. & c. cum olim. ſuper hoc not. dominus
h meus, [h]ꝙ reuocare poteſt ex magna & euidenti cauſa, non aliter.
Bene enim reuocat aliquando minor factum maioris. 50 diſt. ac-
i cedens. [i] Item aduentu legati maximæ auctoritatis, cæteri ſuſpen
dunt. extra. c. uolentes. ergo multo fortius aduentu papæ: ut extr.
de priuile. antiqua. §. dñicæ De quo dic plene, ut s̃. §. ſupereſt. uer
ſicul. illud etiam. & uerſicu. ſequen. Item quam cito portã Romæ
ingreditur, imperium deponit, & non prius: ſicut nec procõſul.
ff. de offiç. proconſul. l. fi. j. reſpon. non tamen imperare poteſt, ni
ſi in prouincia ſibi decreta, quantum ad exercitium. ut eo. titul. l.
j. & fi. Nam extra prouinciam exiſtens & reuocatus, priuatus eſt,
quoad

ADDITIONES.

a Litigioſa. ¶ Fuit queſtio diſputata, quid ſi citatio prius fuit commiſſa, ſed poſt facta. quam poſui eo. tit. c. vlt. in ult. gl.
b Quæſtionibus ſuis. ¶ Lib. 1. q. 2.
c Ex parte. ¶ Quam habes, quoad mentem, eo. tit. c. 2. lib. 6.
d Secundum Vincen. ¶ Eo. tit. relatum.
e Is cui. ¶ Vide quod ibi dicam.
f Credo. Contrarium no. e. ti. c. ſ. lib. 6. in gl. pen. contraria autem, quç ſequũ-tur inducit ad id, quod res non erat integra.
g Literis. ¶ Ibi ſcripſi ſuper uerbo, denuo.
h Notat Dominus meus. ¶ Vbi s̃.
i Accedens. ¶ Hodie non poſſunt, per cle. de ele. ne Romani. uer. irritum.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

quoad exercitium imperii,vt ſ.ver.quid ergo. Vidi tamen domi-
num Rodulphum bonæ memoriæ. Alban.epiſcopum de legatio
ne Apuliæ redeuntem,cum intraret ciuitatē Viterbiēſem , ubi
dominus papa Clemēs erat præſens,per vias,& uicos populo be-
nedicere:cum tamē ibi Roma ſit,ubi papa eſt:vt 93.diſt legimus.
prope fin ſed illud fit de conſuteudine, vel mandato domini pa-
pæ potius , quam de iure. Quamuis autem prædictis modis finiať
legatio,ſtatuta tamen per legatum facta perpetuo durant.ſ.§ re
6 ſtat.ver.poteſt etiam.† ¶Sed pone , legatus de latere facit conſti-
tutionem,quod nullus reciperet beneficium eccleſiaſticum ,niſi
ibi faceret reſidentiā perſonalem:alioquin dans & recipiens ipſo
facto eſſet excommunicatus : conſtitutio tamen non fuit in ſcri-
ptis redacta:proceſſu temporis, poſtquam legatus exiuit prouin
ciam,metropolitanus eiuſdem prouinciæ fecit ſe eligi in canoni-
cum cuiuſdam eccleſiæ contra conſtitutionem legati : quæritur
vtrum ſit excommunicatus? Ioan.de Deo notat in quæſtionibus
a ſuis, [a]quod ſic:ſi is audiuit,vel aliquo modo ſciuit conſtitutionē
b promulgatam fuiſſe.extra,de poſt.præla.c.j. [b] ar.contra:quia ſen
tentia excommunicationis ferenda non eſt ſine ſcriptis : extra,de
treu & pa c.1.extra,de ſenten.excom.c.cum medicinalis.reſp.j.
Item epiſcopi & ſuperiores non incurrunt ſententiam ſuſpenſio
nis generaliter prolatam,niſi expreſſim in ſententia nominentur
ſecus in excommunicatione.ext.de ſenten.excom.c. quia pericu
loſum.lib.6 ¶Sed nunquid legatus de latere, ſeu etiam conſtitu
tus,poteſt renunciare legationi,& recedere de prouincia ſibi cō-
miſſa,& redire ſine licentia illū mittentis? Reſpon.non ff.de ori.
iu.l.2.§.& cum placuiſſet.Nam & legatus Cæſaris abdicādo ſe nō
amittit imperium:ut ff.de off.præſi.l.pen.& ar.in concor.poſitis,
ſ.§.nunc oſtendendum.verſic.21.& 6.q.3.deniq;.17.q.7.Gonſal-
dus.imo punitur voluntariè deſerens ut ff.de legationibus.l.j.vn
de quidam legati ad cautelam indulgētiam obtinent, ut peractis
c negociis ſibi impoſitis [c] poſſint redire alia licentia nō petita.iuxta
d illud, [d]Tempus eſt ut reuertar ad eum, ꝙ me miſit.¶ † In ſumma
7 notandum, quod princeps mittēdo poſteriorem legatum ad ali-
quam prouinciam , non videtur prohibuiſſe priorem ar.25.q.2.
e in Galliarum prope fin. [e]& argu.ff de leg.l.2.§.ceſſatio.ſicut alias
ſimile contigit in duobus tutoribus:vt C.de teſta.tu.l.2.Secus au
tem eſt in procuratore:ut ff.de proc.ſi quis cum procuratorio.§.
ſi & ext.eo.ti.non iniuſte. Ad idem ext.de off.deleg.paſtoralis.§.
præterea.ſed nec legatus reuocatus deponit imperium, & officiū
legationis: niſi velit prius,quod ei ſubſtitutus prouinciam ingre
diatur:vt ff.de off.procō.meminiſſe.reſp.1.ff.de off.præſe. Aug.
8 l.vnica.† ¶Item nota quod ei , qui ſemel fuit legatus,ſemper re-
uerentia debetur in memoriam priſtinæ dignitatis.hinc eſt quod
eū,qui prouinciæ gubernaculis comes primi ordinis eſſe meruit
uicariæ dignitatis , poſt depoſitā adminiſtrationē priuilegio frui
oportet:ut C.de comitibus qui prouinciam regunt.l.vnica.li.12.
cum ſuis concor.& ar.ext.de foro compe.ex parte.in fi.& de epō
qui reſig.epiſc.c.1.de tranſla.epiſc.inter.Nec eſt omittendum,ꝙ
defuncto uel reuocato legato ſucceſſor eius in legatione,uel do
minus papa tenetur beneficiare & remunerare ſeruitores , & ſo-
ſocios legati,quos ille non remunerauit.arg.ff.de off.aſſeſ.diem.
ubi dicitur,diem functo legato Cæſaris,ſalarium comitibus reſi-
dui temporis debetur.& ar.12.q.2.hæc huius placiti.& c.quicun-
que ſuffragio.& c.ſeq.Et iunge hic quod not. ſ.§. nunc dicamus.
ver.quid ſi legatus.& ſeq.

ADDITIONES.

a Suis. ¶ Lib.1.q.3.
b c.j. ¶ Hanc quæſtionem plene videas ſuper regula,nemo pōt.de reg.iu.lib.
6.& ibi in fi reſpondetur ad ſequens primum contrarium,ſecundū non ob.
ut ibi in contrario no.in gl.ſecus.
c Impoſitis. ¶ Quandoque limitatur tempus: puta poſt annum. & ſic habuit
dominus Tornacen.
d Illud. ¶ Tobiæ 12.ad fin.
e Prope fi. ¶ Vbi idem no.Io.

¶Bald.de Legato.

LEGATVS Poteſt punire eos,qui in eum , uel ſuā familiā
delinquūt,in §.legatus.ver.ſed nunqd.G. quia quaſi honor papæ
legato,ſeu proconſuli eius debetur:& non aliter creditur iudica-
turus ꝓ luce ſuæ ſapientiæ.l.1.ff.de off.præfe præto. Vide de hoc
in l.fundi per Bar.Item quia iſte non habet ſuperiorem niſi prin-
cipem quē adire difficile eſt,cum procul mittantur. Item iſti non
habent tpš determinatum:& ideo pro ꝑpetuis ſunt habēdi.ff.de
excuſ.tuto.l.iuriſperitos. Secus in præſide prouinciæ,qui eligitur
ad tempus taxatum.ff.de iuriſ.om.iud.in l.qui iuriſdictioni.ff.de
off.præſi.l.ſenatuſconſulto.cum ſi.Econtra ſi ſua ſimilia delinqt,
poſſunt eā punire , ſi ſunt perpetui officiales. Secus in tēporalib
ff.de pœnis.l.ſi quid forte.§.ſi quos.nā qui dicit ꝙ poſſit cōdem-
nare , dicit ꝙ poſſit abſoluere . Sed hoc eſt inconueniens : quia
eſſet fortè minus gratioſum.Bal. ¶Legatus non pōt ordinem iu
diciorum immutare,in §.ſupereſt.ver.ſed nunquid.G procedeu-
do vel ꝯmittendo.vide j.eo.ver poteſt legatus ſtatuendo.ſic.l 1.
ff.de ſer. Poteſt ad legatū papæ appellari,omiſſis medijs.uer.illud
aūt.G. ¶Quando legatus facit illud quod non eſt de natura lega-
tionis ꝯmiſſæ, ſed eſt de ſpeciali priuilegio ſuę perſonæ, vt de diſ
penſando, vel ſimilia : oportet ꝙ appareat hoc ſibi fuiſſe conceſ
ſum ꝑ tenorē lrarum dñi papæ.in uer.ꝯſulo. Igitur ſufficit, ꝙ in li
teris cardinalium tenor papalis ꝯceſſionis inſeratˉ.ar ff.de admin.
tut.l.chirographis.in prin.j.e.§.verſ.credit quoq;.G. ¶Poteſt le-
gatus perpetua ſtatuta facere in prouincia ſibi decreta.ver.pone
ēt G.poteſt etiam perpetuo inhabilitare culpa ſuggerente Sed ex
mero animi motu, & extra ordinem,durante ſua legatione dūta
xat.ver.ſed nunquid poteſt.G.vide ſ.e.§.2.& j.e § pen.De re cō
firmata per papam inferior non cognoſcit ſine ſpeciali mādato :
vt no.c.ſi.de conſue.lib.6.in nouella. Quam poteſtatem habet le
gatus circa interdicta.ver.utrum legatus.& verſi.ſeq.G.legati de-
bent ſequi ſtyllum curiæ:qa ſtyllus fundatˉ ſuper iure, vel iuris in-
terpretatione.e.§.ver.vlti.ꝯſulo. ¶ Vnus legatus factū alterius ꝓ-
deceſſoris ēt minoris auctoritatis proſequiť, & exequiť.uerſi.ſed
an ſecundus.G. ¶Legatus ante ingreſſum prouincię , nil mādare
pōt,ſi eſt ibi alius legatus: verſ.ſed iſte G. ¶Licet legatus de una
prouincia vadat ad aliam,in qua habet eandem legationē: tamen
poteſt negotia vnius prouinciæ in alia tractare & iudicare.ver.itē
quid ſi iſte.G. ¶ An legatus poſſit beneficia conferre,uel ſuę col-
lationi reſeruare,& de eius auctoritate receptis , & qui potiores
in præbendis habeantur. § nunc tractemus. G. ¶Papa eſt ipſa ſe
des Apoſtolica , non dico perſona Vrbani : ſed ipſa dignitas ſibi
annexa:reſeruata autem collationi ſedis,ſi pertinent ad legatum
de latere.ver ſed nunquid poteſt.G.vide j.e.§ ſibi. ¶Auctoritate
legati poteſt rumpi numerus etiam,iuramento taxatus G.quoad
robur receptionis,non quoad excuſationem periurij,etiam ſi pa
pa confirmauit taxationem.Et addit non valere,ſi cōtra fiat.uer.
ſed & ſi G. Nam decretum confirmationis in fauorem eorū ap-
poſitum,habetur pro priuilegio,cui pōt renunciari.arg.no.C.de
teſt.l.omnium.not. B. ¶An proceſſus legati expiret , expirante
legatione:ver.curiales.G. ¶In literis beneficialibus nomine con-
ſuetudinis,præſcripta tantum ſignificatˉ:ut no.in c.vlt.de cōſuet.
in cle.Conſuetudo,quæ dat alicui prębendam,videtur ſibi dare li
centiam poſſidendi:ut no in d.c.vlti.de conſuet.in cle. Inhibitio
habet uim ſuſpenſionis : & ideo ordinarius interim non confert
e.§ uer.fin.G.De conſtitutione execrabili,quæ eſt odioſa,& non
habet locum niſi in caſib.ibi expreſſis.e.§.verſ.ille.G. ¶Quæcun-
que ſunt reſeruata papæ uel ſedi , ſunt interdicta legato , & ſunt
expreſſa,ut in §.nunc oſtendendum.G. ¶Legatus poteſt unire ec
cleſias inferiores eiuſdem diœceſis.& diuerſarum,ſine præiudicio
iuris epiſcopalis.ver.vero.G. ¶Clauſula, Supplentes de plenitu-
dine poteſtatis, excludit defectus ſolennitatis , non inhabilitatis ,
vel natiuitatis, uel alios naturales defectus.uerſ.& nota ꝙ ſi clau-
ſula.Quod eſt no.dignum. ¶Legatus poteſt omnia,quæ poſſunt
epiſcopi,patriarchæ,& cæteri de iure & de cōſuetudine:tñ mul-
tum ardua non debet inconſulto principe determinare : licet nō
ſint ꝑ caſum legis papæ reſeruata ver.legatus generaliter.G. hæc
enim quæ ſunt quaſi paria,reſeruata per ſimilitudinem,pro reſer
uatis habentur.Nota ergo, ꝙ prælati tenenť ſeruare bonas con-
ſuetudines locorum.ff.de offi procōſ.l.obſeruare.& l.ſin aūt.Bal.
¶Vbi eſt papa,ibi ſunt limina Apoſtolorū.uer.illud aūt.G .ſ.quo
dam intellectu.ff de reli.l.oſſa.vide ſ.in §.papa. Bal. ¶Qđ legati
poſſunt abſoluere.in §.nunc dicamus ver.breuiter.& multis.uer.
ſeq . G. ¶Vtrum ſicut unus poteſt condemnare ratione originis
uel domicilij,alius ratiōe delicti:ut l.j.C ubi de crimine agi opor
tet.ita econtra abſoluere.uer.illud etiam quęriť.§.nunc dicamus.
& ſentit quod non.G. ¶Verbum ſum,es,eſt,ſignificat originem,
indefinitè prolatū.C.de excuſa.tutorū.l.teſtamento.& no. ¶An
iuriſdictio prorogata in legatis expiret vna cum legatione? uerſi.
ſed pone,quod ſubditi.G.ff.de capi.dimi.l.tutelas.Cy. ¶Legatus
eſt ordinarius,& non expirat eius iuriſdictio per mortem papæ:ſi
cut nec epiſcoporum iuriſdictio, uel præſidū. Sed quid de ſingu-
lari commiſſione facta epiſcopo de aliquo reſeruato papæ , an in
hoc eſt ordinarius? quod credo,ſi commiſſio eſſet facta dignitati
ſecus ſi perſonæ.§.finitur.uerſ.ſed pone. Sed ſi iſta commiſſio eſ-
ſet facta non habenti territorium, iſte eſſet delegatus , ſecundum
Iac.But. ¶Sed quid ſi commiſſio diſcrepat à iure communi in or-
dine procedendi:puta ꝯmittitur epiſcopo cauſa ſuorū ſubditorū
quæ erat ordinaria , ut ſummarie cognoſcat , & ſine debito deci-
dat:dic ꝙ in cognoſcēdo erit delegatus ſed in iudicādo erit ordi-
narius:quia quātū ad proceſſum,diſcrepat mādatū a iure cōi ſed
non quātū ad ſnīam,ſ'm Iac.Bu.ff de procur.l. qui procuratorē.
vnde à proceſſu appellatur ad papam , à ſententia autem ad me-

tropoli-

tropolitanum, ſecundum Iac. Butr. Ego dico eum in totum eſſe de
legatum, nec diuerſo iure cenſeri debet. ff. de iuſtitia & iure. l. ius ci
uile, ꝙ ibi no. per gl. & d. l. qui procuratorē dat. arg. ff. de vſuca. l.
eū qui ædes. & optimè probatur per no. in c. licet. de offic. ordina.
ꝑ Inn. & alios doctores: vbi habet quæſtio, ſi in nullo adijciatur iu
riſdictoni ordinariæ, ꝙ remanet ille cui eſt facta commiſſio, ordi
narius: quia nō videtur cōmiſſio noua, ſed iuriſdictionis excitatio.
Ex quo apparet, ꝙ ſi aliquid adijciatur, ſicut in caſu noſtro, videli-
cet ꝙ procedat ſummariè, quod non poterat vigore iuriſdictio-
nis ordinariæ, quod erit delegatus, non ordinarius. Nec obſt. ꝙ cō
miſſio videatur in parte diſcrepare, videlicet in mō procedēdi, &
quo ad hoc ſit delegatus, & quoad ſententiā remanet ordinarius
ꝗa in propoſito non eſt verū. Nā iuriſdictio qualificata in mō pro
cedendi alterat naturā iuriſdōnis ordinariæ, etiā in ꝑpoſito quo
ad totū proceſſum, & etiā quoad ſententiam: cum ipſa ſit de pro-
ceſſu. text. eſt & not. doc. in c. qm̄ contra de proba. & actorum ap-
pellatione cōprehenditur. not. gl. ff. de iure fiſci. l. in fraudē. § ſed
neque. in fin. gl. propriæ. Non debet igitur aliud dici de proceſſu
& aliud de ſententia. in totū igiť erit delegatus. Bal. An ſcriptura
ſit de eſſe conſtitutionis legati: ſentit ꝙ non, etiā ſi ꝯtineat ſenten-
tiā excommunicationis. ver. ſed pone. le. G. Per miſſionē ſecundi
legati primus non intelligitur tacitè reuocari. ver. in ſumma. G.
argu. C. de offic. præfecti vrbis. l. j.

De Diſpenſatione. Rubrica.

PRAEMISIMVS, quę circa forum contentioſum ad
legati pertinent officium: nunc autem dicendum eſt, quæ
ſit illi in diſpenſando poteſtas. Verum quia materia de di
ſpenſationibus utilis eſt, & frequens, & tam legatis, quā
alijs prælatis eſt opportuna plurimum, ſuper qua dubia oriri vidi
mus infinita, & ſapientes plurimum, adinuicem diſcrepare: idcir-
co ſuper ea quædam noua & utili doctrina planè ac plenè præui-
a dimus diſputare[a], dicentes primo, Quid ſit diſpenſatio, vnde ori-
ginem habuit, & quare fiat. Quot ſint genera, ſeu ſpecies diſpenſa
tionum, Quid ſit irregularitas, & quid iuris de ea ſit, De diſpenſa-
tione epiſcoporum, De diſpenſatione legati Apoſtolicę ſedis, De
diſpenſatione domini papæ, De diſpenſatione abbatis & principis
& quarundam aliarum perſonarum, Qualiter & quando ſit di-
ſpenſatio facienda, Quid iuris ſit de diſpenſatione ſuper benefi-
ciorum pluralitate: & quis ſit diſpenſationis effectus. His igitur ita
b ſparſis, ea per ordinem proſequamur[b].

ADDITIONES.

a Diſputare. ¶ Ioannes de Deo compoſuerat ſuper hoc libellum, tractans in eo de 13. diſpenſationibus, Diuina Papali, Legatorum, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, Presbyterorum, Regum, uel Principum, Procerum & Nobilium, Patrum, Maritorum, Amicorum & Sociorum.

b Proſequamur. ¶ Sciendum eſt, quod Hoſtien. in ſumma ſub rubrica de pœni. poſuit rubricellam de diſpenſationibus, ex qua auctor primum §. ſumpſit tamen aliquibus additis. Prius etiam tractauerat hoc Ray. lib. 3.

Diſpenſatio quid ſit, & vnde originem habuit, & quare fiat?

SVMMARIVM.

1 *Regulę tres circà materiam diſpenſationis ſummopere notandæ.*
2 *Caſus maiores adulterio in quib. epiſcopus poteſt diſpenſare.*
3 *Rigor & ſeueritas, ius & equitas & diſpenſatio differunt.*
4 *Aequitas eſt media inter rigorem & diſpenſationem, ſiue miſericordiam.*
5 *Diſpenſati an ſit ius.*

a 1. §. Diſpenſatio[a] eſt prouida iuris communis rela-
xatio vtilitate ſiue neceſſitate pen-
ſata. vel ſic: Diſpenſatio eſt rigoris iuris, per eum, ad quem ſpe-
ctat, canonice facta relaxatio. Vtraque diffinitio colligitur j. q. 7.
requiſitis. § niſi rigor. & c. ſe. & j. § genera. quandoque tamen di-
ſpenſatio impropriè ſumitur pro iuris declaratione: vt extra, de
b iureiur. Quintauallis[b] ¶ Vocatur autem diſpenſatio vulnus, quæ
ius vulnerat: vt 24 quæſtio quarta. ipſa pietas. circa fin. vocatur
etiam miſericordia. j. verſi. ſed nunquid. ibi: ego dico. & j. §. fin.
in fin. Ideo dixi, prouida. Nam prouida deliberatione eſt in di-
ſpenſationibus procedendum: ut extra, de tranſactio. capitu. fin.
Alioquin potius diſſipatio, quam diſpēſatio eſt dicenda. Ad quod
c accedit, quia dominus non uult ſimul effundi opes, ſed diſpen-
d ſari[c]: vt 86. diſtinct. non ſatis. circa medium[d]. † ¶ Circa quod
1 tres regulæ, ſunt notandæ. ¶ Prima eſt, quod peccans mortaliter
poſt baptiſmum promoueri non poteſt: vt 25 diſtinct. primum
48. diſtinct. quoniam. 50. diſtin. illud. 1. quæſtio. 7 ſi quis omnem.
¶ Secunda, quod promotus poſt ſuam promotionem mortali-
ter peccans deijcitur, ſiue deponitur. 50. diſtinct. qui ſemel: & c. ſi
epiſcopus. & cap. ſi poſt ordinationem 81. diſtin. diaconus ¶ Ter-
tia eſt. quia depoſitus ab ordine non reſtituitur. 50. diſtin. capit. j.
& 2. & capit. peruenit. & capitu. poſtquam. Hæ tres regulæ colligi
poſſunt. 50. diſtinct. vt conſtitueretur. ¶ Vbicunque autem mi-
tius agitur, quam dictæ tres regulæ dicant: diſpenſatio dici poteſt
quod proſequere prout not. 50 diſtinct. in ſumma. Et ſcias, quod
contra duas primas regulas poſſunt epiſcopi diſpenſare in adulte
rio, & in minoribus criminibus adulterio: ſed in maioribus illo nō
2 niſi in caſibus à iure expreſſis: vt extra, de iudicijs. at ſi clerici. † Ex
primuntur enim quidam caſus maiores adulterio in quibus po-
teſt epiſcopus diſpenſare: ut in hæreſi 50. diſtinct. presbyteros. in
ſacrilegio. e. diſtin. ſi quis presbyter. in matrimonio contrahen-
do quandoque. 33. quæſtio. ſecunda antiqui. & quandoque in ſi-
monia, & in homicidio, & ſchiſmate, & in quibuſdam alijs: vt j.
§. nūc de epiſcoporum. Vel poteſt dici quod præ. cap. presbyte-
ros. hodie non habet locum: quia hæretici hodie incarcerantur:
vt extr. de hær. cap. pen. Item præall. cap. ſi quis presbyter. non ob
ſtat: quia illud ſacrilegium, de quo ibi dicitur, non eſt maius, imò
minus crimen adulterio: & ſic de aliis. Contra tertiam vero regu-
lam ſolus papa diſpenſare poteſt: ut ſ. tit. 1. §. nunc oſtendendum
3 verſicu. nono. † Notandum eſt autem, quod aliud eſt rigor ſiue
ſeueritas, aliud ius, aliud æquitas, & aliud diſpenſatio. De his om-
nibus habetur extra, de tranſact. capit. fin. Rigor eſt diſtrictio iu-
ris ſiue exceſſus & auſteritas iuris ſcripta, aliquando ad terrorem
vt patet in accuſatore clerici: in probatione deficiente, cui de
negatur communio, etiam in fine vitæ ſuæ: ut 2. quæſtion. 3. ſi qs
epiſcopum. & in eo qui nominauit presbyterum in teſtamento tu
torem filio ſuo pro quo non eſt orandum ut 88. diſtinction. ne-
que. Ad idem facit 1. quæſtion. 7. qui in qualibet. & quandoque
e ſeueritas appellatur: vt 50. diſtinct. vt conſtitueretur[e]. 9. quæſt.
1. cap. 3. in fin. 2. quæſt. 5. quanto. 23. quæſtio. 4. cap. non poteſt. §.
præcepta. extrà de ſenten. excom. ſuper eo. Sed rigor iſte ſeruan-
dus non eſt, niſi vbi timetur exemplum mali: vt 45. diſtinct. ſed
illud. & extra, de tranſaction. capitu. fin. ¶ Quandoque tñ rigor
eſt idē ꝙ ſubtilitas iuris: ut extra de reſti. ſpo. in literis & cap. ſępe.
extra de præben. tuæ. extra, de appel. interpoſita §. fin. Item rigor
dicitur diſciplina: vt 45. diſtinction. diſciplina. in princip. Item di
citur iuſtitia, vt 100. diſtinctio. omnis qui. & cap. vera. Et ſcias
quod quandoque rigor inducitur contra naturalem æquitatem
ex cauſa pro bono publico: & quandoque etiam ſine cauſa & ſi-
ne ratione. & hoc ſolum pro ratione ſufficit, quod ita ſcriptum
eſt. ff. qui, & a qui. ma. lib. non fi. l. proſpexit, 6. quæſtio. 3. ſcriptū.
quia alia ratio reddi non poteſt: vt ff. de legi. & ſe. conſul. l. non om
nium. 23. quæſt. 4. Nabuchodonoſor. in prin. & de hoc extr. de re-
ſcrip. ſi quando. Hoc proſequere, & exemplifica prout not. j. di-
ſtinctio. ius generale & ff. de iuſti. & iur. l. antepenult. ¶ Ius autem
eſt ars boni & æqui. cuius quis merito nos ſacerdotes appellat, id
eſt, ſacrorum præceptorum miniſtros, ff. de iuſti. & iur. l. j. §. ius.
4 † ¶ AEquitas uero eſt media inter rigorem & diſpenſationem, ſi
ue miſericordiam. C. de iudicijs. placuit. 34. diſtinctio. fraternita-
tis. extra, de tranſla. epiſc. c. fin. Interpretari autem an ius ſcriptum
ſit æquum, uel iniquum, ſolius principis eſt. C. de leg. & conſti. l. j.
Aequitas ita deſcribitur à Cypriano. AEquitas eſt iuſtitia dulco-
re miſericordiæ temperata. Vel dic quod æquitas eſt motus ratio-
nabilis regens miſericordiam & rigorem. 45. diſtin. diſciplina &c.
& qui emendat. & capitu. vera. quia rigor eſt manſuetudine tem-
perandus: ut extrà, de pur. ca. cum in iuuentute. Hæc autem eſt
æquitas illa, quam iudex ſemper præ oculis debet habere: vt ff.
de eo quod certo loco. l. quod ſi Epheſi. in fin. & extr. vt eccle.
benefi. vt noſtrum. in princip. in parte deciſa. & de tranſact. cap. fi.
26. q. ultim. allegant. Quid ſit diſpenſatio, ſ. eſt dictum: & illa vtē-
dum non eſt, niſi neceſſitas vel utilitas id expoſcat: vt j. eo. §. gene
5 ra. † ¶ Sed nunquid diſpenſatio eſt ius? dicunt quidam quod ſic:
ſed tali iure, ſuperior vti poteſt: inferior uero illud petere non po
teſt: ut j. §. genera. Alij, ut H. & M. dicunt contra: argum. j. qu. 7.
exig.

ADDITIONES.

a Diſpenſatio.)

b Quintauallis. ¶ Verbum diſpenſationis ibi non eſt, nec erat in antiqua aliqualiter facit Decr. & ſi Chriſtus. eo. tit. in fin. & quod ibi no. in ult. glo. ſed magis propriè facit Decr. 2. de tornea. quam alleg. j. uer. pen. in fin.

c Diſpenſari. ¶ id eſt, diſtribui. Sic etiam ponitur 43. diſtinction. diſpenſatio.

d Medium. ¶ Quomodo diſpenſatio ꝯ ius commune, & quod ſi ſuper ratione fundatur, poſſit eſſe rationabilis, plenè ſcripſi de præb. multa. in fin.

e Vt conſtitueretur. ¶ Et ibi not. hæc materia in glo. hic habes. & 45. diſtin. diſciplina. in gloſſ. ſed qualiter. j. q. 7. diſpenſationes, & cap. exigunt.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN